

รายงานฉบับสมบูรณ์

ศึกษาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ระยะที่ 2)

จัดทำโดย

กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
พฤศจิกายน 2557

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ได้รับความร่วมมืออย่างยิ่ง จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา และบริษัทฟินิกซ์ พลัส แอนด์ เพเพอร์ จำกัด (มหาชน) ในการร่วมดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพรูปแบบต่างๆ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่กรุณาเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อคิดเห็นต่อผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกองประเมินผลกระทบสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่จากสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข และผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษานี้โดยตลอด ทำให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

กองประเมินผลกระทบสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จึงใคร่ขอขอบคุณทุกท่าน และทุกหน่วยงานที่ได้กล่าวข้างต้นไว้ ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านการประเมินผลกระทบสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในปัจจุบันและอนาคต

กองประเมินผลกระทบสุขภาพ
พฤษภาคม 2557

ศึกษาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ระยะที่ 2)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยการทดลองนำรูปแบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ไปดำเนินการในพื้นที่ต่างๆ รวม 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การประเมินผลกระทบต่อน้ำดื่ม (Rapid/Desktop HIA) 2) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid/Mini HIA) 3) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA) และ 4) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น ได้ดำเนินการระหว่าง กุมภาพันธ์-พฤศจิกายน 2557 และท้ายสุดได้จัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ประกอบการ เพื่อสรุปความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานรูปแบบต่างๆ

ผลการศึกษาพบว่า ทั้ง 4 รูปแบบ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ศึกษา โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อเสนอแนวทางและกลไกที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบท ของประเภทกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ศักยภาพของผู้ประกอบกิจการ ศักยภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งนี้เพื่อประกอบการอนุมัติ อนุญาตการดำเนินกิจการ ให้สามารถป้องกัน/ลดผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการ กิจการ

ผลการศึกษาชี้แจงความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและกระบวนการ ในการรองรับการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งใน สังกัดกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย ควรมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรขององค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานสาธารณสุขในระดับต่างๆ ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งการพัฒนา ปรับปรุง โครงสร้างอัตรากำลังของบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจดังกล่าว

Development of Guideline and Mechanism of Health Impact Assessment for Health Regulated Activities According to the Public Health Act B.E. 2535

Abstract

This action research aimed to explore possible practices, strength, weakness, and barrier in implementation of health impact assessment (HIA) according to the Public Health Act B.E. 2535. The study designed to examine four types of HIA applied with respective sets of health regulated activities as imposed by the Public Health Act, which were Rapid/Desktop HIA; Rapid/Mini HIA; Comprehensive HIA, and the HIA type that required by other Acts. The experiments were done during February-November 2014. While at the end of the trail of HIA types' implementation, the research team organized a set of learning dialogues for drawing views and comments of stakeholders participating by representatives from Ministry of Public Health, Ministry of Industry, Ministry of Natural Resources and Environment, Bangkok Metropolitan, Local Governments, and health regulated activity owners.

The study found all of the four types of HIA were feasible for real implementation while the four HIA types featured different strength, weakness, and barrier of practices according to altered contextual areas. The local governments together with concerned agencies could bring the approaches and recommended mechanisms from this study to appropriately apply for real use fitting to the types of health regulated activities, capacities of public service activities owners and local governments with concerned agencies in implementation of the HIA implementation process. This was eventually intended to issue the service licenses properly with respect to prevent or reduce health impacts possibly emerged from the premises.

The study results also suggested the need for preparation of human resource and HIA implementation process within Ministry of Public Health and Ministry of Interior, in order to be responsible for executing HIA of the health regulated activities according to the Public Health Act B.E. 2535. There should be building HIA capacities of officers of local governments and public health authorities and also including the need on reforming organization's structure and man power to be ready for the HIA mission.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ระยะที่ 2)

1. บทนำ

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ได้ถูกบรรจุอยู่ใน (ร่าง) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ฉบับแก้ไข) ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาและจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติม ของคณะกรรมการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในปีงบประมาณ 2556 กรมอนามัย ได้ทำการศึกษาแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ระยะที่ 1) ซึ่งผลการศึกษาได้มีข้อเสนอแนวทาง วิธีการ และเงื่อนไข ในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ในขั้นต้น สำหรับกิจการตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 รวม 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Desktop HIA) 2) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Mini-HIA) 3) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA) และ 4) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

ในปีงบประมาณ 2557 ได้มีการศึกษาระยะที่ 2 ซึ่งดำเนินการระหว่าง กุมภาพันธ์-พฤศจิกายน 2557 โดยได้ศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค ของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในแต่ละรูปแบบ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอในรายละเอียด ของการดำเนินงานในแต่ละรูปแบบว่าควรมีกระบวนการ ขั้นตอน และกลไกอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ใช้รายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ประกอบการพิจารณา การออกใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ รวมทั้งเพื่อให้ อปท. ใช้เป็นกลไกในการดูแล และคุ้มครองสุขภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

การศึกษการจัดทำกระบวนการ ขั้นตอน และกลไกสนับสนุน การดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในสี่รูปแบบ โดยการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร อปท. และผู้ประกอบการ สรุปรูปแบบ ขั้นตอน และกลไกการดำเนินงาน ได้ผลสรุปดังนี้

2.1 รูปแบบที่ 1 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Desktop-HIA)

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น เป็นการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ในกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของขนาดเล็ก เมื่อผู้ประกอบการกิจการยื่นขออนุญาตประกอบ

กิจการใหม่ หรือ ยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการต่อ อปท. เจ้าพนักงานสาธารณสุขของ อปท. ดำเนินการตรวจสอบผลกระทบต่อสุขภาพและผลกระทบต่อปัจจัยกำหนดสุขภาพขั้นต้นโดยใช้แบบตรวจรายการ (Checklist) ภายในสถานประกอบการ ซึ่งเจ้าพนักงานผู้ตรวจสอบสถานประกอบการต้องเป็น เจ้าพนักงานสาธารณสุขตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และต้องได้รับการฝึกอบรมแนวทางการ ประเมินผลกระทบต่อสุขภาพโดยใช้แบบตรวจรายการ จากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ดังมี กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานใน รูปที่ 1

2.2 รูปแบบที่ 2 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Mini-HIA)

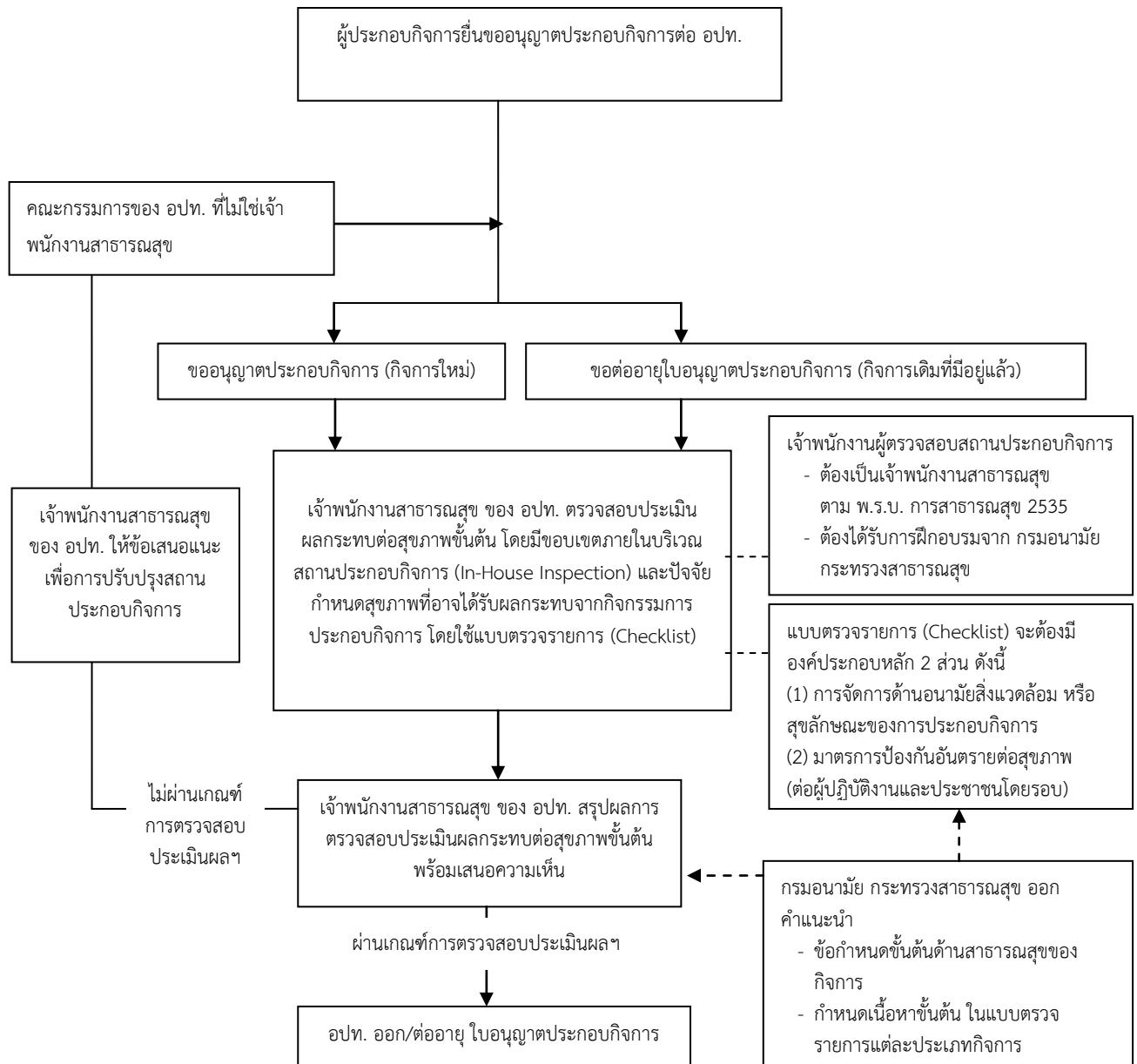
การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน เป็นการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เมื่อผู้ประกอบการยื่นขอใบอนุญาตประกอบกิจการใหม่ ต่อ อปท. เจ้าพนักงานสาธารณสุขของ อปท. ดำเนินการใช้แบบตรวจรายการตรวจสอบผลกระทบต่อสุขภาพและผลกระทบต่อปัจจัยกำหนดสุขภาพภายในสถานประกอบการ และเจ้าพนักงานสาธารณสุขนำข้อมูลจากแบบตรวจรายการมาสรุป จัดทำร่างรายงานการตรวจประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ต่อจากนั้น อปท. จัดประชุมปรึกษาหารือผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้ความเห็นต่อร่างรายงานการตรวจประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งผู้เข้าประชุม ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ อปท. ผู้ประกอบการ ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง ผู้รู้ และผู้นำชุมชน ขั้นตอนสุดท้ายเจ้าพนักงานสาธารณสุขนำข้อสรุปจากผลการประชุมปรึกษาหารือจัดทำเป็นรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อพิจารณาต่อไป ดังมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานใน รูปที่ 2

2.3 รูปแบบที่ 3 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA)

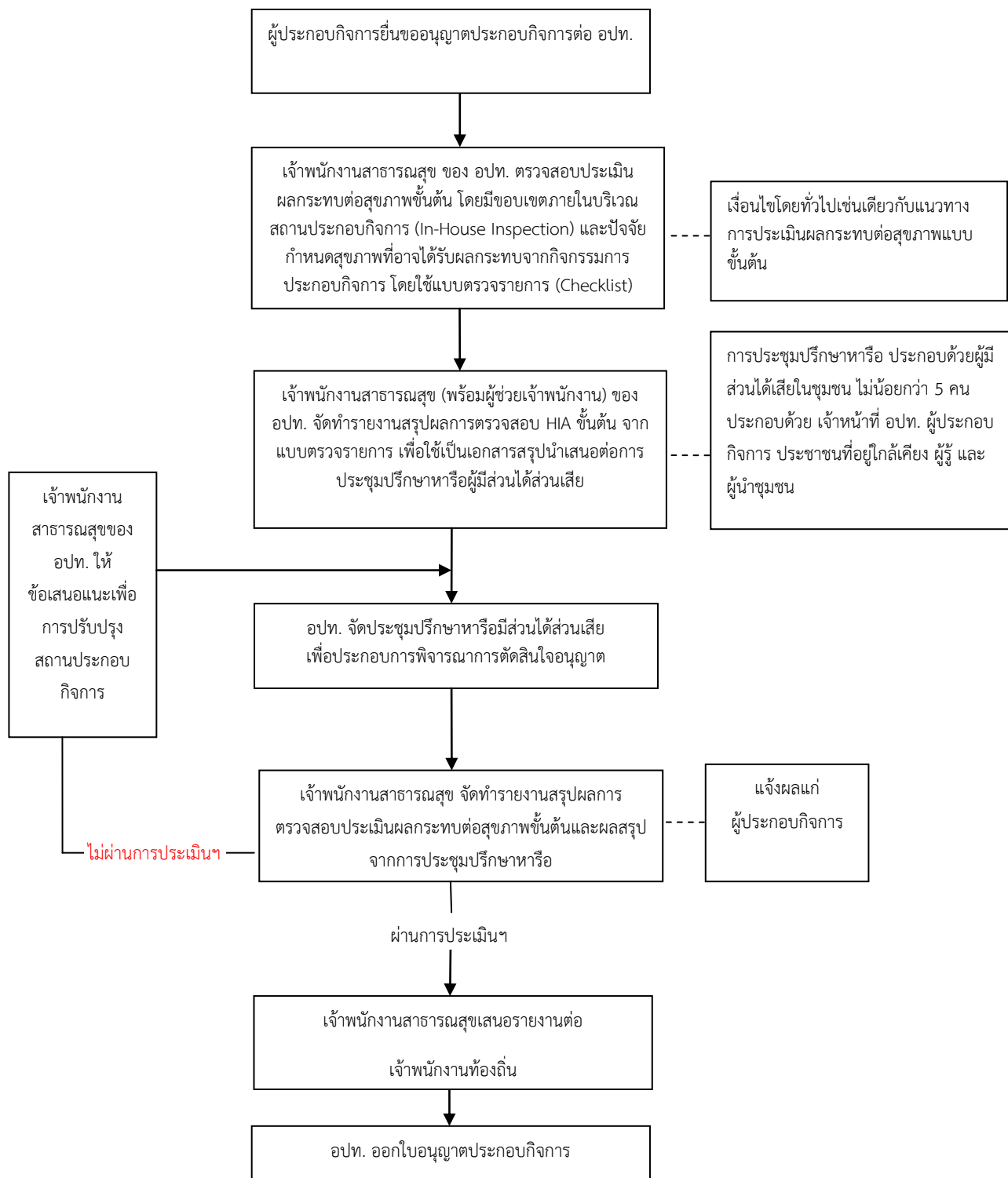
การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน เป็นการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ โดยคณะกรรมการจัดทำรายงานที่แต่งตั้งขึ้น หรือ การจัดทำรายงานโดยผู้ประกอบการว่าจ้าง ที่ปรึกษาดำเนินการ การจัดทำรายงานต้องมีวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการใช้วิธีวิทยาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ การใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะต่อขอบเขตการศึกษา และการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากกิจการนั้นๆ ดังมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน ในรูปที่ 3 และ 4

2.4 รูปแบบที่ 4 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

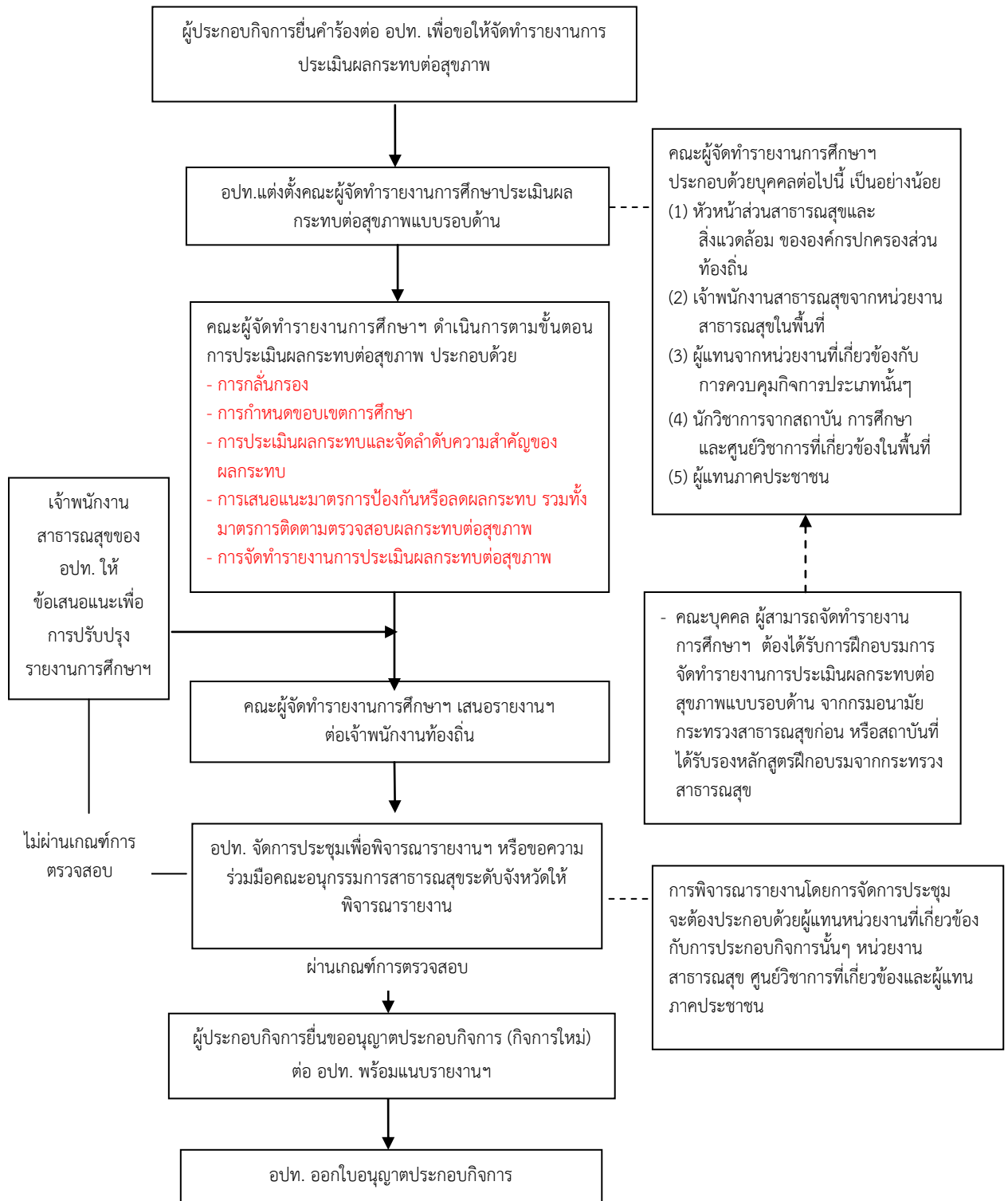
การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น เป็นการจัดทำ รายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ โดยผู้ประกอบการจัดทำรายงานโดยนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ผลกระทบต่อสุขภาพจากรายงานอื่นๆ ที่ผ่านการพิจารณาจากหน่วยงานอนุญาตหลัก ตามกฎหมายอื่นที่ เกี่ยวข้อง นำมาเพื่อประกอบการขออนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจาก อปท. ดังมี กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน ในรูปที่ 5

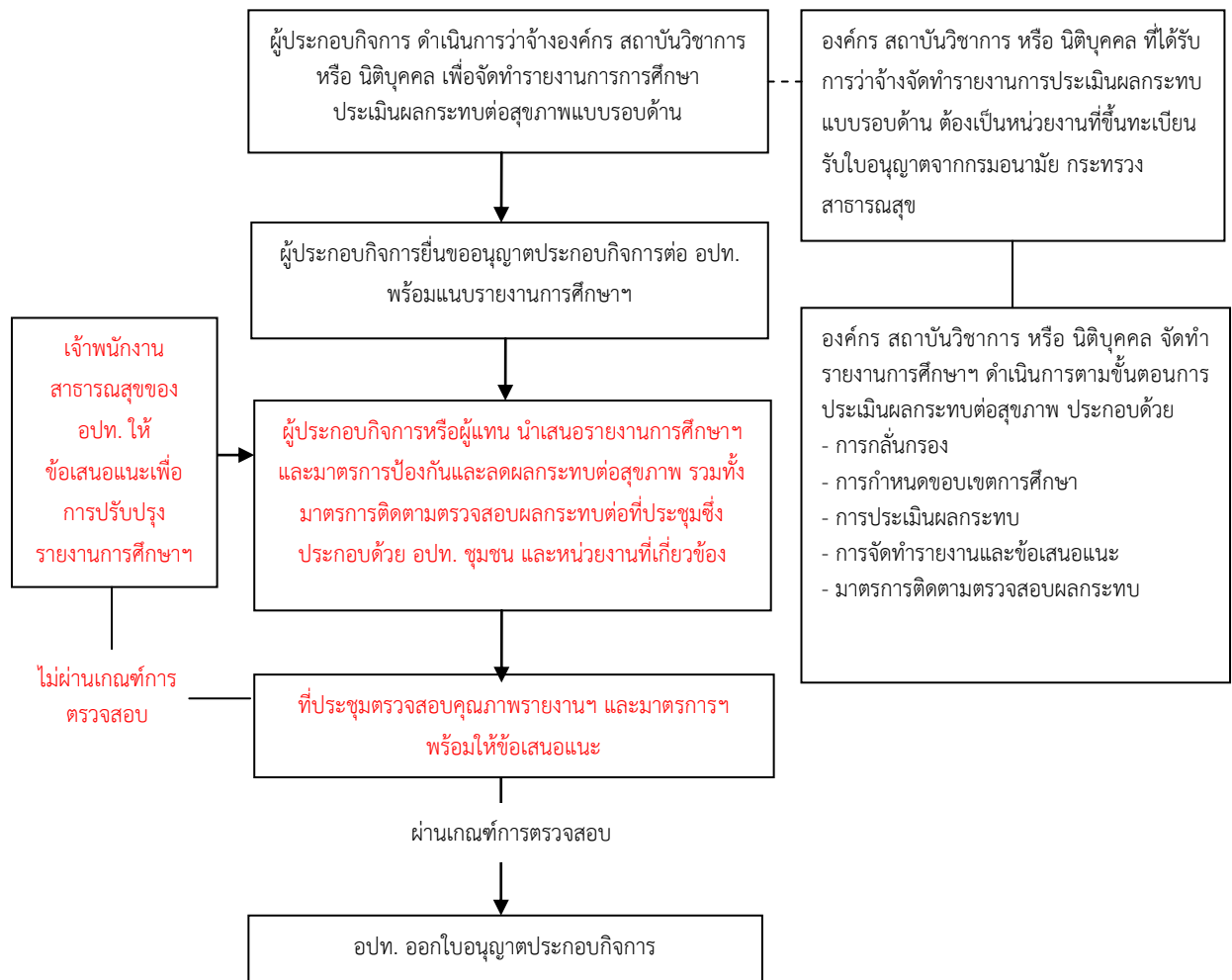
รูปที่ 1 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Desktop HIA)

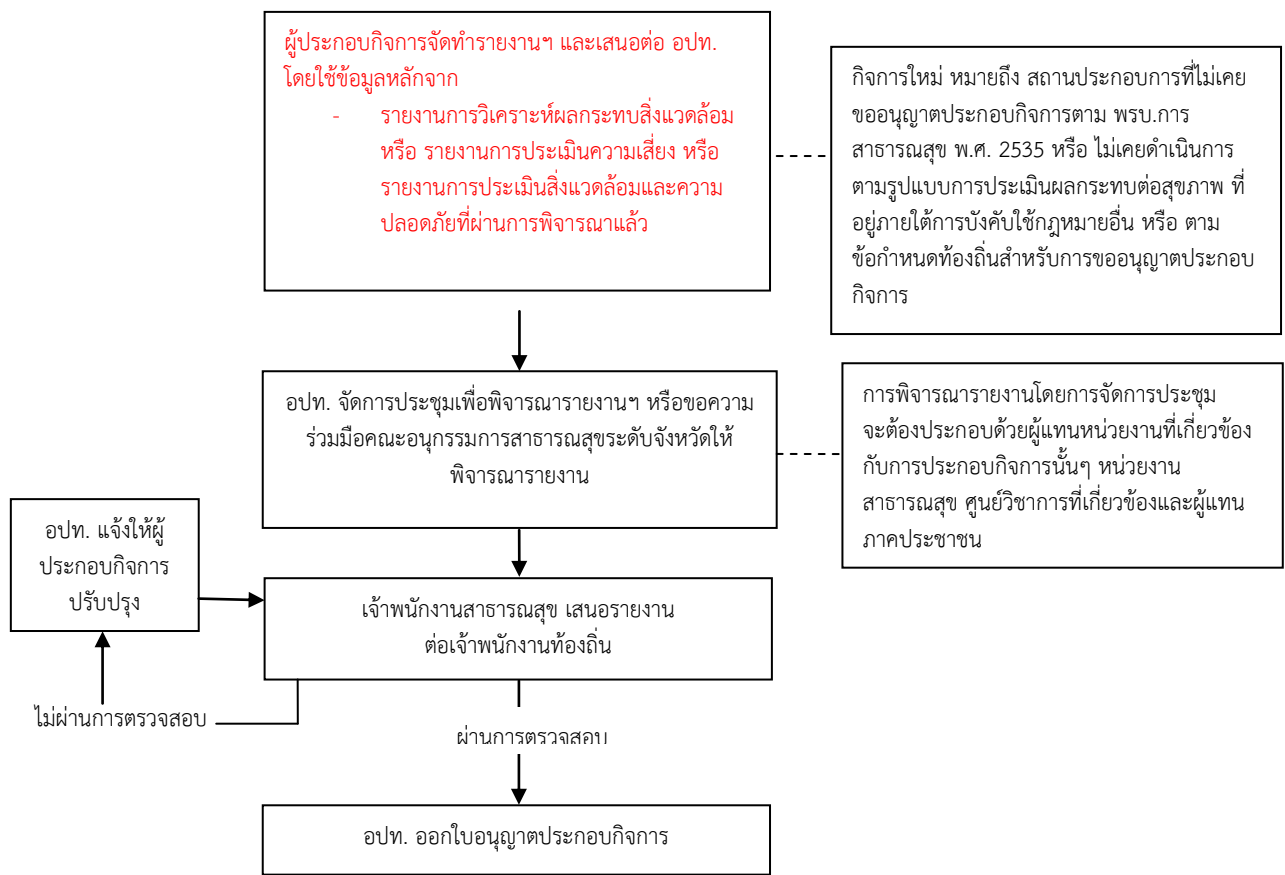
รูปที่ 2 แนวทางการประเมินผลกระทบสุขภาพแบบเร่งด่วน (Mini HIA)

รูปที่ 3 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA) โดยการจัดตั้ง คณะกรรมการ

รูปที่ 4 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA) โดยการว่าจ้าง
นิติบุคคล

รูปที่ 5 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

3. การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

ผลการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตาม พรบ.การสาธารณสุข พ.ศ.2535 สรุปข้อดี ข้อด้อยของ รูปแบบต่างๆ ดังแสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพรูปแบบต่างๆ

รูปแบบ	ข้อดี	ข้อจำกัด	เงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะการดำเนินงาน
1. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น	1. ง่าย ใช้เวลาน้อย และสะดวกต่อการตรวจสอบ และการให้คำแนะนำ ปรับปรุงสถานประกอบกิจการ 2. ผู้ประกอบกิจการสามารถใช้ในการประเมินตนเองก่อนที่เจ้าหน้าที่จะไปตรวจประเมิน 3. มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสูง และเป็นภารกิจที่ อปท.ปฏิบัติงานอยู่แล้ว	1. ไม่สามารถระบุรายละเอียดปัจจัยเสี่ยง ประชากรกลุ่มเสี่ยง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพอย่างละเอียดได้ 2. แบบตรวจรายการยังมีครอบคลุมไม่ครบทุกกิจการ ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องพัฒนา Checklist ต่อไป	1. แบบตรวจรายการ จะต้องมียกประกอบหลัก 2 ส่วน ดังนี้ 1) การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือ สุขลักษณะของการประกอบกิจการ 2) มาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานและประชาชนโดยรอบ 2. การตรวจประเมิน สามารถดำเนินการได้ 2 กรณี คือ 1) กรณีขออนุญาตประกอบกิจการ (กิจการใหม่) และ 2) กรณีขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการ 3. เจ้าพนักงานสาธารณสุขของ อปท. ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการควบคุมกิจการฯ
2. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน	1. Rapid HIA เป็นกระบวนการที่สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 2. ผลจากการทำ Rapid HIA ทำให้ได้เงื่อนไขเฉพาะกิจการ ซึ่ง อปท. สามารถนำไปบรรจุเป็นเงื่อนไขเฉพาะสำหรับการอนุญาตเพื่อประกอบกิจการใหม่ หรือการต่ออายุใบอนุญาตประจำปี	1. ไม่สามารถระบุรายละเอียดปัจจัยเสี่ยง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพอย่างละเอียดได้ 2. มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น	1. เจ้าพนักงานผู้ตรวจสอบ ต้องเป็นพนักงานของ อปท. ตรวจประเมินโดยใช้แบบประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม 2. คณะกรรมการตรวจสอบประเมินคุณภาพรายงานควรประกอบด้วยคณะกรรมการซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในราชการส่วนท้องถิ่นนั้นๆและ/หรือ ขอความร่วมมือให้เจ้าพนักงานสาธารณสุข สังกัดราชการส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติงานในระดับตำบล หรือ อำเภอ ร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ตรวจสอบคุณภาพความครบถ้วนของรายงาน
3. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน	1. สามารถระบุปัจจัยเสี่ยง ประชากรกลุ่มเสี่ยง และผลกระทบต่อสุขภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้อย่างละเอียด 2. ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล	1. ใช้เวลาในการศึกษาจัดทำรายงาน ประมาณอย่างน้อย 6 เดือน 2. ยังมีองค์กร และบุคคลที่มีความรู้ ทักษะ เฉพาะด้าน ไม่เพียงพอ 3. ใช้งบประมาณมากกว่า	กรณีที่แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษา 1. คณะกรรมการจัดทำรายงาน HIA ควรประกอบด้วยบุคคลที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข อย่างน้อย 1 คน 2. การตรวจสอบคุณภาพรายงาน สามารถเลือกใช้

รูปแบบ	ข้อดี	ข้อจำกัด	เงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะการดำเนินงาน
	โดยช่องทางต่างๆ ในระหว่างกระบวนการ จัดทำรายงาน ทำให้ลด ความหวั่งกังวล	แบบเร่งด่วนมาก	กลไกอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ 1) การตรวจสอบโดยคณะกรรมการสาธารณสุข ระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครบทุกภาคส่วน 2) การตรวจสอบ โดยการจัดการประชุมผู้แทนจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการ ประเภทที่ขออนุญาต หน่วยงานสาธารณสุข ศูนย์วิชาการที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนภาคประชาชน 3. งบประมาณในการจัดทำรายงาน โดยคณะ กรรมการฯ ควรมีการพิจารณาว่าควรมาจากแหล่ง ใด จึงจะทำให้ได้รายงานซึ่งเป็นที่ยอมรับจากทุก ภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาชน
			กรณีที่ว่าจ้างองค์กรหรือบริษัทที่ปรึกษา 1. สถาบันวิชาการ หรือ นิติบุคคล ที่จะรับจ้างจัดทำ รายงาน Comprehensive HIA ต้องเป็นหน่วยงาน ที่ขึ้นทะเบียนจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 2. กรมอนามัยควรจัดการอบรมแนวทางการจัดทำ รายงาน Comprehensive HIA สำหรับองค์กร ที่จะรับจ้างจัดทำรายงาน 3. การตรวจสอบคุณภาพรายงาน สามารถเลือกใช้ กลไกอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ 1) การตรวจสอบโดยคณะกรรมการสาธารณสุข ระดับจังหวัด 2) การตรวจสอบ โดยการจัดการประชุมผู้แทนจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการ ประเภทที่ขออนุญาต หน่วยงานสาธารณสุข ศูนย์วิชาการที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนภาคประชาชน 4. งบประมาณในการจัดทำรายงานผู้ประกอบการ กิจการเป็นผู้รับผิดชอบ

4. สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า ทั้ง 4 รูปแบบ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ศึกษา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อเสนอแนะทางและกลไกที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบท ของประเภทกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ศักยภาพของผู้ประกอบกิจการ ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งนี้เพื่อประกอบการอนุมัติ อนุญาตการดำเนินกิจการ ให้สามารถป้องกัน/ลดผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการ กิจการ

ผลการศึกษาชี้ความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและกระบวนการ ในการรองรับการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งใน สังกัดกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย ควรมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานสาธารณสุขในระดับต่างๆ ด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งการพัฒนา ปรับปรุง โครงสร้างอัตรากำลังของบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจดังกล่าว

Executive Summary

Development of Guideline and Mechanism of Health Impact Assessment for Health Regulated Activities According to the Public Health Act B.E. 2535 (Phase 2)

1. Introduction

Health impact assessment (HIA) has been integrated into the (draft) revised Public Health Act B.E. 2535 while the Act is now on the process of consideration and justification of additional issues by the Sub-Committee on Revision of the Public Health Act B.E. 2535. In 2013, Department of Health has studied on guidance of HIA for application to the health regulated activities according to the Public Health Act B.E. 2535 (Phase 1). The study results suggested on guidance, methods, and conditions in conducting HIA reports according to the Public Health Act B.E. 2535 with four implementation models.

In 2014, the study has proceeded to Phase 2 which was done in February-November 2014 while focusing on exploring of applicability, strength, weakness, and barrier of the proposed four HIA implementation models. The study also proposed the implementation process, working steps, and mechanisms in doing of each type of HIA model. The purpose of the finding is to support the local government for use of the HIA report as a decision-making tool for licensing the health regulated activities, also such the HIA process can be a mechanism for use by the local government to effectively protect and safeguard population's health.

2. HIA implementation models and their mechanisms for use with the health regulated activities according to the Public Health Act B.E. 2535.

The study on development of implementation process, working steps, and supporting mechanisms in doing the four types of HIA report for health regulated activities, this was mainly drawing the results from the stakeholders' learning exchange workshops. The workshops were participated by representatives of Ministries of; Public Health, Industry, Natural Resources and Environment, Bangkok Metropolitan, and health regulated activity owners. The study results on implementation models, working steps, and supporting mechanisms are concluded as followings:

2.1 Implementation Model 1: Desktop HIA.

The desktop HIA is applied for doing the HIA report for small health regulated businesses. It is obliged when the health regulated business owner applies for a new health permit or renewing an existing health permit to the local government. The public health officer of local government shall inspect possible human health impact and any effects on health determinants of the premise by using a HIA checklist form. The local government officer who is in charge of inspecting the premise he/she must be a public health officer appointed according to the Public Health Act B.E. 2535. He/she must be prior trained of using the HIA checklist form by Department of Health, Ministry of Public Health. The HIA process and working steps are illustrated as in Figure 1.

2.2 Implementation Model 2: Mini HIA.

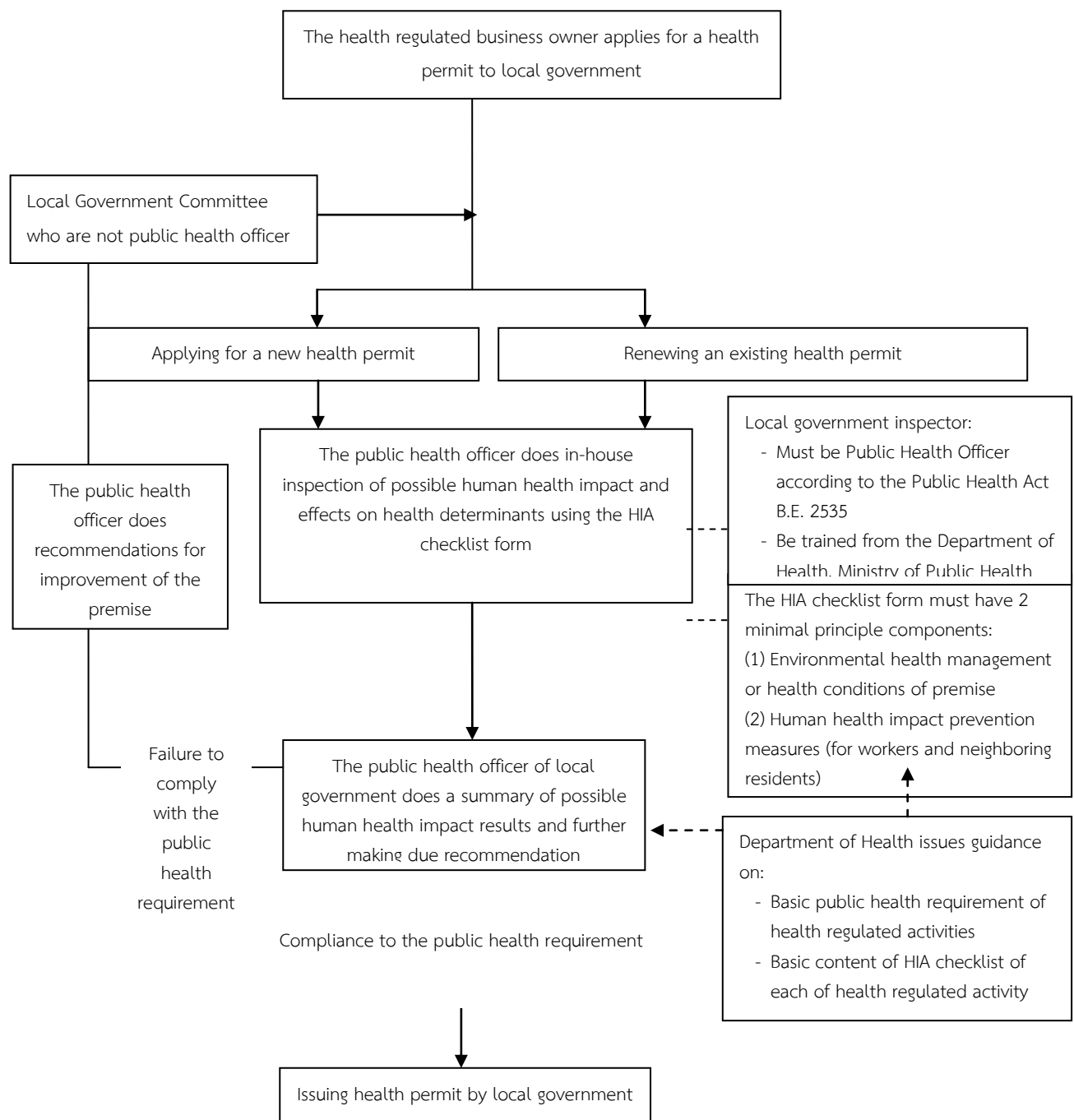
The mini HIA is obliged for doing the HIA report for a new health regulated business owner who submits health permit application form to local government. The public health officer of local government shall use a HIA checklist form to inspect the possible human health impact and any effects on health determinants at the premise. Next, the public health officer shall analyze the overall possible health impacts and make a draft HIA report. The local government shall further organize a stakeholder consultation meeting for comments on the draft HIA report. The stakeholders are including officer of local government, health regulated business owner, neighboring residents, key informants, and community leaders. The last implementation step, the public health officer is concluding the results drawn from the consultation meeting and submitting to the local government authority for further consideration of permitting. The overall implementation process and working steps are illustrated as in Figure 2.

2.3 Implementation Model 3: Comprehensive HIA.

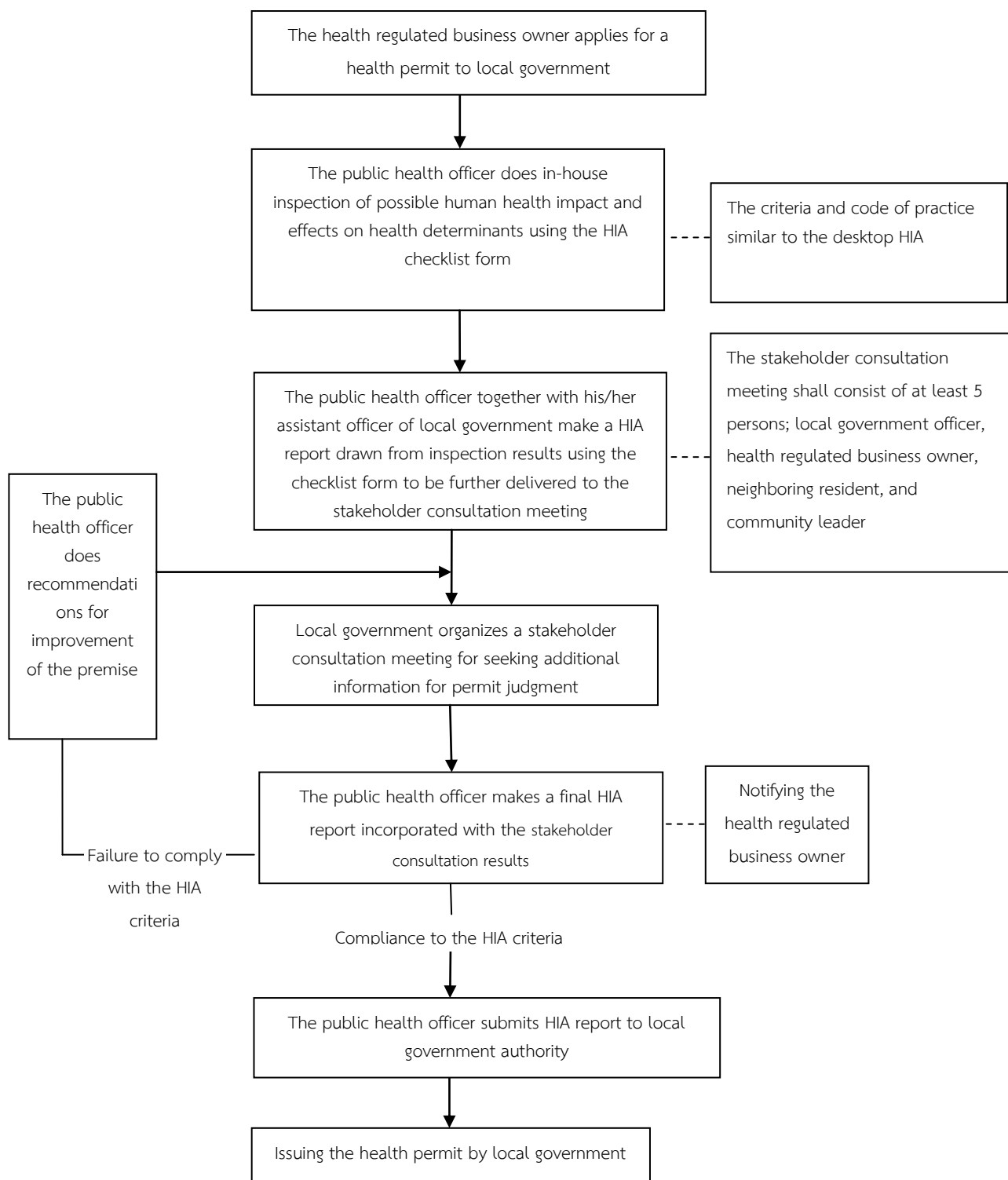
The comprehensive HIA is obliged for doing the HIA report by establishing the HIA Report Executing Committee or the health regulated business owner can hire experts to do a HIA report. The HIA report requires a systematic study design, using qualitative and quantitative methods, applying scientific equipments, and also including comments and recommendations from communities and concerned agencies on the scope of study and the analyses of possible human health impacts from proposed activities. The overall implementation process and working steps are illustrated as in Figures 3 and 4.

2.4 Implementation Model 4: The HIA of Health Regulated Business as Enforced by other Acts.

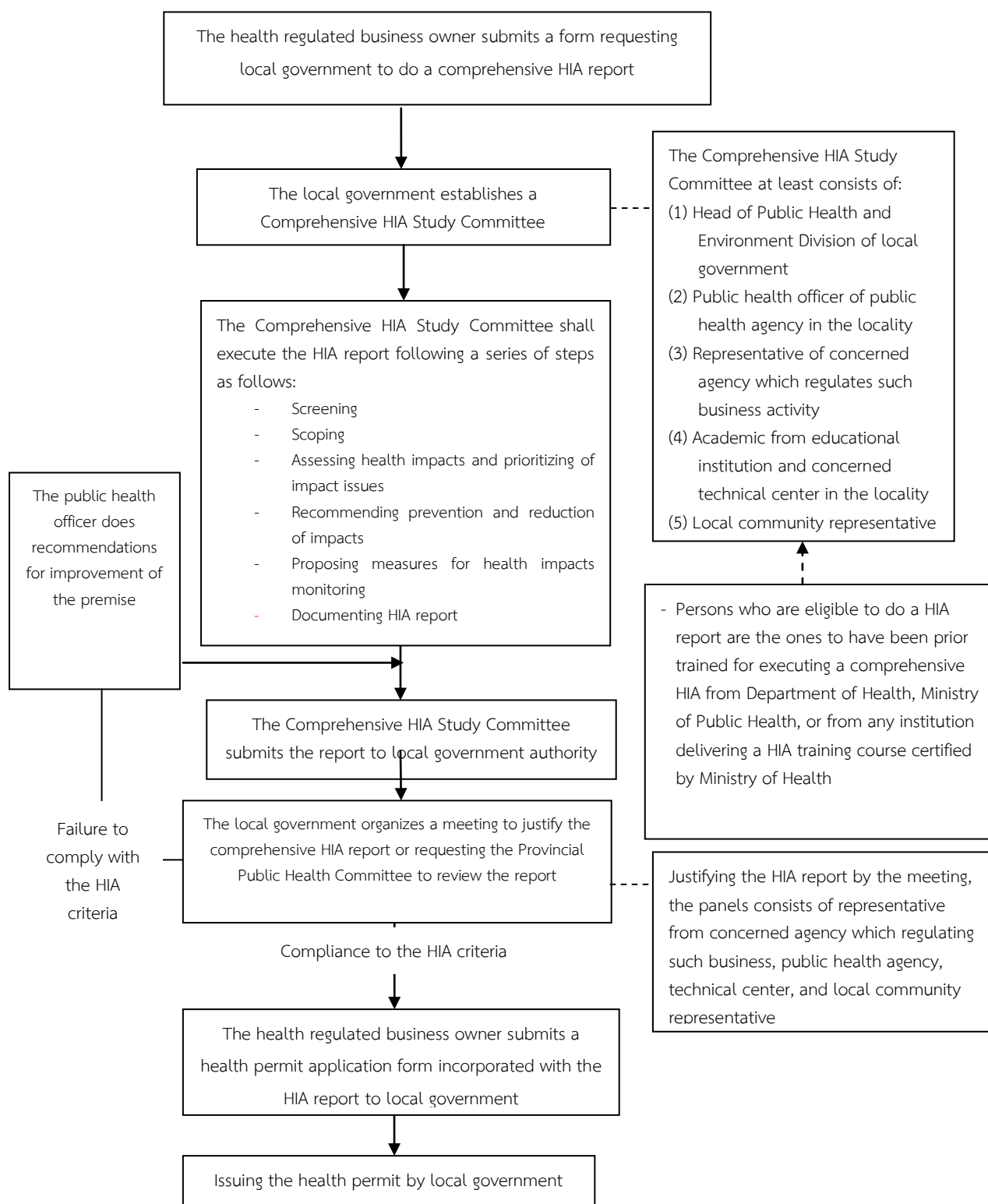
The HIA of health regulated business as enforced by other Acts, this requires the business owner to make a HIA report by consolidating health impacts data that notified by other related officially approved reports by other government licensing/permitting agencies. This HIA report is to be incorporated with the application form for health permit submitting to the local government. The overall implementation process and working steps are illustrated as in Figure 5.

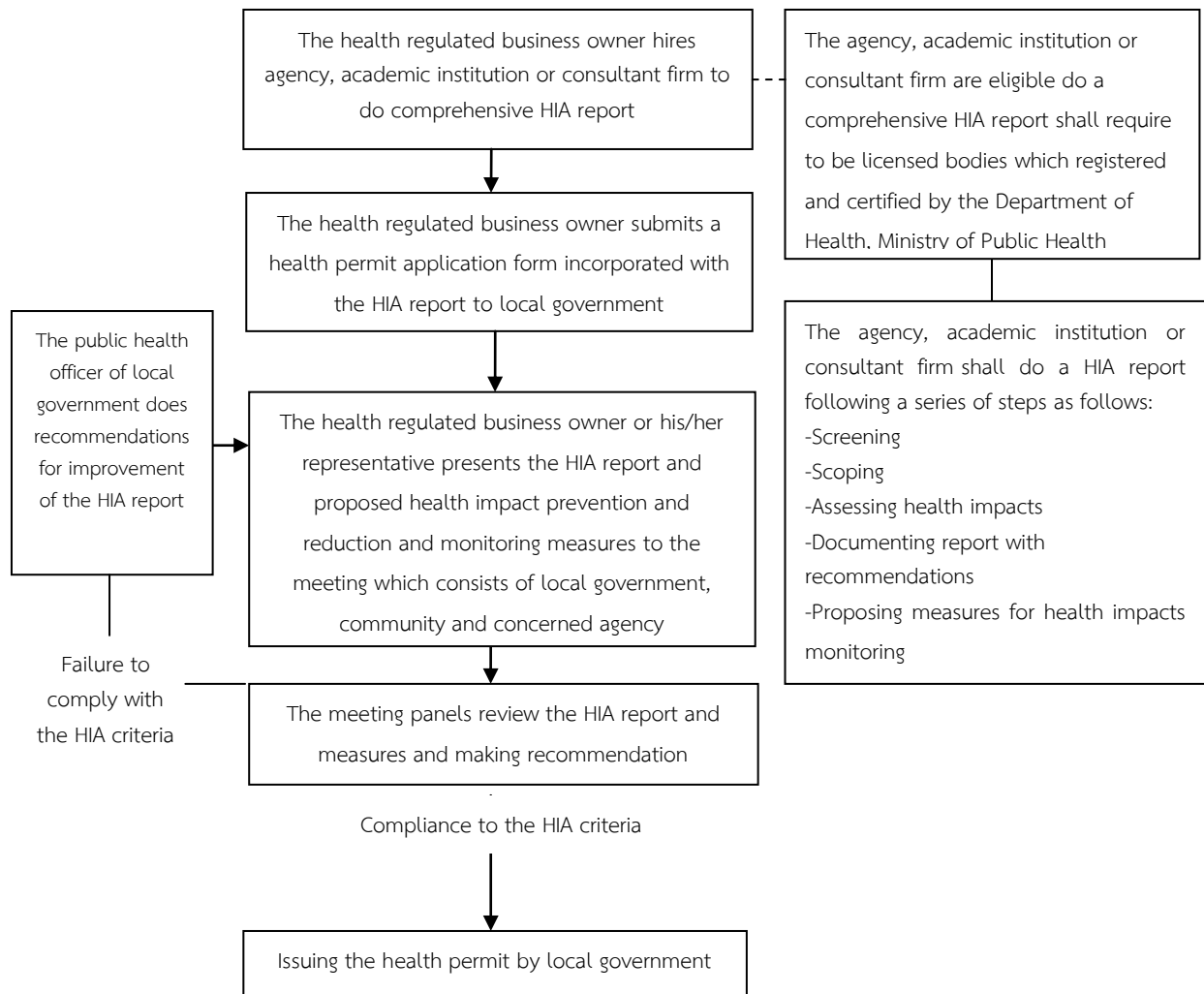
Figure 1 Implementation process and working steps of Desktop HIA.

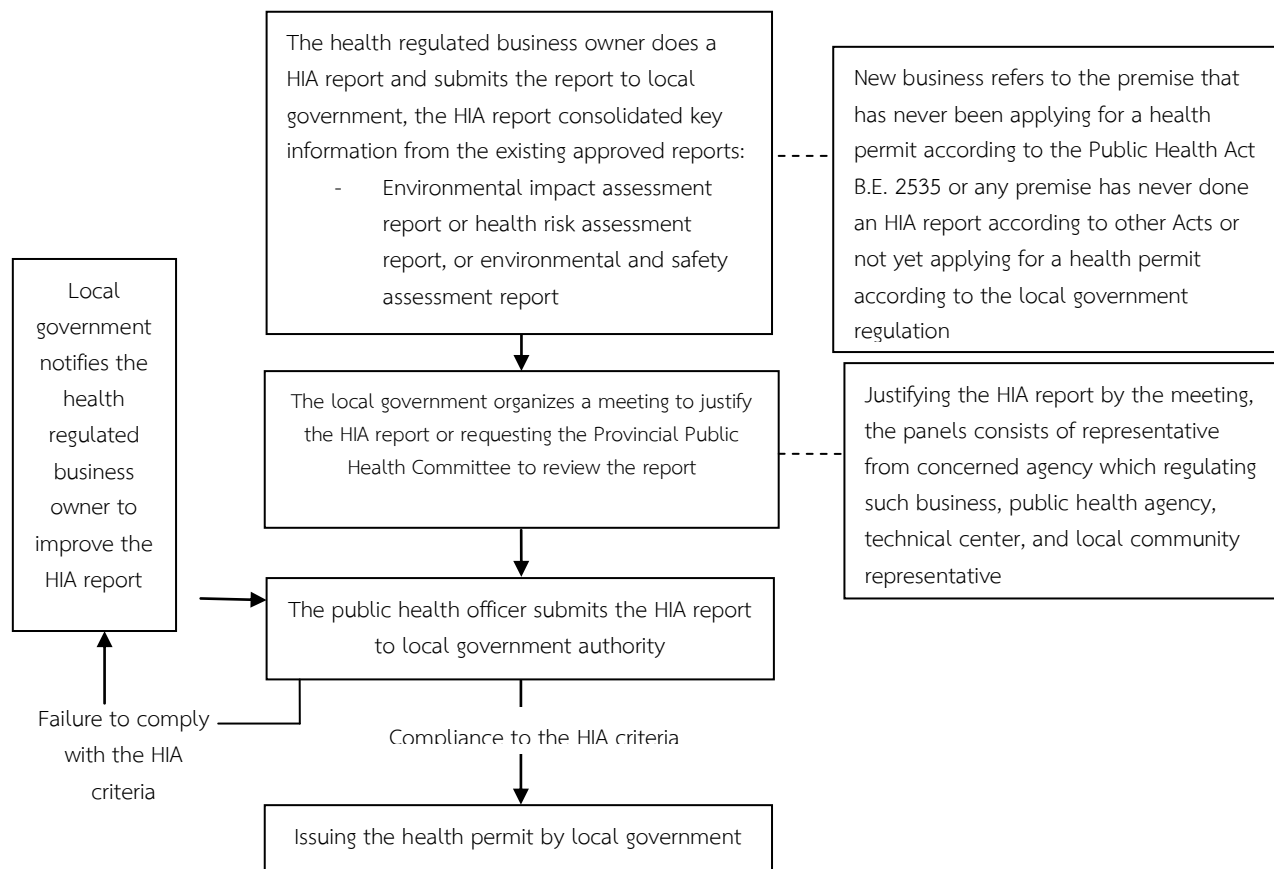
Figure 2 Implementation process and working steps of mini HIA.

Figure 3 Implementation process and working steps of comprehensive HIA

Figure 4 Implementation process and working steps of comprehensive HIA by hiring consultant

Figure 5 Implementation process and working steps of HIA report as enforced by other Acts

3 Analysis of HIA implementation models

The analysis results from the learning exchange meeting of stakeholders on three HIA implementation models to be conducted according to the Public Health Act B.E. 2535, summary of strengths, limitations, and further conditions required as indicated in Table 1.

Table 1 The analysis results on three HIA implementation models

Models	Strength	Limitations	Further conditions required
1. Desktop HIA	1. Simple, less time consuming and ease of use by the officer to inspect and make recommendation for improvement of the premise. 2. The health regulated business owner can use for self-assessment prior to the officer to inspect. 3. Highly feasible applicability of implementation as the local government has already been doing as their routine job.	1. It cannot identify detailed health risk factors, risk groups, and possible in-depth health impacts. 2. The HIA checklists available have not covered all health regulated businesses, there is a need to develop more content of the HIA checklists.	1. The HIA checklist has two key components; 1) Environmental health management or sanitary condition of the premise. 2) Health hazard prevention measures for workers and neighboring resident. 2. Public health inspection can be done in two conditions; 1) For issuing a health permit to new business. 2) For renewing an existing health permit. 3. The public health officer of local government shall be built his/her capability in controlling health regulated business.
2. Mini HIA	1. Mini HIA process enables to draw all stakeholders taking part in the health impact assessment. 2. The Mini HIA results lead to achieve specific public health information of each business while the local government can make use of this as a health specific	1. It cannot identify detailed health risk factors and possible in-depth health impacts. 2. The Mini HIA needs more budget compared to the desktop HIA.	1. The public health inspector shall be a local government officer while his/her duty is to assess the premise by using the environmental health risk assessment form. 2. The Mini HIA Reviewing Committee of the report are those who are working in local government and/or requesting a public health officer in sub-district or district public health office being a member of the Reviewing Committee to appraise the quality of the report.

Models	Strength	Limitations	Further conditions required
	requirement of each business prior to issuing a new health permit and annual renewing of the current one.		
3. Comprehensive HIA	1. Comprehensive HIA is capable of indentifying detailed of; risk factors, risk population, and health impacts. 2. The public can express their views, concerns, and comments via many communication portals, and thus lessening their worries.	1. The comprehensive HIA needs at least six months to complete the study. 2. Limited HIA human resources available in the country. 3. This HIA model requires more budget than the former two HIA types.	1. In case of establishing the Comprehensive HIA Study Committee: 1) The committee member at least 1 person shall be prior trained by the Department of Health in doing a comprehensive HIA. 2) Reviewing of the comprehensive HIA report, there are two options: 2.1) The Provincial Public Health Committee is eligible to do a review of the HIA report as the Committee already consists of representatives of key concerned agencies. 2.2) Organizing a meeting of reviewing panels while the members consists of representatives from concerned agency that already regulate the business, public health agency, health technical center, and community leader. 3) Budget allocated to do the comprehensive HIA, the Committee should carefully consider on the financial source as to make the report being fairly accepted by partners, particularly to community group.
			In case of hiring academic institution or consultant firm. 1. The academic institution or consultant firm eligible to do a comprehensive HIA report, it is required to be certified and

Models	Strength	Limitations	Further conditions required
			registered by the Department of Health, Ministry of Public Health. 2. Department of Health should organize a training course on guiding on making a comprehensive HIA report for any academic institution and consultant firm. 3. Reviewing the comprehensive HIA report, there are two options: 1) Reviewing the report by the Provincial Public Health Committee. 2) Organizing a meeting of reviewing panels while the members consists of representatives from concerned agency that already regulate the business, public health agency, health technical center, and community leader. 4. The health regulated business owner has to pay off for doing a comprehensive HIA report.

4. Conclusion and recommendations.

The overall study results found that the four HIA implementation models are feasible applicable of practicing. Each HIA model has its own strength, weakness, and barrier depending on individual context specific. The local government and concerned agency can make use of the proposed models and mechanisms by this study or applying the results for further implementation suitable to their contextual conditions; types of health regulated activity, capacity of business owner, capability of local government and concerned agency in implementing the HIA practice. This aims to improve the health permitting process in order to prevent and reduce public health impacts from the business delivery.

The study results also points out the need in preparing of human resources and HIA process arrangement be ready for use by local government for the implementation of HIA of health regulated business according to the Public Health Act B.E. 2535. All HIA

related agencies of Ministry of Public Health and Ministry of Interior should build human resource capacity in capable of implementing HIA as well as development of reforming the organization structure together with manpower to be ready for doing the HIA mandate.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	ข
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)	ค
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)	-1- ถึง -22-
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูป	ช
บทที่ 1 บทนำ	1-3
1. ความเป็นมา ความสำคัญ	1
2. วัตถุประสงค์	3
3. เป้าหมาย	3
4. ขอบเขตการศึกษา	3
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4-38
1. ระบบและกลไกการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประเทศไทย	4
2. กลไกและเงื่อนไขการบังคับใช้ HIA ในการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในต่างประเทศ	10
3. ข้อมูลการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพาราและผลกระทบต่อสุขภาพ	12
4. แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	18
5. กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	40-44
1. รูปแบบการศึกษา	40
2. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา	40
2.1 การดำเนินการรูปแบบที่ 1 และ 2	40
2.2 การดำเนินการรูปแบบที่ 3	41
2.3 การดำเนินการรูปแบบที่ 4	43
3. ระยะเวลาดำเนินการ	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	45-71
1. ผลการดำเนินงานรูปแบบที่ 3 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA)	45
2. ผลการดำเนินงาน รูปแบบที่ 4 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการ ที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น	46
3. ผลการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “โครงการศึกษาแนวทางและกลไก การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ระยะที่ 2)”	47
4. การวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพรูปแบบต่างๆ	51
5. แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	61
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	72-74
1. สรุปผลการศึกษา	72
2. ข้อเสนอแนะ	72
2.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน	72
2.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป	74
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	78

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สิ่งคุกคามสุขภาพและผลกระทบต่อสุขภาพจากการผลิตยางก้อนถ้วย	16
ตารางที่ 2 สิ่งคุกคามสุขภาพและผลกระทบต่อสุขภาพจากการผลิตการผลิตแผ่นยางดิบ และยางแผ่นรมควัน	17
ตารางที่ 3 สรุป ขอบเขตการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ และรายงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	21
ตารางที่ 4 สรุปข้อเสนอ ประเภของ HIA เจื่อนไซ และขอบเขต ภารกิจ ความรับผิดชอบของหน่วยงาน	25
ตารางที่ 5 รายการสรุปข้อมูล สำหรับประกอบการขออนุญาตประกอบกิจการ ของกิจการที่เข้าข่าย ควบคุมโดยประกาศกระทรวงอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	37
ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น	52
ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน	54
ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน	56
ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการ ที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น	59

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 1 ระบบควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของราชการส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	9
รูปที่ 2 กลไกการบังคับใช้กฎหมายการสาธารณสุขสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในต่างประเทศ	11
รูปที่ 3 ขั้นตอนหลักของการผลิตยางก้อนถ้วย	13
รูปที่ 4 ขั้นตอนหลักของการผลิตแผ่นยางดิบ และยางแผ่นรมควัน	14
รูปที่ 5 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535	24
รูปที่ 6 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Initial HIA)	31
รูปที่ 7 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid HIA)	32
รูปที่ 8 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA) โดยการว่าจ้างนิติบุคคล	33
รูปที่ 9 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA) โดยการจัดตั้งคณะกรรมการ	34
รูปที่ 10 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น	35
รูปที่ 11 กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน	39
รูปที่ 12 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น	65
รูปที่ 13 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid HIA)	67
รูปที่ 14 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA) โดยการจัดตั้งคณะกรรมการ	68
รูปที่ 15 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA) โดยการว่าจ้างนิติบุคคล	69
รูปที่ 16 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการ ที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น	71

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา ความสำคัญ

ในปัจจุบันสังคมกำลังเผชิญอยู่กับปัญหาความเสี่ยงต่อสุขภาพ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ โครงการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม และรูปแบบกระบวนการโครงสร้างการผลิตแบบใหม่ ซึ่งปลดปล่อยของเสียและสารมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็น มลพิษทางน้ำ อากาศ ดิน เสียง ห่วงโซ่อาหาร ประกอบกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แม้จะมีหน่วยงานและมาตรการในการลดผลกระทบที่อาจเกิดจากโครงการพัฒนาต่างๆก็ตาม แต่มาตรการเหล่านั้นก็ยังไม่ครอบคลุมเรื่องสุขภาพ ทำให้ประชาชนต้องได้รับผลกระทบในหลายด้าน

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเป็นเครื่องมือสำคัญในการคุ้มครองและส่งเสริมสุขภาพของประชาชนจากการดำเนินโครงการพัฒนา แผนงาน กิจกรรมต่างๆ รวมถึงนโยบาย ของทั้งภาครัฐและเอกชน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน และมีกลยุทธ์ในการดำเนินงานโดยอาศัยการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและ มีบทบาทสำคัญในการดูแลคุ้มครองสุขภาพของประชาชนให้มีสุขภาพที่ดีในสภาวะแวดล้อมที่ดี โดยอาศัยกฎหมายหลายฉบับเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ซึ่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายสำคัญที่ให้อำนาจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้เพื่อการดูแลและคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน ประกอบกับ กรมอนามัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เพื่อให้ทันกับสถานการณ์การพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีเจตนารมณ์ที่ต้องการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดบริหารจัดการงานตามพันธกิจของหน่วยงานของรัฐมากยิ่งขึ้นเมื่อพิจารณาเฉพาะองค์กรรัฐในส่วนที่เป็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญฯ ได้บัญญัติไว้ในส่วนที่ 10 “แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน” โดยในมาตรา 87 บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและ สังคมรวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ และหากพิจารณาเชื่อมโยงหมวด 14 “การปกครองส่วนท้องถิ่น” มาตรา 287 วรรคแรกได้บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนในท้องถิ่นว่ามีสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมใน การบริหารกิจการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

นอกจากนี้แล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้ รับรองสิทธิของบุคคล และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

“มาตรา 57 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของ รัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมี ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสีย สำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตน หรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไป ประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว”

“มาตรา 67 วรรคสอง การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่าง รุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษา และประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มี กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการ การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมี การดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือ องค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 11 ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลหรือคณะ บุคคลว่ามีสิทธิร้องขอให้มีการประเมินและมีสิทธิร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจาก นโยบายสาธารณะด้วย ฉะนั้น เครื่องมือที่เรียกว่า “การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ” หรือ Health Impact Assessment หรือ HIA ที่จะเข้ามาสร้างกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะที่จะดำเนินการโดย องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้

ด้วยความเป็นมาดังกล่าว จึงทำให้ เรื่อง **การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ** ได้ถูกบรรจุอยู่ใน (ร่าง) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาและจัดทำรายละเอียด เพิ่มเติม ของคณะอนุกรรมการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งใน ปึงบประมาณที่ผ่านมา กรมอนามัย จึงได้ทำการศึกษาแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับ กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งได้มีข้อเสนอกิจการ ตามพ.ร.บ.การสาธารณสุข 2535 ที่ต้องทำการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ และแนวทาง วิธีการ และ เงื่อนไข การจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการตามพ.ร.บ.การสาธารณสุข 2535 รวมทั้ง 4 รูปแบบ ระบบ กลไก ขั้นตอน การพิจารณารายงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ทั้งนี้เพื่อให้ข้อเสนอดังกล่าวเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ดังนั้นจึงมี ความจำเป็นต้องทำการศึกษารูปแบบความเป็นไปได้ในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในพื้นที่ รวมทั้ง ศึกษาข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สรุปผลและจัดทำรายงานเสนอแนว ทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของท้องถิ่นในการพิจารณาอนุญาตการประกอบกิจการ การควบคุม กำกับ ติดตาม และการพัฒนานโยบายสาธารณะของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ ท้องถิ่นในการดูแลและคุ้มครองสุขภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษาแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (HIA) สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

2.2 วัตถุประสงค์รอง

1) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในพื้นที่

2) เพื่อศึกษาข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในแต่ละรูปแบบ สรุปผลและจัดทำรายงานเสนอแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

3. เป้าหมาย

ศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในพื้นที่ในแต่ละรูปแบบ

4. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ ศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน ข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การประเมินผลกระทบต่อนักดื่ม (Rapid/Desktop HIA) 2) การประเมินผลกระทบต่อนักดื่มแบบเร่งด่วน (Rapid/Mini-HIA) 3) การประเมินผลกระทบต่อนักดื่มแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA) และ 4) การประเมินผลกระทบต่อนักดื่ม ของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น เพื่อสรุปจัดทำข้อเสนอ แนวทางการประเมินผลกระทบต่อนักดื่ม สำหรับกิจการ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อนักดื่ม สำหรับประเภทกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของท้องถิ่น ในการพิจารณาอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การควบคุม กำกับติดตาม การประกอบกิจการฯ ตลอดจนการพัฒนานโยบายสาธารณะของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่นในการดูแลและคุ้มครองสุขภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา และรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ประกอบด้วย

1. ระบบและกลไกการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประเทศไทย
2. กลไกและเงื่อนไขการบังคับใช้ HIA ในการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพใน ต่างประเทศ
3. ข้อมูลการประกอบกิจการเกี่ยวกับความปลอดภัยและผลกระทบสุขภาพ
4. แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
5. กรอบแนวคิดในการดำเนินการ

โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ระบบและกลไกการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประเทศไทย

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้อำนาจ แก่ราชการส่วน ท้องถิ่นในการตราข้อกำหนดของท้องถิ่น เรื่อง สุขลักษณะของกิจการที่ต้องควบคุมหรือกำกับดูแลเพื่อ กิจการดังกล่าวได้ปฏิบัติหรือดำเนินกิจการเป็นไปตามสุขลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ได้บัญญัติ ไว้ในหมวดต่างๆ ดังนี้

หมวด 3 เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอย

หมวด 6 เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์

หมวด 7 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

หมวด 8 เรื่อง ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่สะสมอาหาร

หมวด 9 เรื่อง การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ

หมวด 7 กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ขอบเขตและความหมายของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในทางวิชาการหมายถึง กิจการที่มีกระบวนการ ผลิตหรือกรรมวิธีการผลิต ที่ก่อให้เกิดมลพิษหรือสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดโรค ซึ่งจะมีผลกระทบต่อนามัย ของประชาชนที่อยู่ในบริเวณข้างเคียงนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมลพิษทางอากาศทางน้ำ ทางดิน ทางเสียง แสง ความร้อน ความสั่นสะเทือน รังสี ฝุ่นละออง เขม่า เถ้า ฯลฯ

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีสาระหลัก การบังคับใช้ กฎหมาย เกี่ยวกับ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ดังนี้

“มาตรา 31 ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

มาตรา 32 เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา 31 ให้ราชการสวนท้องถื่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของถื่นดังต่อไปนี้

(1) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา 31 บางกิจการหรือทกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในถื่นถื่นนั้น

(2) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการตาม (1) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสัญลักษณ์ของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ”

เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 31 กำหนด “ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ” ดังนั้นกิจการใดที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อกิจการที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งโดยหลักการก็ย่อมพิจารณาตามหลักวิชาการว่ากิจการนั้นอาจก่อให้เกิดมลพิษหรือสิ่งที่ทำให้เกิดโรคขึ้นอันอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้

ขณะนี้ได้มีการประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ 112 ตอนที่ 58 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2538 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 4) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับทั่วไป เล่ม 120 ตอนพิเศษ 123 ง วันที่ 28 ตุลาคม 2546 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 5) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนพิเศษ 120 ง หน้า 10 ลงวันที่ 20 กันยายน 2550 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนพิเศษ 6 ง ลงวันที่ 14 มกราคม 2553 จำนวน 135 ประเภทกิจการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 13 กลุ่มประเภทกิจการ ได้แก่

- 1) กิจการเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ มี 3 กิจการ
- 2) กิจการเกี่ยวกับสัตว์และผลิตภัณฑ์ มี 8 กิจการ
- 3) กิจการเกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม มี 26 กิจการ
- 4) กิจการเกี่ยวกับยา เวชภัณฑ์ อุปกรณ์การแพทย์ เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ชำระล้าง มี 5 กิจการ
- 5) กิจการเกี่ยวกับการเกษตร มี 9 กิจการ
- 6) กิจการเกี่ยวกับโลหะหรือแร่ มี 6 กิจการ
- 7) กิจการเกี่ยวกับยานยนต์ เครื่องจักรหรือเครื่องกล มี 7 กิจการ
- 8) กิจการเกี่ยวกับไม้ มี 8 กิจการ
- 9) กิจการเกี่ยวกับการบริการ มี 17 กิจการ
- 10) กิจการเกี่ยวกับสิ่งทอ มี 8 กิจการ
- 11) กิจการเกี่ยวกับหิน ดิน หวาย ซีเมนต์หรือวัตถุที่คล้ายคลึง มี 11 กิจการ
- 12) กิจการเกี่ยวกับปิโตรเลียม ถ่านหิน สารเคมี มี 17 กิจการ
- 13) กิจการอื่นๆ มี 10 กิจการ

1.2 การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามบทบัญญัติ

แม้ว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขจะได้ประกาศรายชื่อ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538/และฉบับที่ 4 แล้ว แต่ก็ยังไม่มีผลบังคับใช้ในเขตราชการส่วนท้องถิ่นต่างๆ ทั้งนี้เพราะบทบัญญัติมาตรา 32(1) กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น (ซึ่งหมายถึง ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติเมืองพัทยา ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วแต่กรณี) “กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา 31 บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมในท้องถิ่นนั้น” ก็ได้ ซึ่งหมายความว่า กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่รัฐมนตรีประกาศนั้น จะมีผลใช้บังคับในท้องถิ่นใด ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมในท้องถิ่นนั้นเสียก่อน และไม่จำเป็นต้องกำหนดทุกประเภทกิจการ กล่าวคือจะกำหนดกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนเป็นกิจการที่ต้องควบคุมในท้องถิ่นก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่ากิจการนั้นเป็นปัญหาในเขตท้องถิ่นนั้นหรือไม่ ซึ่งจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 นั้น มีลักษณะ การกระจายอำนาจในการควบคุมให้แก่ ราชการส่วนท้องถิ่น (หมายถึง กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล)

นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตรา 32(2) และมาตรา 33 ยังให้อำนาจแก่ราชการส่วนท้องถิ่น ในการควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในด้านสุขลักษณะ การป้องกันอันตรายและความปลอดภัยด้วย โดยให้อำนาจแก่ราชการส่วนท้องถิ่น 3 ประการ ดังนี้

1) อำนาจในการอนุญาต

โดยที่บทบัญญัติมาตรา 33 วรรคแรก กำหนดว่า “เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน ที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา 32(1) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการตามประเภทที่มีข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมตามมาตรา 32(1) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้ รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น...” หมายความว่า ผู้ประกอบกิจการใดๆ ที่เข้าข่ายเป็นกิจการที่ต้องควบคุมในท้องถิ่นตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดตามมาตรา 32(1) ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ประกอบกิจการอยู่ก่อน ที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นนี้จะมีการบังคับใช้ หรือเป็นกรณีที่ประกอบกิจการภายหลังที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นดังกล่าวมีผลบังคับใช้ ผู้ประกอบกิจการนั้นๆ ทั้งสองกรณี จะต้องขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นมีผลบังคับใช้ในท้องถิ่นนั้น ซึ่งมาตรการอนุญาตนี้ ถือได้ว่าเป็นมาตรการควบคุมที่สำคัญ เพราะเป็นการควบคุมการประกอบกิจการที่มีกระบวนการผลิต หรือการประกอบกิจการที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของคนงานผู้ปฏิบัติงาน และชุมชน ตั้งแต่เบื้องต้น กล่าวคือจะต้องมีการตรวจสอบอาคาร สถานที่ที่จะประกอบกิจการ เครื่องมือ อุปกรณ์ ระบบการป้องกันอันตรายหรืออุบัติเหตุ ระบบการกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอยและอื่นๆ ที่จำเป็น แต่หากว่าไม่ถูกต้องและสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ ก็อาจให้เวลาในการปรับปรุงแก้ไขก่อนจึงจะอนุญาตส่วนกรณีที่ไม่เหมาะสมไม่ถูกต้องและไม่อาจแก้ไขได้ก็สามารถมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ประกอบกิจการ ณ ที่นั้นๆ ได้ แล้วแต่กรณี

2) อำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไป

ตามบทบัญญัติมาตรา 32(2) บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการ (ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ) ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขทั่วไป สำหรับให้ผู้ดำเนินกิจการตามมาตรา 32 (1) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ”

นอกจากการควบคุมด้วยมาตรการการอนุญาตแล้ว กฎหมายยังให้อำนาจแก่ราชการ ส่วนท้องถิ่นในการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปให้ผู้ประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาตแล้วต้องปฏิบัติตาม เพื่อการกำกับมิให้ผู้ประกอบกิจการดำเนินกิจการโดยไม่ต้องด้วยสุขลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ชุมชนข้างเคียงได้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปนี้อาจแยกได้เป็น 2 ส่วน คือ

- การดูแลสภาพ หรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินการ ซึ่งหมายถึง สภาพการณ์สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ ทั้งในด้านการดูแลรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบของโครงสร้างอาคาร การรักษาสภาพการใช้งานของเครื่องมือ อุปกรณ์ ระบบ การระบายอากาศ แสง เสียง ระบบการกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอย เป็นต้น ให้อยู่ในสภาวะที่ใช้การได้ดี

- มาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งหมายถึง ระบบการป้องกันอุบัติเหตุ อัคคีภัย ระบบการกำจัดมลพิษ ระบบการป้องกันการปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์อาหาร รวมทั้งระบบการป้องกันตนเองของผู้ปฏิบัติในสถานประกอบการนั้นๆ ด้วย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันปัญหาด้านมลพิษที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพของคนงาน ชุมชนข้างเคียง และประชาชนทั่วไป ซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น ราชการส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางด้านวิชาการของนักวิชาการสาขา สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สาขาสาธารณสุข สาขานามัยสิ่งแวดล้อม สาขาวิทยาศาสตร์ และอื่นๆ เพื่อร่วมกันกำหนด โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และสภาวะทางสังคมของสังคมไทยด้วย ดังนั้น จึงใคร่เสนอให้ราชการส่วนท้องถิ่นดำเนินการเรื่องนี้ โดยการจัดตั้งเป็นคณะทำงานร่วมกัน ระหว่าง ราชการส่วนท้องถิ่นกับ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์อนามัยที่ 1-12 กองวิชาการที่เกี่ยวข้องและสถาบัน การศึกษาต่างๆ และถ้าเป็นไปได้ ควรจะได้เปิดโอกาสให้ฝ่ายผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาหรือให้ความเห็นด้วย

3) อำนาจในการกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาต

ตามบทบัญญัติมาตรา 33 วรรคสอง กำหนดว่า “ในการออกใบอนุญาต ตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะ ให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา 32 (2) ก็ได้” ดังนั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นจึงมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการปฏิบัติของผู้ประกอบกิจการเพิ่มเติมจากที่ได้กำหนดในหลักเกณฑ์ทั่วไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของลักษณะของกิจการนั้นๆ เพื่อการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชน ซึ่งหลักเกณฑ์ทั่วไปตามมาตรา 32(2) มิได้กำหนดไว้ และมีผลให้ผู้ประกอบกิจการที่ได้รับเงื่อนไขเฉพาะดังกล่าวต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น หากไม่ปฏิบัติตามก็จะมี ความผิดตามกฎหมายมาตรการข้างต้นนี้ เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาในกรณีที่ไม่สามารถ กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปได้อย่างครอบคลุมลักษณะปัญหาของกิจการนั้นๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนได้ จึงนับว่าเป็นความรอบคอบของผู้ร่างกฎหมาย

ดังนั้นเพื่อให้การบังคับใช้ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ตาม บทบัญญัติดังกล่าว สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศไทย ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และให้ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นมาตรการทางกฎหมาย ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถใช้เป็นกลไกควบคุม ดูแล และคุ้มครองสุขภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการสาธารณสุข จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ตามคำสั่งคณะกรรมการสาธารณสุขที่ 1/2552 ลงวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2552 ซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยสาระสำคัญของ (ร่าง) พ.ร.บ.

การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.....) ในหมวด 8 กิจการควบคุมเพื่อคุ้มครองสุขภาพ (กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ) (นำมาจากเอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เพื่อรับฟังความคิดเห็น ต่อร่างพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2557) มีดังนี้

มาตรา 42 ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจประกาศ กำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการควบคุมเพื่อคุ้มครองสุขภาพ และในกรณีที่เห็นว่ากิจการ ควบคุมเพื่อคุ้มครองสุขภาพใดมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ให้รัฐมนตรีกำหนดให้เป็น กิจการที่ต้องจัดทำรายงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพก่อนการประกอบกิจการได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

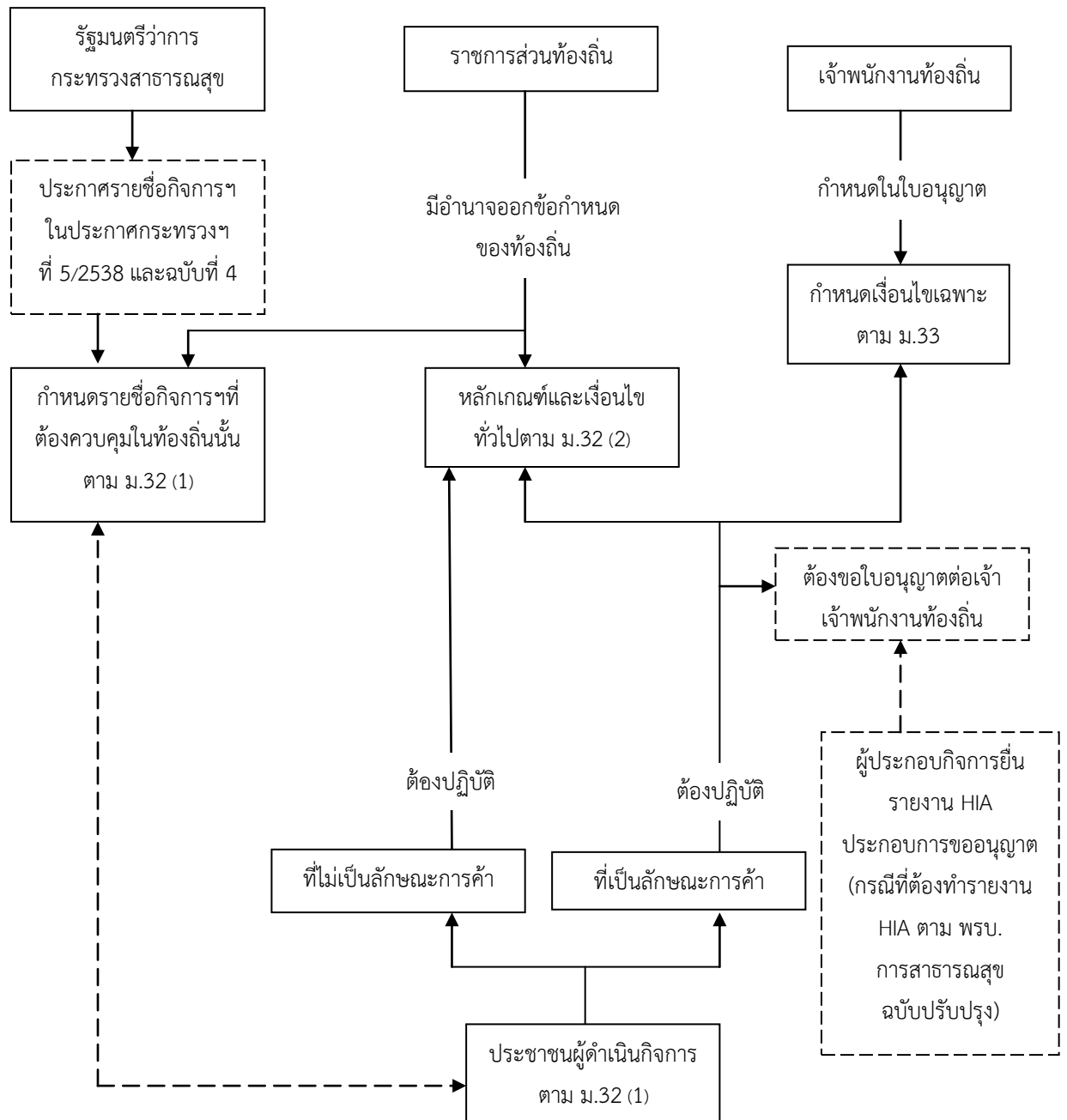
มาตรา 43 เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศ ตาม มาตรา 42 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา 42 บางกิจการหรือทุกกิจการ ทั้งที่ต้องหรือไม่ต้อง จัดทำรายงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ก่อน การประกอบกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมในท้องถิ่น
- (2) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการตาม (1) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนิน กิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

มาตรา 44 ผู้ดำเนินกิจการตามประเภทที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นกิจการที่ ต้องจัดทำรายงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข ก่อนการประกอบกิจการจะต้องทำรายงานประเมินผล กระทบต่อสุขภาพ ประกอบการยื่นคำขอรับใบอนุญาตด้วย

ในการออกใบอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น นำมาตรการที่กำหนดใน รายงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเป็นเงื่อนไขไว้ในใบอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติ เพื่อป้องกัน อันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา 43 (2) ด้วยใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานประกอบการแห่ง เดียว

สรุประบบการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ระบบควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของราชการส่วนท้องถิ่น
ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ที่มา: 1. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2553
2. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติ
การสาธารณสุข (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2557

2. กลไกและเงื่อนไขการบังคับใช้ HIA ในการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในต่างประเทศ

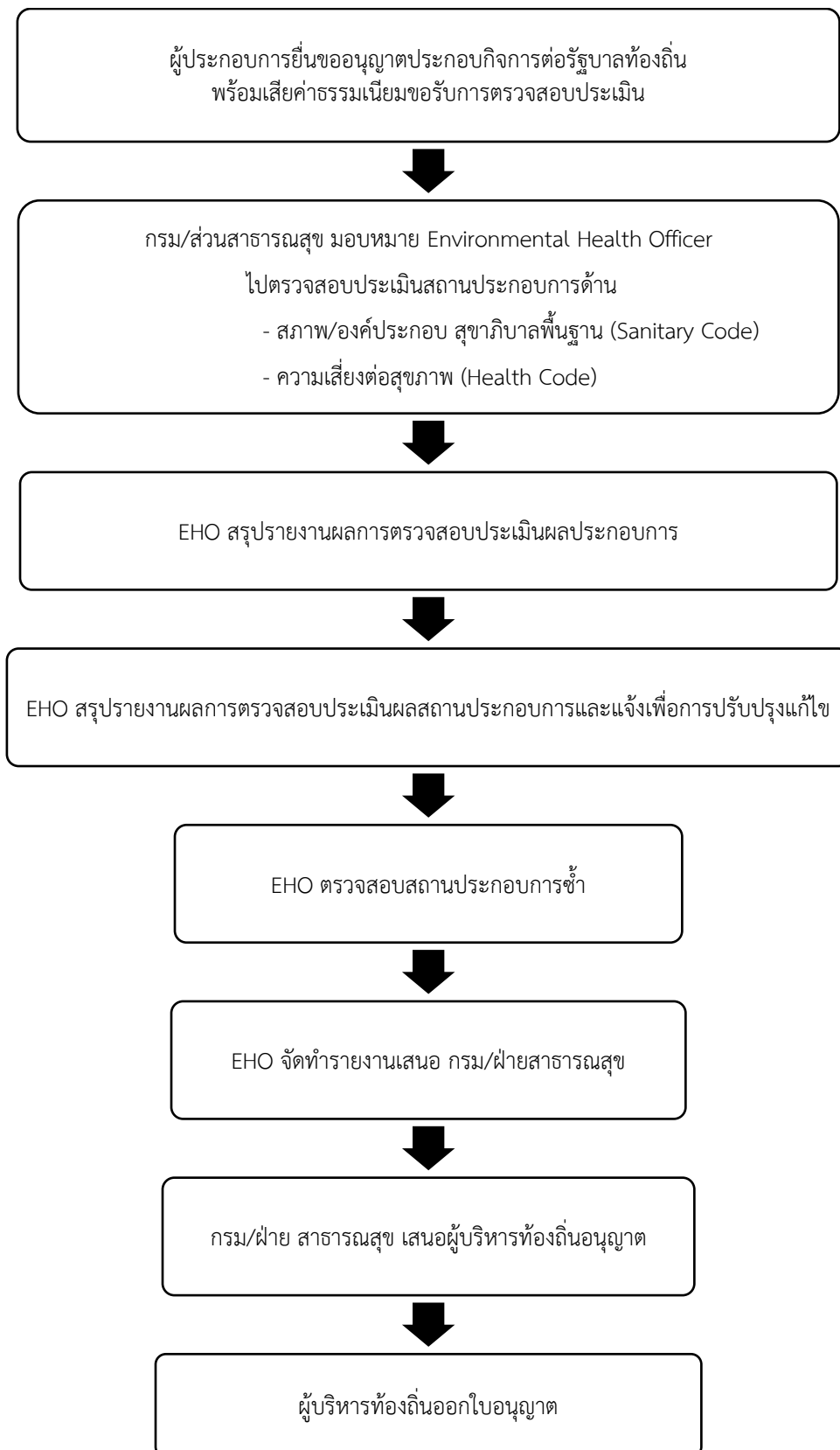
การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (Health Regulated Activities) ในต่างประเทศ โดยทั่วไป ยึดตาม กฎหมายสาธารณสุข (Public Health Act) ลักษณะการบังคับใช้ผ่านกระบวนการการขออนุญาตประกอบกิจการ การตรวจสอบสถานประกอบการประจำปี (Health Inspection) และการตรวจสอบสถานประกอบการเพื่อการต่อใบอนุญาต (Health Inspection for Renewal Licensing) ประเด็นการตรวจสอบประเมินสถานประกอบการเพื่อวัตถุประสงค์ข้างต้น ประกอบด้วย การตรวจสอบว่าสถานประกอบการนั้นๆ ปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ข้อบัญญัติสุขาภิบาล (Sanitary Code) ซึ่งข้อบังคับพื้นฐานที่สถานประกอบการต้องมีองค์ประกอบเหล่านั้น โดยส่วนใหญ่ เป็นอุปกรณ์ เครื่องมือ และวิธีการ เกี่ยวกับการควบคุมน้ำสะอาด น้ำเสีย ขยะ แผลงพานะนำโรค ความสะอาด แสงสว่าง การระบายอากาศ เป็นต้น
2. ข้อบังคับสาธารณสุข (Health Code) สำหรับประเภทกิจการนั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่ควบคุมเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่างๆ และผลกระทบต่อสุขภาพจากกิจกรรมของสถานประกอบการ

ลักษณะและประเภทกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในต่างประเทศ คล้ายกับของประเทศไทย คือ เป็นกิจการบริการพื้นฐานจนถึงขั้นซับซ้อน โดยทั่วไปรัฐบาลท้องถิ่นเป็นหน่วยงานมีอำนาจในการควบคุมโดยใช้กลไกภายในองค์กร คือ กรมสาธารณสุข หรือ ฝ่ายสาธารณสุข ดำเนินการ และผู้ปฏิบัติงานหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข (Health Authorities) คือ เจ้าพนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม (Environmental Health Officer: EHO) ซึ่ง EHO ต้องมีคุณสมบัติเป็นบุคคลที่ต้องสอบขึ้นทะเบียนวิชาชีพอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยสภาวิชาชีพอนามัยสิ่งแวดล้อม (หรือบางรัฐหรือบางประเทศใช้คำว่า สุขาภิบาล) ว่าเป็นผู้มีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน

นอกจากนี้ในต่างประเทศ รัฐบาลระดับมลรัฐและรัฐบาลท้องถิ่นหลายแห่งได้จัดตั้งกรมสิ่งแวดล้อม ซึ่งแยกไปจากกรมสาธารณสุข ทำให้งานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมได้ถูกถ่ายโอนไปให้กรมสิ่งแวดล้อมดำเนินการ ภายใต้กฎหมายสิ่งแวดล้อมใหม่ เช่น งานจัดการน้ำสะอาด มูลฝอย สิ่งปฏิกูล สุขลักษณะอาคาร พาหะนำโรค เป็นต้น โดยกรมสาธารณสุขรับผิดชอบงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสาธารณสุขโดยตรง เช่น งานสุขลักษณะโรงเรียน โรงพยาบาล สถานเลี้ยงดูเด็กและคนชรา สถานบริการสปา นวด สักลำตัว สถานที่ผลิตและจำหน่ายอาหาร สถานผลิตและบริการเครื่องดื่ม เป็นต้น แต่สำหรับประเทศไทย กฎหมายสิ่งแวดล้อมยังมิได้พัฒนาผนวกงานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการมอบอำนาจดำเนินการควบคุมกิจการเหล่านั้นให้กับรัฐบาลท้องถิ่น หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้กฎหมายการสาธารณสุขเป็นกลไกหลักในการควบคุมกิจการต่างๆ ภายในท้องถิ่น

กลไกการบังคับใช้กฎหมายการสาธารณสุขสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในต่างประเทศ ซึ่งกลไกหลัก คือ กระบวนการขออนุญาตประกอบกิจการในการตรวจสอบประเมิน โดยเฉพาะการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ดังแสดงใน รูปที่ 2

รูปที่ 2 กลไกการบังคับใช้กฎหมายการสาธารณสุขสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
ในต่างประเทศ

3. ข้อมูลการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพาราและผลกระทบต่อสุขภาพ

กิจการการล้าง การอบ การรม การสะสมยางดิบ เป็นอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราขั้นต้น ประกอบด้วยการทำยางก้อนถ้วย (น้ำยางที่ได้จากการกรีดยางหลายครั้งในถ้วยเดียวกัน) การทำแผ่นยางดิบ และยางแผ่นรมควัน การรมควันหรือการอบแห้งแผ่นยาง มีการขยายตัวกิจการที่เกี่ยวกับยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น โดยมีการกระจายอยู่ในชุมชนชนบท หลายจังหวัด เช่น หนองคาย อุดรธานี เลย ชัยภูมิ สกลนคร นครพนม อุบลราชธานี และมีการร้องเรียนเหตุรำคาญเกี่ยวกับการขนส่งก้อนยางเปียก ซึ่งมีของเหลวไหลลงสู่ถนน ทำให้ถนนลื่นทำให้เกิดอุบัติเหตุ ในกระบวนการผลิตมีการใช้กรดฟอร์มิกในการทำยางถ้วยก้อนและยางแผ่น การรับสัมผัสทำให้เกิดการทำลายเนื้อเยื่อของเยื่อปอด และทางเดินหายใจส่วนต้น ผิวหนังเกิดผื่นแดง ไหม้ เป็นอันตรายต่อเยื่อปอด และมีการปนเปื้อนลงสู่ดินและแหล่งน้ำ

รายละเอียดกระบวนการผลิตของกิจการเกี่ยวกับยางพารา มีดังนี้

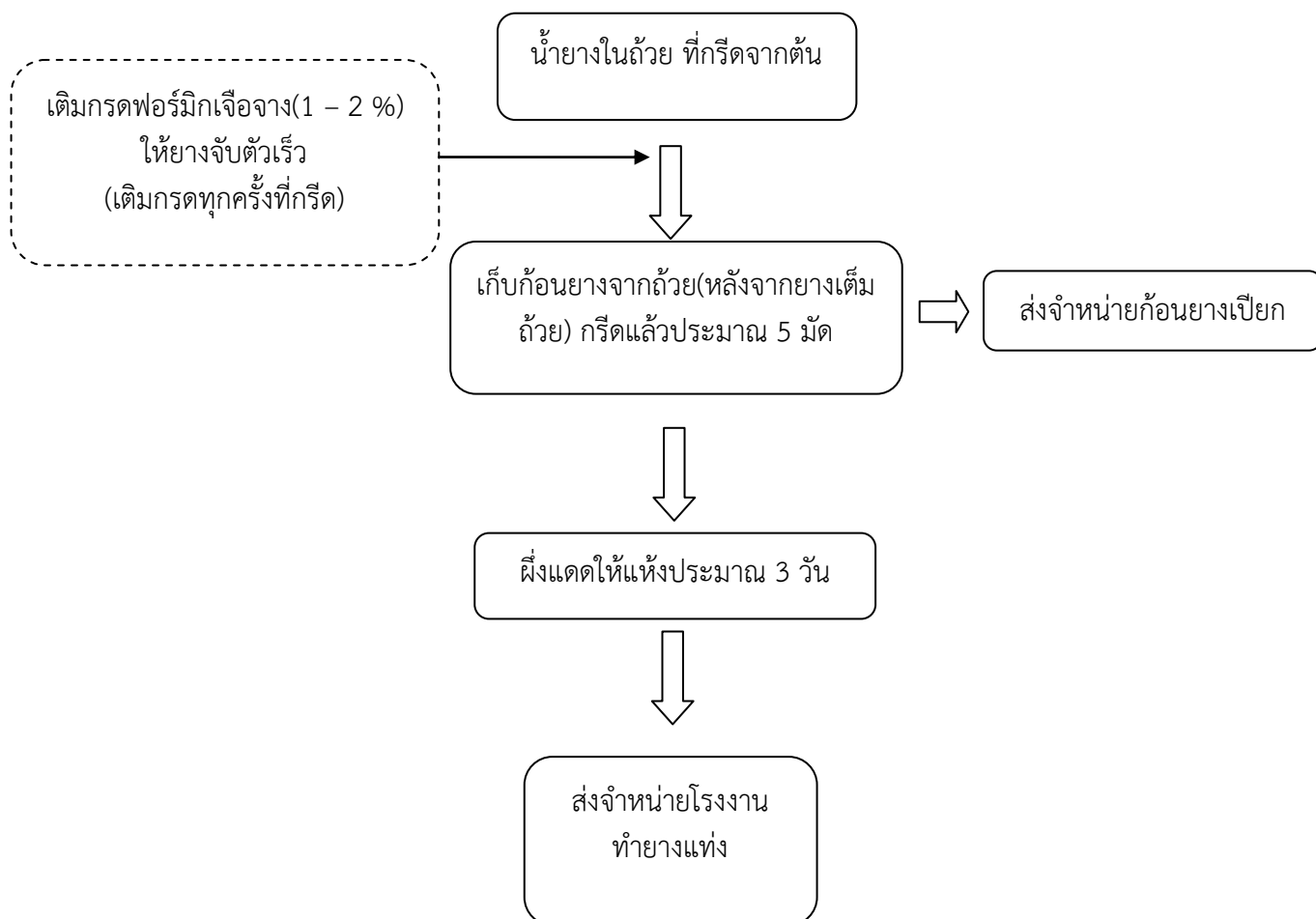
1) วัตถุดิบ อุปกรณ์และเครื่องมือ

การประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพารา โดยทั่วไปมีการใช้วัตถุดิบ อุปกรณ์ และเครื่องมือหลักที่สำคัญ ดังนี้

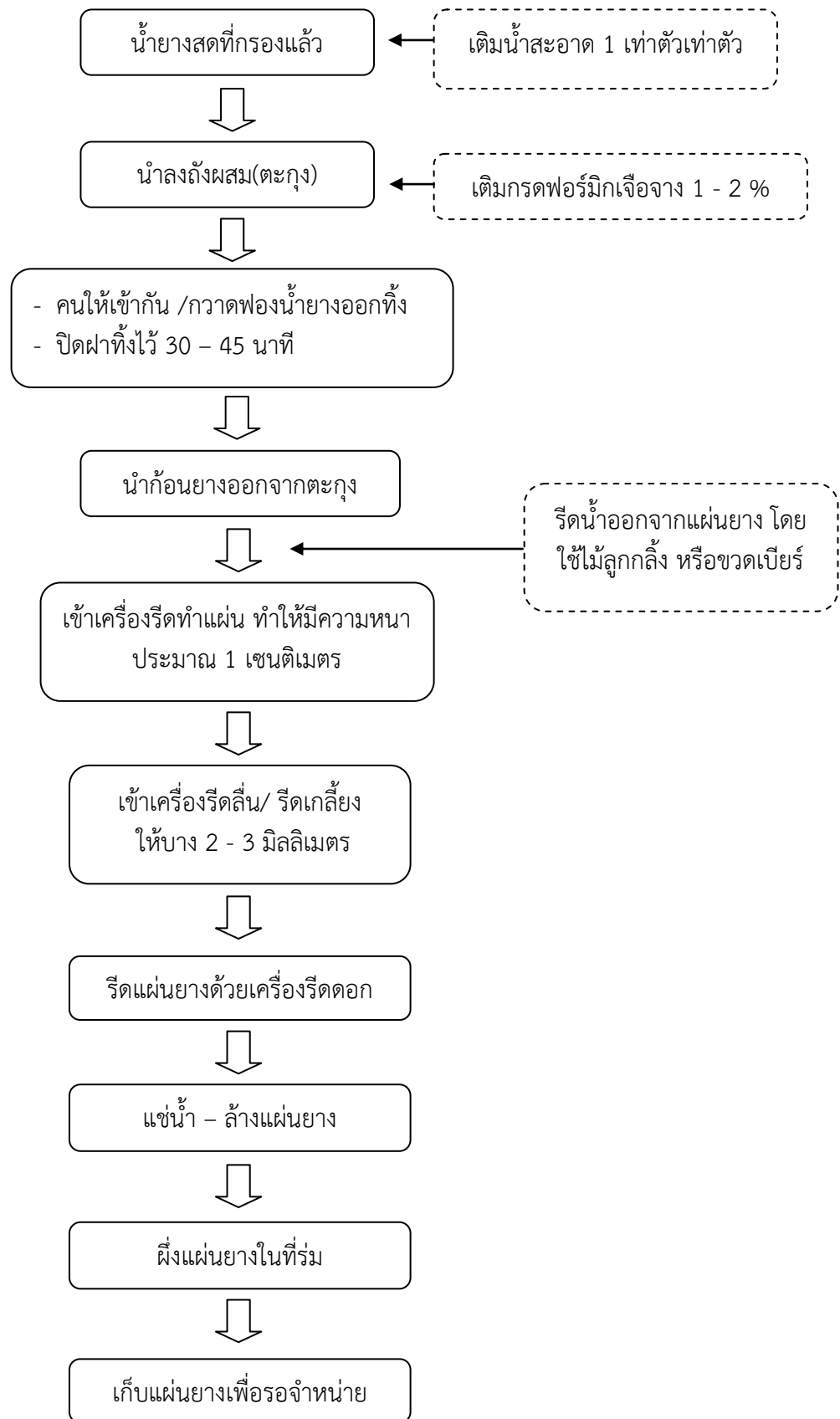
- น้ำยางพาราดิบ
- มีดกรีดยางพารา
- ถ้วยรองน้ำยาง
- กรดฟอร์มิก
- ถังผสมน้ำยาง (ตะกุง)
- อ่าง/ถาดแช่แผ่นยาง
- ที่แขวนตากยางแผ่น
- เครื่องรีดทำแผ่น
- เครื่องรีดเส้น/รีดเกลี้ยง
- เครื่องรีดดอก

2) กระบวนการผลิต/กิจกรรม

กระบวนการผลิต/ขั้นตอนหลักของการผลิตยางก้อนถ้วย แสดงดังรูปที่ 3 และ ขั้นตอนหลักของการผลิตแผ่นยางดิบ และยางแผ่นรมควัน แสดงดังรูปที่ 4

รูปที่ 3 ขั้นตอนหลักของการผลิตยางก้อนถ้วย

รูปที่ 4 ขั้นตอนหลักของการผลิตแผ่นยางดิบ และยางแผ่นรมควัน

3) ของเสียและมลพิษที่เกิดจากกิจกรรม/กระบวนการผลิต:

ของเสียและมลพิษที่เกิดจากกิจกรรม/กระบวนการผลิต มีดังนี้

- 1) ของเสียอันตราย เกิดจากภาชนะ และบรรจุภัณฑ์ที่มีการปนเปื้อนสารเคมีที่เป็นวัตถุอันตราย เช่น กรดฟอร์มิก สารละลายไนโตรฟีนอล เป็นต้น รวมทั้งสารละลายของสารเคมีที่หมดอายุ หรือเสื่อมสภาพ
- 2) ขยะมูลฝอย เกิดจากเศษวัสดุที่ไม่ใช้แล้วต่างๆในกระบวนการผลิต หรือบรรจุภัณฑ์ที่ชำรุด เช่นถุงพลาสติก ขวดแก้ว เศษผ้า เศษขี้ยาง เป็นต้น
- 3) มลพิษทางอากาศ ที่เป็นปัญหามาก คือ ไอระเหยของสารเคมี และกลิ่นเหม็นจากน้ำขี้ยาง ที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาของน้ำยางและกรด ซึ่งจะทำให้เกิดก๊าซที่มีความเป็นพิษต่อร่างกายของผู้ปฏิบัติงานและ ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชุมชนรอบข้าง
- 4) มลพิษทางดินและน้ำ เนื่องจากน้ำขี้ยางที่เกิดขึ้นมีส่วนประกอบของสารเคมีหากนำไปทิ้งในพื้นที่สาธารณะโดยไม่มีการป้องกันจะทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งมีชีวิตในดินและน้ำในบริเวณใกล้เคียงได้ หรืออาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่มีการหกรั่วไหลของสารเคมีที่เป็นวัตถุอันตรายลงสู่รางระบายน้ำหรือบนพื้นดิน ซึ่งน้ำเสียจะมีการปนเปื้อนสารเคมี
- 5) มลพิษทางเสียง ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการทำงานของเครื่องจักรเป็นเวลายาวนาน เสียงดังจากยานพาหนะขนส่งน้ำแข็งที่เข้า-ออกบ่อยครั้ง

4) สิ่งคุกคามสุขภาพและผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น

สิ่งคุกคามสุขภาพและผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานและชุมชน จากการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพารา สรุปได้ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 สิ่งคุกคามสุขภาพและผลกระทบต่อสุขภาพจากการผลิตยางก้อนถ้วย

ขั้นตอนการผลิต	ของเสียและมลพิษที่เกิดขึ้น	สิ่งคุกคามสุขภาพ	ผลกระทบต่อสุขภาพ	
			ผู้ปฏิบัติงาน	ชุมชน
1. กรีดน้ำยางจากต้นยาง	-	- แสงสว่างไม่เพียงพอ - การยศาสตร์ - น้ำยางพารา	- ตาพร่ามัว - เมื่อยล้ากล้ามเนื้อ - ผื่นแพ้ ผิวหนังอักเสบ หอบหืด จากการแพ้โปรตีนยางพารา	-
2. เติมกรดฟอร์มิคให้ยางจับตัวเร็ว	- กรดฟอร์มิค กรดทำลายต้นยาง/ดิน	- กรดฟอร์มิค	- การเจือจางกรดฟอร์มิคเข้มข้นให้เหมาะสมต่อการใช้งาน ทำให้เกิดการทำลายเนื้อเยื่อของเยื่อหูและทางเดินหายใจส่วนต้น ผิวหนังเกิดผื่นแดง ไหม้ และเป็นอันตรายต่อเยื่อปอด	(กรดฟอร์มิค เป็นพิษต่อน้ำและดิน)
3. เก็บก้อนยางจากถ้วยหลังจากได้น้ำยางเต็มถ้วย	-	-	-	-
4. การส่งจำหน่ายมี 2 ลักษณะ 1) ผึ่งแดดให้แห้งประมาณ 3 วัน รวบรวมส่งจำหน่าย	-	-	-	-
2) ส่งจำหน่ายก้อนยางเปียก	- น้ำเสีย - กลิ่นเหม็นจากก้อนยางเปียก	-	-	- น้ำเสียที่ออกจากก้อนยางเปียกไหลลงบนถนน ทำให้สิ้นเป็นอันตรายต่อการขับชี่ยานยนต์ - น้ำน้ำเสียที่รวบรวมจากรับซื้อก้อนยางเปียกไปทิ้งในที่สาธารณะ - ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชุมชนอย่างมาก

ตารางที่ 2 สิ่งคุกคามสุขภาพและผลกระทบต่อสุขภาพจากการผลิตการผลิตแผ่นยางดิบ
และยางแผ่นรมควัน

ขั้นตอนการผลิต	ของเสียและมลพิษที่เกิดขึ้น	สิ่งคุกคามสุขภาพ	ผลกระทบต่อสุขภาพ	
			ผู้ปฏิบัติงาน	ชุมชน
1. เก็บน้ำยาง กรองผสมน้ำ น้ำ ลงถังผสม	- น้ำเสียจากการล้าง วัสดุ อุปกรณ์	- ด้านการยศาสตร์	- ปวดหลังจากท่าทางการ ทำงานที่ไม่เหมาะสม - ผื่นแพ้ ผิวหนังอักเสบ หอบหืด จากการแพ้โปรตีน ยางพารา	- กลิ่นเหม็น - น้ำเสีย
2. ทำให้ยาง แข็งตัว โดยการ เติมกรดฟอร์มิค เจือจาง	- น้ำเสียจากการล้าง วัสดุ อุปกรณ์	- กรดฟอร์มิค	- การเจือจางกรดฟอร์มิค เข้มข้นให้เหมาะสมต่อการ ใช้งาน ทำให้เกิดการทำลาย เนื้อเยื่อของเยื่อ และ ทางเดินหายใจส่วนต้น ผิวหนังเกิดผื่นแดง ไหม้และ เป็นอันตรายต่อเยื่อ บุตา	(กรดฟอร์มิค เป็นพิษต่อน้ำ และดิน)
3. รีดน้ำออก จากแผ่นยางโดย ใช้ไม้ลูกกลิ้ง	- น้ำเสีย	- การออกแรงมาก/ การทำงานซ้ำซาก/ และท่าทางการทำงาน ไม่เหมาะสม	- เมื่อยล้าจากการออกแรง มากเกินไป/ระยะเวลาการ ทำงานนานเกินไป - อุบัติเหตุจากการใช้อุปกรณ์ ที่ไม่เหมาะสม เช่น ขวด เบียร์	
4. รีดแผ่นยาง โดยใช้เครื่องจักร	- เสียงดัง	- เสียงดัง - อุบัติเหตุ	- สูญเสียสมรรถภาพการได้ยิน - เครื่องจักรหนีบ ดึง ส่วน ต่างๆ ของร่างกาย - ไฟฟ้าดูด	
5. แชน้ำ- ล้าง แผ่นยาง	- น้ำเสีย	-	-	- น้ำเสีย - กลิ่นเหม็น
6. ผึ่งแผ่นยางให้ แห้งในที่ร่ม	-	-	-	-
7. เก็บแผ่นยาง รอจำหน่าย	- กลิ่นเหม็นจากการกอง ไว้นานมาก	- อัคคีภัย	-	- อัคคีภัย ลูกกลม

4. แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Health Impact Assessment: HIA) เป็นมาตรการ กลไก และเครื่องมือสำคัญ ในการคุ้มครองและส่งเสริมสุขภาพของประชาชน จากกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ของ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในระดับโครงการ แผนงาน รวมถึงนโยบาย HIA เน้นกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากกิจกรรมการพัฒนาเหล่านั้น และเพื่อแสวงหามาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชน HIA เน้นเป้าหมายเพื่อสังคมสุขภาวะ ความอยู่ดีมีสุข และการพัฒนาที่ยั่งยืน ของชุมชนทั้งในระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เน้นการควบคุมกิจกรรมของชุมชนและปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ คือ สิ่งปฏิภณและมูลฝอย สุขลักษณะของอาคาร เหตุรำคาญ การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่เสิร์ฟอาหาร และการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ เพื่อมิให้กิจกรรมและปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมภายในชุมชนเกิดผลกระทบต่อสุขภาพ และการดำรงชีวิตของประชาชน

ปัจจุบันการพัฒนามาตรการ เครื่องมือ และกลไก ที่ใช้ในการควบคุมกิจกรรมและปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมภายในชุมชน เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้มีการพัฒนาการใช้หลักการ HIA นำมาเป็นมาตรการและเครื่องมือ ในการควบคุมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนเพื่อคุ้มครองป้องกันผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน สำหรับประเทศไทยได้มีการกำหนด มาตรการการจัดทำ HIA ของบางประเภทโครงการ ภายใต้กรอบพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อคุ้มครองป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตของประชาชน แต่มาตรการ HIA ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ยังมิได้ครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนที่เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ทำให้มีเหตุร้องเรียนจากประชาชนถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างกว้างขวางจากกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมที่บังคับใช้อยู่

กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในต่างประเทศถือเป็นกิจการที่ต้องควบคุมด้านสาธารณสุข (Health Regulated Activities) ในบางประเทศจัดเป็นกิจการที่เสี่ยงต่อสุขภาพชุมชน (Public Health Risk Activities) ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นได้ควบคุมกิจการเหล่านั้นอย่างเข้มงวด โดยใช้กฎหมายการสาธารณสุข ในการออกข้อบังคับด้านสาธารณสุข (Health Regulation) และข้อกำหนดด้านสาธารณสุขของกิจการประเภทต่างๆ (Health Code) เป็นกรอบและแนวทางปฏิบัติของราชการส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่การขออนุญาตประกอบกิจการ (Health Permit License) การตรวจสอบกิจการระหว่างดำเนินการ (Health Inspection) และการต่อใบอนุญาต (Renewing Health Permit License) โดยใช้กลไกของราชการส่วนท้องถิ่น คือ กรมสาธารณสุข (Department of Health) และเจ้าพนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม (Environmental Health Officer) เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย

สำหรับประเทศไทย มีการปฏิบัติเช่นเดียวกับต่างประเทศ คือ ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายการสาธารณสุข แต่พบว่ากระบวนการการพัฒนามาตรการและกลไกของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ สาเหตุประการสำคัญ คือ ขาดกลไกภายในราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งในหลายองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ยังไม่มีการจัดตั้ง ฝ่าย/ส่วนการสาธารณสุขอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งการขาดบุคลากร โดย เฉพาะเจ้าพนักงานสาธารณสุข ที่มีความรู้ความสามารถ

ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมและบังคับใช้ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการพัฒนากฎระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีการ ด้านสาธารณสุขในการควบคุมกิจการประเภทต่างๆ ในชุมชน เพื่อคุ้มครองสุขภาพประชาชน

การออกใบอนุญาต และการควบคุมกำกับ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ 135 ประเภท ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 นั้นเป็นอำนาจหน้าที่และภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันประชาชนได้ร้องเรียนหน่วยงานภาครัฐหลายระดับเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นจากกิจการเหล่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนได้ใช้สิทธิตาม กฎหมายรัฐธรรมนูญ 2535 ซึ่งให้สิทธิบุคคลและชุมชนมีสิทธิในการร้องทุกข์กล่าวโทษส่วนราชการ ที่สำคัญในระดับท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกรณีที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่บกพร่องในการควบคุมกำกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและการดำรงชีวิตของชุมชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดมาตรา ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและมาตรการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของบุคคลและชุมชนท้องถิ่น ดังนี้

“มาตรา 57 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของ รัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสีย สำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตน หรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบกิจการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว”

“มาตรา 67 วรรคสอง การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษา และประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการ การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการ ดำเนินการดังกล่าว สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วน ท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความ คุ้มครอง”

ผลการศึกษาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ปีงบประมาณ 2556 (ระยะที่ 1) สรุปได้ดังนี้

4.1 ประเภทของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Initial Health Impact Assessment: Initial HIA)

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น เป็นการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบตรวจรายการ (Health Checklist) เป็นการใช้แบบตรวจรายการเป็นเอกสาร หรือ ประกอบด้วยเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ในการตรวจสอบสถานประกอบการ เป็นการตรวจสอบประเมินผลกระทบต่อสุขภาพภายในบริเวณสถานประกอบการ (In-House Inspection) รวมทั้งการสอบถามความคิดเห็นจากชุมชนหรือประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบซึ่งสามารถดำเนินการโดย เจ้าพนักงานสาธารณสุข ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การใช้ Initial HIA ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อ

- ตรวจสอบกิจการ ก่อนออกใบอนุญาต
- ตรวจสอบเฝ้าระวังหรือตรวจสอบเพื่อการแนะนำปรับปรุงสถานประกอบการระหว่างดำเนินการประจำปี
- ตรวจสอบเพื่อการต่ออายุใบอนุญาต

2) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid Health Impact Assessment: Rapid HIA)

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน เป็นการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยใช้แบบตรวจรายการ ร่วมกับ การทบทวนเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการนั้นๆ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือ การประชุมปรึกษาหารือกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งอาจมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสีย หรือ ผู้รู้ โดยมีการจัดเตรียมข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับกิจกรรมของสถานประกอบการ รวมทั้งผลการตรวจสอบเบื้องต้นของเจ้าพนักงานสาธารณสุขโดยใช้แบบตรวจรายการ นำเสนอต่อที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันพิจารณาผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากประกอบกิจการ รวมทั้งเสนอแนะมาตรการป้องกันหรือลดผลกระทบต่อสุขภาพ และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อสุขภาพระหว่างดำเนินการกิจกรรมของสถานประกอบการ

3) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive Health Impact Assessment: Comprehensive HIA)

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน เป็นการจัดทำรายงาน HIA ดำเนินการโดยคณะกรรมการศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ หรือ คณะกรรมการศึกษาที่ประกอบด้วยนักวิชาชีพทางสุขภาพเฉพาะด้าน เช่น สุขาภิบาล อนามัยสิ่งแวดล้อม อาชีวอนามัยและความปลอดภัย อาชีวเวชศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น มีการวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการใช้วิธีวิทยาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะต่อขอบเขตการศึกษาและการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากกิจการนั้นๆ

ขั้นตอนต่างๆ ในการจัดทำรายงาน มีกระบวนการตามขั้นตอนหลักของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่ การกลั่นกรอง การกำหนดขอบเขตการศึกษา การประเมินผลกระทบและจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบ การเสนอแนะมาตรการป้องกันหรือลดผลกระทบ มาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อสุขภาพ และการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

4) การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ที่เข้าข่ายการควบคุมโดย กฎหมายและประกาศกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางการจัดทำ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประกาศ ณ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2555 จำนวน 35 ประเภทโครงการ

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้าน คุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ประกาศ ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 จำนวน 11 ประเภทโครงการ

- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พ.ศ. 2552 ประกาศ ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2552 จำนวน 25 ประเภทโรงงาน

- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2552 ประกาศ ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2552 จำนวน 12 ประเภทโรงงาน

ขอบเขตการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพตามกฎหมายและประกาศกระทรวงต่างๆที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังตารางที่ 3

สรุปประเภทของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพกลุ่มต่างๆ ดังรูปที่ 5

ตารางที่ 3 สรุป ขอบเขตการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ และรายงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียด	HIA ในรายงาน EIA (EIA 35 ประเภทโครงการ)	HIA ในรายงาน EIA ของโครงการ หรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อ ชุมชนอย่างรุนแรง (11 ประเภทโครงการ)	รายงานการศึกษามาตรการป้องกันและ แก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย (Environmental and Safety Assessment; ESA 25 ประเภท/ชนิดโรงงาน)	รายงานการวิเคราะห์ความ เสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิด จากการประกอบกิจการ โรงงาน (Risk Assessment; RA 12 ประเภทโรงงาน)
1. ผู้ทำ รายงาน	บริษัทที่ปรึกษาหรือนิติบุคคล ที่ขึ้น ทะเบียนไว้กับ สнг.นโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	บริษัทที่ปรึกษาหรือนิติบุคคล ที่ขึ้น ทะเบียนไว้กับ สнг.นโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	บริษัทที่ปรึกษา	บุคลากรของโรงงานอย่างน้อย 3 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1. มีความรู้ ความเข้าใจ และ ประสบการณ์เกี่ยวกับการ ประกอบกิจการโรงงาน 2. มีความรู้ ความเข้าใจ และ ประสบการณ์เกี่ยวกับความ ปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมในการทำงาน 3. มีความรู้ ความเข้าใจ ในการ บ่งชี้อันตราย และการบริหาร จัดการความเสี่ยง
2. ขอบเขต	-ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 4 ด้าน (ทรัพยากรทางกายภาพ ชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของ มนุษย์ คุณภาพชีวิต)	-ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 4 ด้าน (ทรัพยากรทางกายภาพ ชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของ มนุษย์ คุณภาพชีวิต)	<i>ด้านสิ่งแวดล้อม</i> - ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ ระดับความรุนแรงของการประกอบ กิจการโรงงาน	- โรงงานจำพวก 3 - ใช้หลักการบ่งชี้อันตรายและ การประเมินความเสี่ยง - จัดทำแผนงานบริหารจัดการ

รายละเอียด	HIA ในรายงาน EIA (EIA 35 ประเภทโครงการ)	HIA ในรายงาน EIA ของโครงการ หรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อ ชุมชนอย่างรุนแรง (11 ประเภทโครงการ)	รายงานการศึกษามาตรการป้องกันและ แก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย (Environmental and Safety Assessment; ESA 25 ประเภท/ชนิดโรงงาน)	รายงานการวิเคราะห์ความ เสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิด จากการประกอบกิจการ โรงงาน (Risk Assessment; RA 12 ประเภทโรงงาน)
	- ประเมินผลกระทบต่อสุขภาพตามขั้นตอนหลักของ HIA (การกลั่นกรอง การกำหนดขอบเขตการศึกษา การประเมินผลกระทบ การพิจารณารายงานและการตัดสินใจ และการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล) - ครอบคลุม มิติสุขภาพทางกาย จิต สังคม โดยเครื่องมือหลายชนิด - จัดทำมาตรการป้องกัน/ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ - จัดทำมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	- ประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ตามขั้นตอนหลักของ HIA (การกลั่นกรอง การกำหนดขอบเขตการศึกษา การประเมินผลกระทบ การพิจารณารายงานและการตัดสินใจ และการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล) - เพิ่มกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อขอบเขตการศึกษา (Public Scoping) และต่อร่างรายงาน (Public Review) - ครอบคลุม มิติสุขภาพทางกาย จิต สังคม โดยเครื่องมือหลายชนิด - จัดทำมาตรการป้องกัน/ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ - จัดทำมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	- มาตรการป้องกันและแก้ไขเพื่อลดผลกระทบ - ด้านความปลอดภัย - ประเมินและวิเคราะห์อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากโรงงาน - จัดทำมาตรการควบคุม ป้องกันหรือแก้ไข - จัดให้มีระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัย เพื่อจัดทำแผนงานและติดตามผลการดำเนินงาน	- ความเสี่ยง - จัดทำมาตรการป้องกันและควบคุมสาเหตุของการเกิดอันตราย (Control Measure) - จัดทำมาตรการระงับและฟื้นฟูเหตุการณ์ เช่น แผนฉุกเฉิน การสอบสวนอุบัติเหตุ เป็นต้น

รายละเอียด	HIA ในรายงาน EIA (EIA 35 ประเภทโครงการ)	HIA ในรายงาน EIA ของโครงการ หรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อ ชุมชนอย่างรุนแรง (11 ประเภทโครงการ)	รายงานการศึกษามาตรการป้องกันและ แก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย (Environmental and Safety Assessment; ESA 25 ประเภท/ชนิดโรงงาน)	รายงานการวิเคราะห์ความ เสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิด จากการประกอบกิจการ โรงงาน (Risk Assessment; RA 12 ประเภทโรงงาน)
3. ผู้พิจารณา รายงาน	คณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.) ซึ่งแต่งตั้งโดย สนง.นโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	คณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.) ซึ่งแต่งตั้งโดย สนง.นโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม	กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

รูปที่ 5 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535

4.2 แนวทาง เจื่อนไข และภารกิจของหน่วยงาน ในการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

1) กรณีขออนุญาตประกอบกิจการใหม่

ข้อเสนอแนะทางในการใช้ HIA เป็นมาตรการในการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยสอดคล้องกับบทบาท ภารกิจ ตามกฎหมาย ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข 2535 ที่มอบอำนาจให้กับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และกลไกสำคัญที่ปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้ตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข 2535 คือ เจ้าพนักงานสาธารณสุข และเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะของการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ในที่นี้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติสากล เริ่มตั้งแต่ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Initial HIA) จนถึงขั้นการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรอบด้าน (Comprehensive HIA) สรุปได้ดังตารางที่ 4 และรูปที่ 6-10

ตารางที่ 4 สรุปข้อเสนอ ประเภทของ HIA เจื่อนไข และขอบเขต ภารกิจ ความรับผิดชอบของหน่วยงาน

ประเภท HIA	แนวทาง	เจื่อนไข	ภารกิจของหน่วยงาน/ เจ้าพนักงาน
1. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Initial HIA)	1. เจ้าพนักงานสาธารณสุขขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ใช้แบบตรวจรายการเป็นเอกสาร (Environmental Health Checklist) หรือ เครื่องมืออุปกรณ์ในการตรวจสอบประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น รวมทั้งสอบถามความคิดเห็นของชุมชน/ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบ 2. ระยะเวลาในการตรวจสอบประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น ประมาณ 1 วัน ต่อ สถานประกอบกิจการ 3. แบบตรวจรายการ มีความยาวตามความเหมาะสมขึ้นกับรายละเอียดของ	1. แบบตรวจรายการ มีรายละเอียดเพื่อประเมิน (1) สภาพสุขภาพิบาล หรือ สุขลักษณะของอาคารสถานที่ และ (2) สิ่งคุกคามหรือปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ และ ความเสี่ยงต่อสุขภาพของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ 2. แบบตรวจรายการ มีเนื้อหาครอบคลุมข้อกำหนดขั้นต้นด้านสาธารณสุข (Basic Health Code) สำหรับประเภทกิจการนั้นๆ 3. เจ้าพนักงานผู้ตรวจสอบสถาน	1.อปท. เป็นหน่วยงานตรวจสอบประเมินผลกระทบต่อสุขภาพโดยใช้แบบตรวจรายการ 2.เจ้าพนักงานใช้แบบตรวจรายการต้องเป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุข ของอปท. และต้องได้รับวุฒิบัตรผ่านการฝึกอบรม และ รับรองบุคคล จาก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 3.กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ต้องเป็นหน่วยงานที่ออกคำแนะนำ (Guide) และข้อกำหนดขั้นต้น

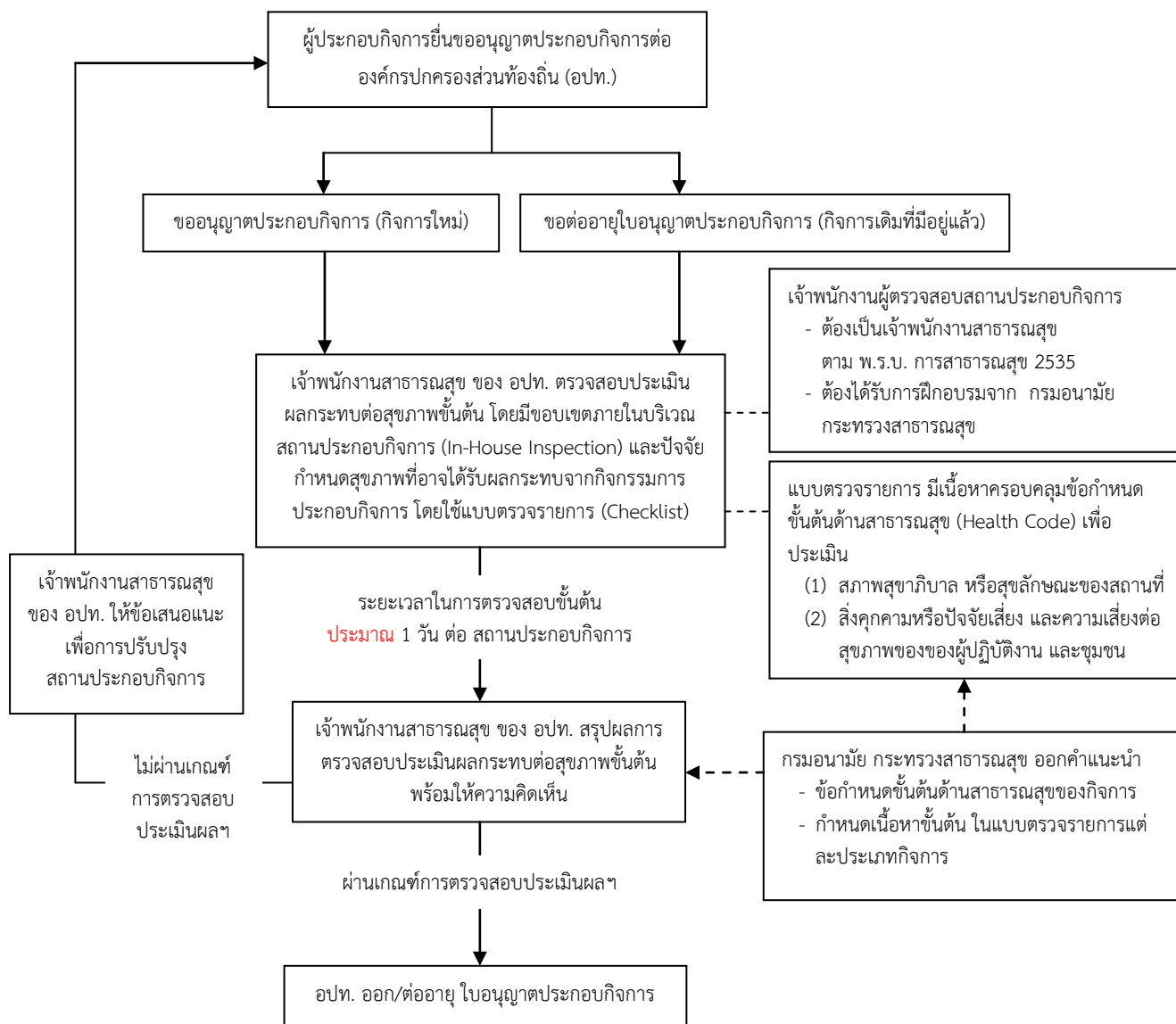
ประเภท HIA	แนวทาง	เงื่อนไข	ภารกิจของหน่วยงาน/ เจ้าพนักงาน
	ประเภทกิจการ 4. แบบตรวจรายการ ใช้ตรวจสอบประเมินผลกระทบต่อสุขภาพโดยมีขอบเขตภายในบริเวณสถานประกอบกิจการ (In-House Inspection) และปัจจัยกำหนดสุขภาพที่อาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการประกอบกิจการ 5. เจ้าพนักงานสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้แบบตรวจรายการ เป็นเครื่องมือเพื่อ (1) ตรวจสอบกิจการก่อนออกใบอนุญาต (2) ตรวจสอบเฝ้าระวังหรือตรวจสอบเพื่อการแนะนำปรับปรุงระหว่างดำเนินกิจการประจำปี (3) ตรวจสอบเพื่อการต่ออายุใบอนุญาต	ประกอบกิจการ ต้องเป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุข ที่ได้รับการแต่งตั้ง ตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข 2535 4. เจ้าพนักงานสาธารณสุข ของ อปท. ผู้มีหน้าที่ใช้แบบตรวจรายการต้องได้รับการฝึกอบรมและรับรองมาตรฐานบุคคลจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข	ด้านสาธารณสุขของกิจการนั้นๆ (Specific Health Code) เพื่อให้ อปท. นำไปประกอบเป็นเหตุผลและแนวทางในการออกข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์ท้องถิ่นในการควบคุมกิจการนั้นๆ (Local Health Regulation) 4. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ควรออกคำแนะนำ ในการกำหนดเนื้อหาขึ้นต้นในแบบตรวจรายการ (Environmental Health Checklist Content/Topic) เพื่อให้ อปท. ใช้เป็นแนวทางการจัดทำแบบตรวจรายการของท้องถิ่นเอง
2. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid HIA)	1. เจ้าพนักงานสาธารณสุขของ อปท. ใช้แบบตรวจรายการเป็นเอกสาร (Environmental Health Checklist) หรือ เครื่องมือในการตรวจสอบประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น 2. เจ้าพนักงานสาธารณสุขพร้อมผู้ช่วยเจ้าพนักงานของ อปท. จัดทำรายงานสรุปผลการตรวจสอบการตรวจสอบประเมินผล	1. มีเงื่อนไขโดยทั่วไปเช่นเดียวกับการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Initial HIA) 2. คณะกรรมการตรวจสอบประเมินคุณภาพรายงาน ควรประกอบด้วยคณะกรรมการที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งซึ่งคณะกรรมการเป็น	1. หน่วยงานดำเนินการเช่นเดียวกับการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Initial HIA) 2. คณะกรรมการตรวจสอบประเมินคุณภาพรายงาน ควรได้รับการฝึกอบรมและรับรองบุคคลจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ประเภท HIA	แนวทาง	เงื่อนไข	ภารกิจของหน่วยงาน/ เจ้าพนักงาน
	กระทบต่อสุขภาพขั้นต้น จากแบบตรวจรายการ เพื่อ ใช้เป็นข้อมูลเอกสาร ประกอบกิจกรรมการประชุม ปรึกษาหารือชุมชน (Small Community Group Consultation Meeting) 3. อปท. จัดประชุม ปรึกษาหารือชุมชน โดยให้ เจ้าพนักงานสาธารณสุข พร้อมผู้ช่วยเจ้าพนักงาน ของ อปท. (1) นำเสนอผลการ ตรวจสอบประเมินผล กระทบต่อสุขภาพ ขั้นต้น (2) หารือชุมชนเกี่ยวกับ ข้อกังวลและข้อห่วงใย เพิ่มเติมจากประเด็นที่ ระบุในผลการ ตรวจสอบประเมินผล กระทบต่อสุขภาพ ขั้นต้น โดยมีประเด็น ปรึกษาหารือ ดังนี้ - สิ่งคุกคามสุขภาพ - ประชาชนกลุ่มเสี่ยง หรือ กลุ่มที่คาดว่าจะ ได้รับผลกระทบ จากสิ่งคุกคาม สุขภาพนั้นๆ (Risk population groups) - ลักษณะผลกระทบ (ทางกาย จิต และ สังคม) ขนาด และ ความรุนแรง ของ	บุคลากรที่ปฏิบัติงาน ภายในราชการส่วน ท้องถิ่นนั้นๆ และ/หรือ ขอความร่วมมือให้เจ้า พนักงานสาธารณสุข สังกัดราชการส่วน ภูมิภาค ที่ปฏิบัติงานใน ระดับตำบลหรืออำเภอ ร่วมเป็นคณะกรรมการ ผู้ตรวจสอบคุณภาพและ ความครบถ้วนของ รายงาน 3. จัดการประชุม ปรึกษาหารือกับผู้มีส่วน ได้เสียในชุมชน ไม่น้อย กว่า 5 คน โดยต้อง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ อปท. ผู้ประกอบกิจการ ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง ผู้รู้ ผู้นำชุมชน และแกน นำชุมชน	3. เจ้าหน้าที่ อปท. จัด กระบวนการรับฟัง ความคิดเห็น แล้ว สรุปผลแจ้งให้ผู้ ประกอบกิจการ รับทราบ และติด ประกาศรายงานผล การรับฟังความ คิดเห็น

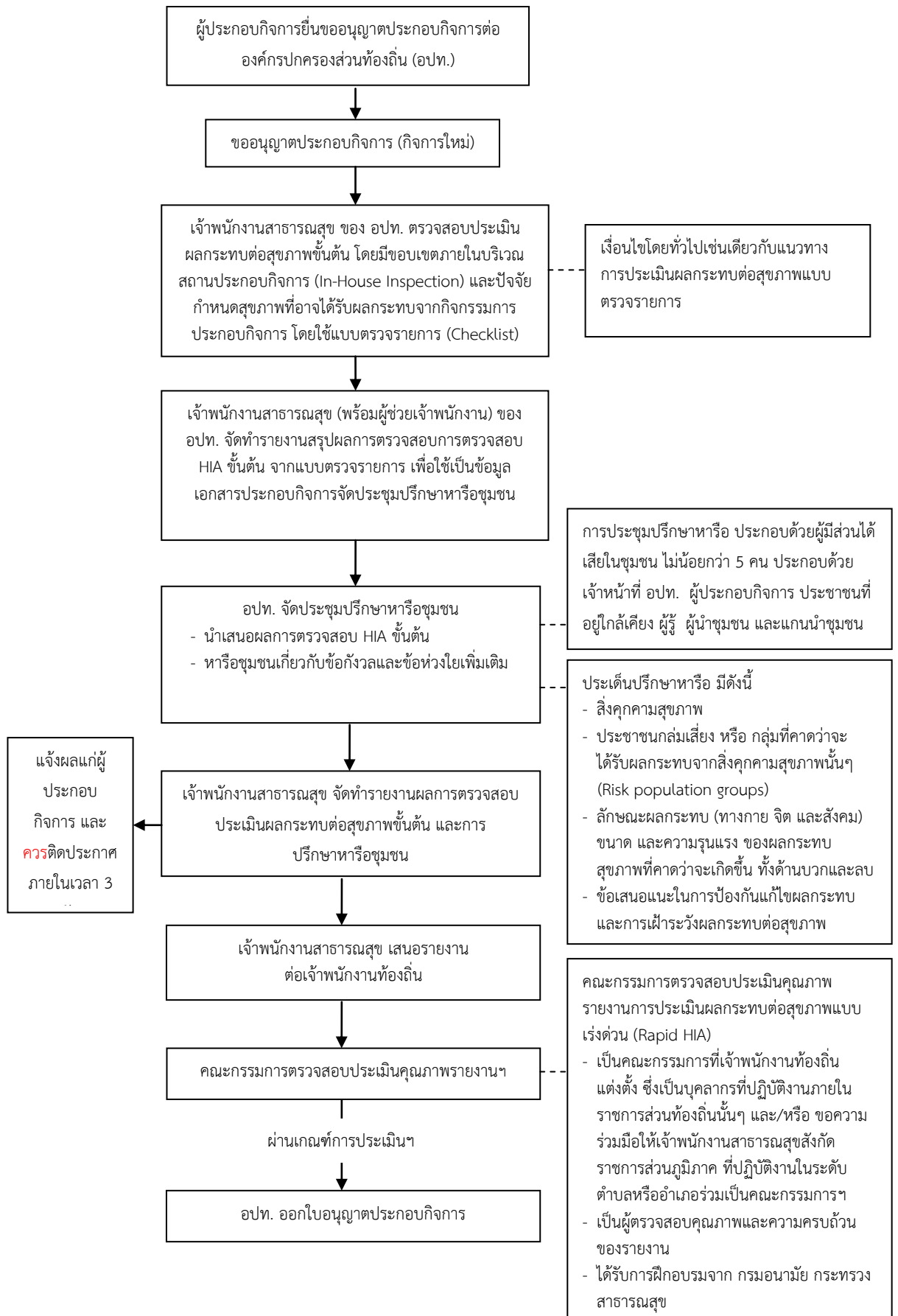
ประเภท HIA	แนวทาง	เงื่อนไข	ภารกิจของหน่วยงาน/ เจ้าพนักงาน
	ผลกระทบสุขภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งด้านบวก และด้านลบ - ข้อเสนอแนะในการป้องกันแก้ไขผลกระทบ และการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ 4. เจ้าพนักงานสาธารณสุขของ อปท. จัดทำรายงานสรุปผลการตรวจสอบประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้นจากข้อมูลที่ได้จากแบบตรวจรายการและการปรึกษาหารือชุมชน แล้วแจ้งผู้ประกอบการและควรตีตประกาศภายในเวลา 3 วัน 5. เจ้าพนักงานสาธารณสุขเสนอรายงานต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น เพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นส่งมอบรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบประเมินคุณภาพรายงานต่อไป		
3. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA)	ดำเนินการตามขั้นตอน HIA (1) การกลั่นกรอง (2) การกำหนดขอบเขตการศึกษา (3) การประเมินผลกระทบ (4) การจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะ	1. องค์กร บุคคล ผู้จัดทำรายงานการศึกษามี 2 ทางเลือก คือ 1) ดำเนินการว่าจ้าง องค์กร สถาบันวิชาการ หรือ นิติบุคคล เพื่อจัดทำรายงานการศึกษา	1. ในกรณี หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาหรือ องค์กร ที่จะได้รับการว่าจ้างจัดทำ (Comprehensive HIA) ต้องเป็น

ประเภท HIA	แนวทาง	เงื่อนไข	ภารกิจของหน่วยงาน/ เจ้าพนักงาน
	(5) การติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผล	หรือ (ถ้าจะ ดำเนินการเหมือนใน ต่างประเทศ) โดยให้ 2) แต่งตั้งคณะผู้จัดทำ รายงานการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย บุคคลต่อไปนี้ เป็น อย่างน้อย (1) หัวหน้าส่วน สาธารณสุขและ สิ่งแวดล้อม ของ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (2) เจ้าพนักงาน สาธารณสุข (3) นักวิชาการ สาธารณสุข เฉพาะสาขา เช่น สาขานามัย สิ่งแวดล้อม ระบาดวิทยา อาชี วะอนามัย พืชวิทยา ส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น (4) นักวิชาการด้าน อนามัยสิ่งแวดล้อม จากหน่วยงาน สาธารณสุข หรือ หน่วยงานอื่น หรือ สถาบันการศึกษา (5) ผู้แทนชุมชนใน ท้องถิ่น 2. องค์กร สถาบัน ตรวจสอบคุณภาพ รายงาน - ในระยะแรก	หน่วยงานที่ขึ้น ทะเบียนรับ ใบอนุญาตจากกรม อนามัย กระทรวง สาธารณสุข 2. ในกรณีที่ อปท. แต่งตั้งคณะบุคคล จัดทำรายงานดัง บุคคลเหล่านั้นต้อง ได้รับการฝึกอบรม และรับรองบุคคล ในการจัดทำ รายงาน (Comprehensive HIA) จากกรม อนามัย กระทรวง สาธารณสุขก่อน หรือ บุคคลนั้น ได้รับการฝึกอบรม จากสถาบันที่ได้รับ การรับรองหลักสูตร แล้ว

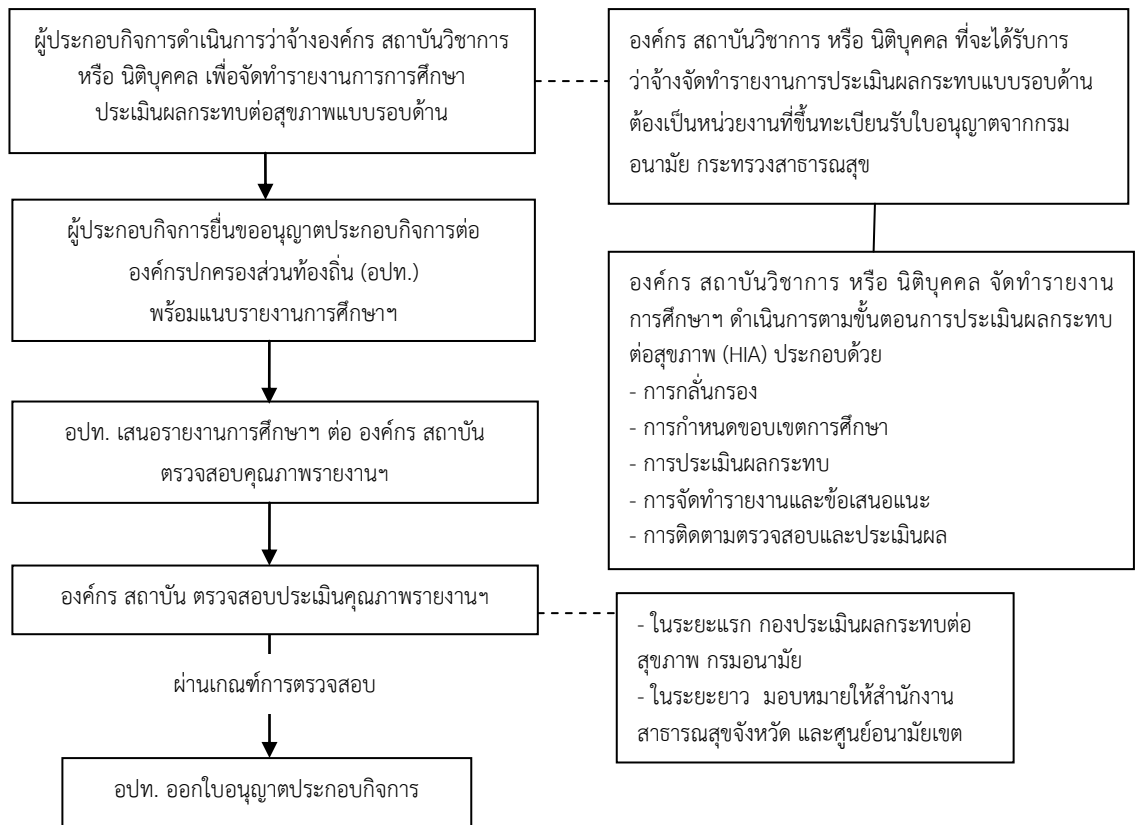
ประเภท HIA	แนวทาง	เงื่อนไข	ภารกิจของหน่วยงาน/ เจ้าพนักงาน
		กองประเมินผล กระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย - ในระยะยาว ควรมอบหมายให้ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด และศูนย์ อนามัยเขต	
4. แบบการ ประเมินผลกระทบ ทางสุขภาพ ของ กิจการที่อยู่ภายใต้ การบังคับใช้ กฎหมายอื่น	1. ดำเนินการตามขั้นตอน ตามแนวทางที่กฎหมาย อื่นกำหนด 2. อปท. ใช้การประเมินผล กระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Initial HIA)	1. หน่วยงานอนุญาต ต้อง ส่งรายงานการศึกษา รายงาน EHIA หรือ รายงานการประเมิน สิ่งแวดล้อมและความ ปลอดภัย หรือรายงาน การประเมิน ความเสี่ยง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น 2. อปท. ใช้ผลการ ประเมินผลกระทบต่อ สุขภาพขั้นต้น (Initial HIA) และผลจาก รายงานจากหน่วยงาน อนุญาตประกอบเพื่อ พิจารณาออกใบอนุญาต ประกอบกิจการตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข 2535	

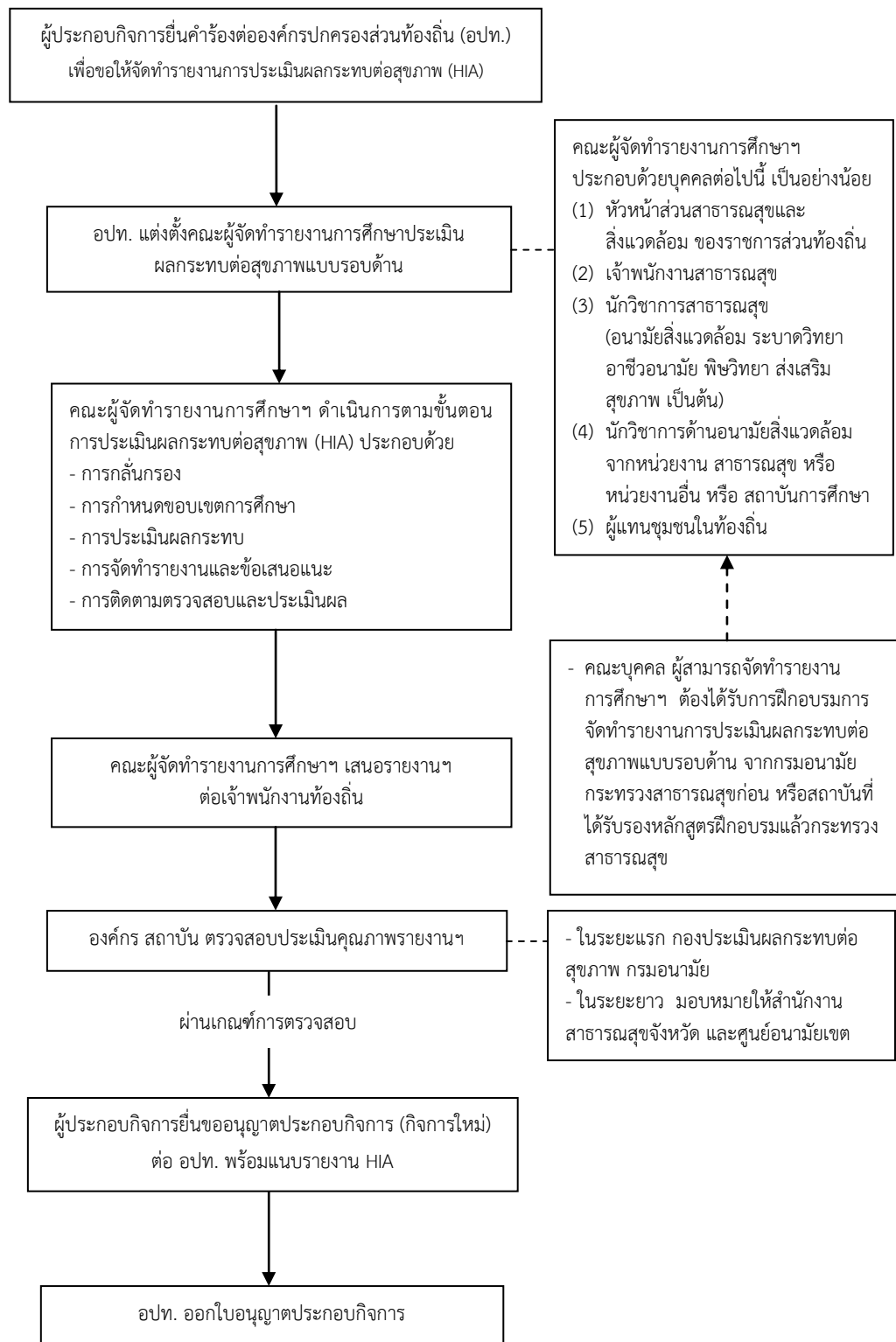
รูปที่ 6 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Initial HIA)

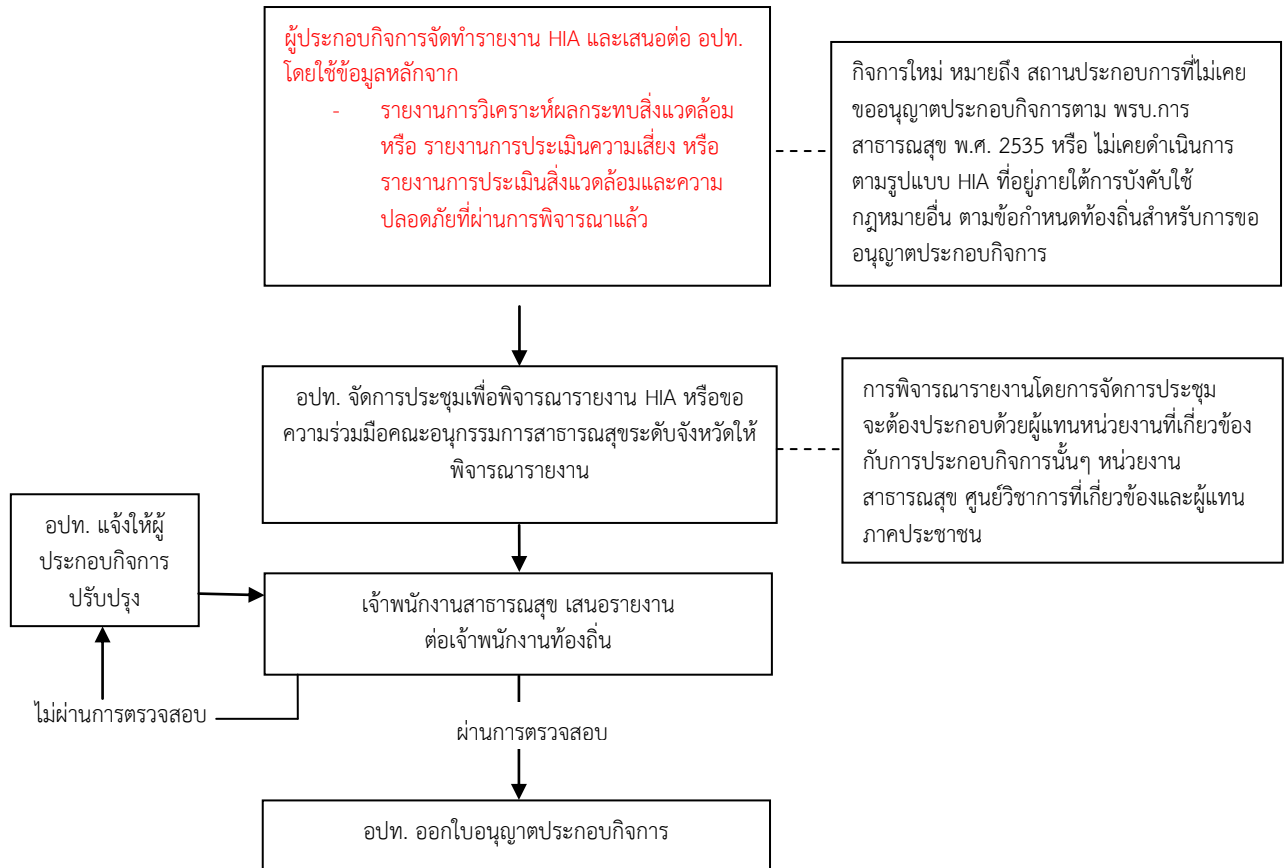
รูปที่ 7 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid HIA)

รูปที่ 8 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA)
โดยการว่าจ้างนิติบุคคล

รูปที่ 9 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA)
โดยการจัดตั้งคณะกรรมการ

รูปที่ 10 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

2) กรณีขอต่ออายุใบอนุญาตการประกอบกิจการ

กรณีที่ผู้ประกอบกิจการขอต่อใบอนุญาต เจ้าพนักงานสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรดำเนินการตามแบบขอต่ออายุใบอนุญาต หรืออาจดำเนินการ HIA ขั้นต้น ขึ้นกับดุลพินิจของเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยเอกสารประกอบการขอต่อใบอนุญาต นอกจากแบบฟอร์มตามที่กำหนดแล้ว ควรมีเอกสารประกอบ ดังนี้

(1) ประเภทกิจการที่จัดทำรายงาน HIA แบบรอบด้าน และแบบเร่งด่วน ในการขออนุญาตประกอบกิจการครั้งแรก ต้องจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสุขภาพ และมาตรการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อประกอบการขอต่ออายุใบอนุญาต

(2) ประเภทกิจการที่จัดทำรายงาน HIA ขั้นต้น ผู้ประกอบกิจการ จะต้องดำเนินการประเมินสถานประกอบการด้วยตนเอง ตามแบบใช้รายการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำขึ้น เพื่อประกอบการขอต่ออายุใบอนุญาต

เมื่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขของ อปท. ตรวจสอบรายละเอียดเอกสารประกอบการขอต่ออายุใบอนุญาต จนครบถ้วน และได้ดำเนินการตรวจประเมินตามแบบขอต่ออายุใบอนุญาตแล้ว จึงเสนอให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาอนุญาตต่ออายุใบอนุญาต

สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่เข้าข่ายการควบคุมโดยประกาศกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรจะต้องสรุปประเด็นสำคัญจากรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการขออนุญาตประกอบกิจการใหม่ ดังตารางที่ 5

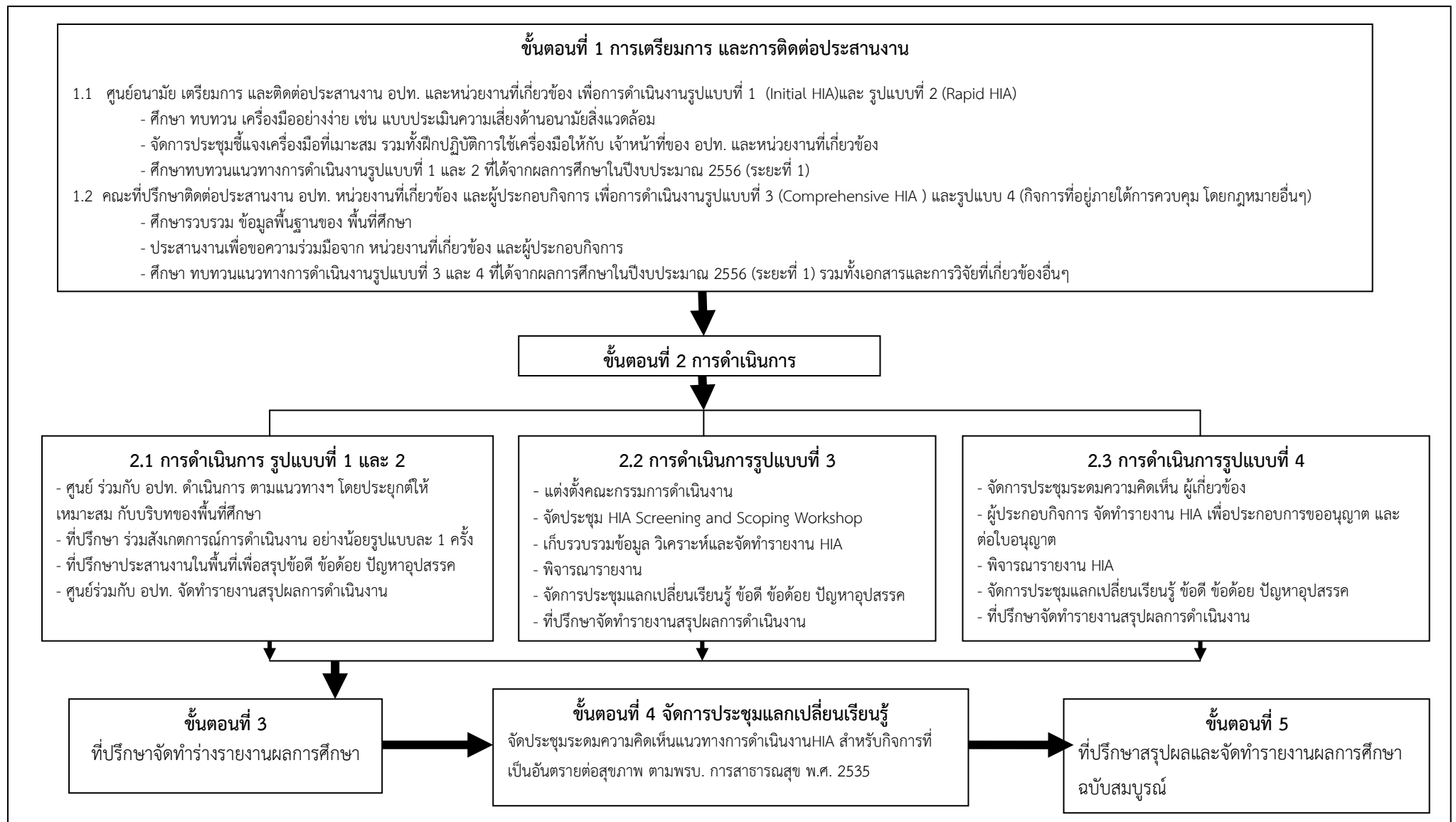
ตารางที่ 5 รายการสรุปข้อมูล สำหรับประกอบการขออนุญาตประกอบกิจการ ของกิจการที่เข้าข่าย
ควบคุมโดยประกาศกระทรวงอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ประเภทรายงาน	รายการสรุปข้อมูลประกอบการขออนุญาต
HIA ในรายงาน EIA	- ที่ตั้งของกิจการ รวมทั้งแผนที่แสดงย่านชุมชน และสถานที่สำคัญ - ข้อมูลรายละเอียดการประกอบกิจการ และการควบคุมมลพิษ - สรุปผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และมาตรการป้องกัน/ลดผลกระทบ และมาตรการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ - สรุปผลการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อการประกอบกิจการ
HIA ในรายงาน EIA ของโครงการหรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง	- ที่ตั้งของกิจการ รวมทั้งแผนที่แสดงย่านชุมชน และสถานที่สำคัญ - ข้อมูลรายละเอียดการประกอบกิจการ และการควบคุมมลพิษ - สรุปผลกระทบต่อสุขภาพ และมาตรการป้องกัน/ลดผลกระทบต่อสุขภาพ และมาตรการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ - สรุปผลการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อขอบเขตการศึกษา (Public Scoping) และรายงานฉบับสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยมาตรการป้องกัน/ลดผลกระทบ และมาตรการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (Public Review)
รายงานการศึกษามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (Environmental and Safety Assessment; ESA)	- ที่ตั้งของกิจการ รวมทั้งแผนที่แสดงย่านชุมชน และสถานที่สำคัญ - ข้อมูลรายละเอียดการประกอบกิจการ และการควบคุมมลพิษ - ผลการศึกษาและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย - ด้านสิ่งแวดล้อม - ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และระดับความรุนแรงของการประกอบกิจการโรงงาน - มาตรการป้องกันและแก้ไขเพื่อลดผลกระทบ - ด้านความปลอดภัย - ผลการประเมินและวิเคราะห์อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากโรงงาน - มาตรการควบคุม ป้องกันหรือแก้ไข - ระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัย

ประเภทรายงาน	รายการสรุปข้อมูลประกอบการขออนุญาต
	- แผนการติดตามผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัย 4. ผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่โดยรอบที่ตั้งโรงงาน (ถ้ามี)
รายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน (Risk Assessment; RA)	1. ที่ตั้งของกิจการ รวมทั้งแผนที่แสดงย่านชุมชน และสถานที่สำคัญ 2. ข้อมูลรายละเอียดการประกอบกิจการ และการควบคุมมลพิษ 3. ผลการบ่งชี้อันตรายและการประเมินความเสี่ยง 4. แผนงานบริหารจัดการความเสี่ยง 5. มาตรการป้องกันและควบคุมสาเหตุของการเกิดอันตราย (Control Measure) 6 มาตรการระงับและฟื้นฟูเหตุการณ์ เช่น แผนฉุกเฉิน การสอบสวนอุบัติเหตุ เป็นต้น 7. ผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่โดยรอบที่ตั้งโรงงาน (ถ้ามี)

5. กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

ในการศึกษา คณะผู้ศึกษา ได้พัฒนากกรอบแนวคิด โดยการศึกษาทบทวน เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลการศึกษาในระยะที่ 1 (ปีงบประมาณ 2556) สรุปกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังรูปที่

รูปที่ 10 กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

1. รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการนำรูปแบบที่ได้จากการศึกษา ระยะที่ 1 (ปีงบประมาณ 2556) มาดำเนินการ และนำผลการดำเนินการแต่ละรูปแบบมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 รวมทั้งจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงข้อเสนอให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา

2.1 การดำเนินงาน รูปแบบที่ 1 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Rapid/Desktop-HIA) และ รูปแบบที่ 2 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid/Mini-HIA)

2.1.1 พื้นที่ศึกษา

ดำเนินการคัดเลือก พื้นที่ศึกษา โดยศูนย์อนามัยเขต

2.1.2 ขั้นตอน/วิธีการดำเนินงาน

1) ดำเนินการคัดเลือก กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่จะทำการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ โดย ศูนย์อนามัยเขต ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยินดีร่วมดำเนินการ HIA สำหรับกิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพขั้นต้น และแบบเร่งด่วน

2) กำหนดกรอบแนวคิด วิธีการดำเนินงานการศึกษาความเป็นไปได้ในแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 รูปแบบที่ 1 และ 2 ร่วมกับศูนย์อนามัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ดำเนินการตามแนวทางที่ได้เสนอไว้ตามผลการศึกษาระยะที่ 1 โดยมีนักวิชาการจากศูนย์อนามัยเขต และคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ

4) ที่ปรึกษาจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เข้าร่วมสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพทั้ง 2 รูปแบบ รูปแบบละ 1 ครั้ง โดย ได้ร่วมสังเกตการณ์ ดังนี้

(1) การติดตามการใช้เครื่องมือ ประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ของ อปท.ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2557

(2) การประชุมปรึกษาหารือ เรื่อง การพัฒนาเครื่องมือประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน สำหรับการควบคุมกิจการเกี่ยวกับมันสำปะหลัง ในพื้นที่อำเภอเทพสถิตย์ จังหวัดชัยภูมิ ในวันที่ 21 กรกฎาคม 2557

(3) การประชุมนำเสนอผลการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ของศูนย์อนามัยเขต จัดโดยกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ในวันที่ 29 กรกฎาคม 2557

5) ประสานงานในพื้นที่ เพื่อสรุปข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค จากการทำงาน รวมทั้งข้อเสนอเพื่อการพัฒนากระบวนการและแนวทางในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในทั้ง 2 รูปแบบ

2.2 การดำเนินงาน รูปแบบที่ 3 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA)

การดำเนินการรูปแบบที่ 3 เป็นการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจากกิจการกลุ่มที่ 5 (2) การล้าง การอบ การรม การสะสมยางดิบ สำหรับประกอบการขออนุญาตเปิดดำเนินการกิจการต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการใช้เครื่องมือและวิธีการหลายอย่างร่วมกัน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบภาคตัดขวาง นำมาวิเคราะห์ อธิบายถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน กลุ่มเสี่ยง และเสนอมาตรการป้องกัน/ลดผลกระทบต่อสุขภาพ และมาตรการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ

2.2.1 พื้นที่ศึกษา

ศึกษาการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากกิจการกลุ่มที่ 5 (2) การล้าง การอบ การรม การสะสมยางดิบ ในพื้นที่อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งประกอบด้วยกิจการทำยางก้อนถ้วย ยางแผ่น ตากแห้ง การอบแห้งแผ่นยาง การรับซื้อ/การสะสมยางก้อนถ้วย และการขนส่งยางพารา

ในพื้นที่อำเภอบ้านฝาง มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราทั้งหมด ประมาณ 4,000 หลังคาเรือน ครอบคลุมพื้นที่ 13 ตำบล มีจุดรับซื้อ โรงรีด โรงอบยางพารา โดยส่วนใหญ่เกษตรกรจะรวมกลุ่มเพื่อผลิต และมีจุดรับซื้อยางพาราถ้วยในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อส่งให้กับผู้รับซื้อรายใหญ่ ซึ่ง ผู้ประกอบการทุกแห่ง ยังไม่เคยยื่นขออนุญาต เพื่อประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

นอกจากในพื้นที่อำเภอบ้านฝางแล้ว ยังมีกิจการกลุ่มนี้เปิดดำเนินการในอำเภออื่นๆของ จังหวัดอุดรธานี รวมทั้งจังหวัดอื่นๆในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น หนองคาย สกลนคร เลย นครพนม เป็นต้น โดยในพื้นที่เหล่านี้ มีการร้องเรียนจากประชาชน เกี่ยวกับมลพิษจากการสะสมและขนส่งยางดิบ และจากกิจกรรมอื่นๆ รวมทั้งอุบัติเหตุจากรถ จากการรั่วไหลของน้ำยางขณะขนส่ง ดังนั้นการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ จะทำให้ได้ข้อเสนอมาตรการในการป้องกัน/ลดผลกระทบต่อสุขภาพ และมาตรการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อให้ HIA สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2.2.2 ขั้นตอน/วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงานเพื่อจัดทำรายงาน HIA

1) ติดต่อประสานงานหน่วยงานในพื้นที่ศึกษา โดยประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านฝาง ให้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ

2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการยางพารา โดยนายอำเภอบ้านฝาง ได้ออกคำสั่งอำเภอบ้านฝาง ที่ 120/2557 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะศึกษาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และการประเมินผล

กระทบต่อสุขภาพ กรณียางพารา อำเภอบ้านฝือ จังหวัดอุดรธานี โดยมีนักวิชาการจากศูนย์อนามัยที่ 6 และคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นที่ปรึกษา

3) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อถกแถลงและกำหนดขอบเขตการศึกษา โดยคณะกรรมการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ในวันที่ 19 มีนาคม 2557 ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย คณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยนายอำเภอบ้านฝือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการรับซื้อยางพารา เกษตรกร และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวม 42 คน ประเด็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย

➤ **สภาพปัญหา ผลกระทบจากการประกอบกิจการยางพารา**

ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการยางพารา ในพื้นที่อำเภอบ้านฝือ

➤ **การคัดเลือกสถานประกอบการที่จะจัดทำรายงาน HIA เพื่อประกอบการขออนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

ผู้ร่วมประชุม ได้พิจารณา พื้นที่ศึกษาในเขตอำเภอบ้านฝือ โดยคัดเลือกทั้งหมด 3 แห่ง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เปิดดำเนินการกิจการยางพารามานาน มีกิจกรรมการผลิต การสะสม การรับซื้อ และการขนส่งผลิตภัณฑ์ยางพาราได้แก่

- หมู่บ้านม่วง ตำบลจำปาโมง
- หมู่บ้านผักบึง ตำบลกลางใหญ่
- หมู่บ้านหนองแวง ตำบลหนองแวง

เมื่อทีมงานวิจัยได้ดำเนินการสำรวจการประกอบกิจการในพื้นที่ พบว่า ในพื้นที่อำเภอบ้านฝือมีการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพาราทั้งสิ้น 14 ราย จึงได้ดำเนินการสำรวจเก็บข้อมูลทั้งหมด รวม 14 ราย

➤ **การกำหนดประเด็นในการศึกษา วิธีการ ระยะเวลา**

ผลจากการประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันเสนอ และพิจารณาขอบเขต วิธีการ และระยะเวลา ในการศึกษา ประกอบกับผลการสำรวจในพื้นที่ โดยทีมนักวิจัย สรุปได้ดังนี้

ขอบเขตการศึกษาและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาสำรวจสภาพการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพารา โดยใช้แบบสำรวจร่วมกับการสัมภาษณ์ เจ้าของหรือผู้แทน รวมทั้งเก็บตัวอย่างน้ำเสียส่งตรวจวิเคราะห์ด้านกายภาพ เคมี และจุลชีววิทยา

2) ศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้กรีดยางและทำยางก้อนถ้วย ในพื้นที่ ตำบลกลางใหญ่ และตำบลหนองแวง รวม 2 ตำบล ซึ่งเป็นตำบลที่มีการกรีดยางพาราและทำยางก้อนถ้วยมากที่สุด โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้กรีดยางและทำยางก้อนถ้วย

3) ศึกษาปัญหาเหตุรำคาญจากการขนส่งยางพารา ในพื้นที่ ตำบล กลางใหญ่ และตำบลหนองแวง รวม 2 ตำบล ซึ่งเป็นตำบลที่เป็นเส้นทางผ่านของการขนส่งยางพาราจากจุดรับซื้อย่อยๆในชุมชนไปยังจุดรับซื้อรายใหญ่ โดยการสุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์ผู้แทนครัวเรือนที่ตั้งอยู่บนเส้นทาง การขนส่งยางพารา และสำรวจ/สังเกตสภาพการขนส่งยางพารา ณ จุดรับซื้อในชุมชน

วิธีการศึกษา

- 1) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขอบเขตการศึกษา
- 2) รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำรายงาน HIA
- 3) จัดการประชุมปรึกษาหารือ ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนเกษตรกร ในภาคเช้า วันที่ 8 สิงหาคม 2557 มีผู้เข้าร่วมประชุม 31 คน เพื่อนำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้น และระดมสมองแนวทาง/มาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการยางพารา
- 4) จัดการประชุมปรึกษาหารือผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในภาคบ่าย วันที่ 8 สิงหาคม 2557 มีผู้เข้าร่วมประชุม 36 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
  - (1) นำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้น ระดมสมองแนวทาง/มาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการยางพารา
  - (2) ร่วมกันพิจารณาความครบถ้วนของรายงาน HIA
  - (3) ถอดบทเรียน ข้อดี ข้อด้อย/ข้อจำกัดของการจัดทำรายงาน HIAโดยการจัดตั้งคณะกรรมการ และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอบ้านผือ

ระยะเวลาในการศึกษา

ระหว่างเดือน มิถุนายน – กันยายน 2557

ดังรายละเอียดในรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพารา ในพื้นที่อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

2.3 การดำเนินงาน รูปแบบที่ 4 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

2.3.1 พื้นที่ศึกษา

ศึกษาการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่นในพื้นที่เทศบาลตำบลกุดน้ำใสอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยดำเนินการในกิจการโรงงานผลิตกระดาษพิมพ์เขียน และการสะสมเชื้อเพลิงถ่านหิน บริษัทฟินิกซ์ พัลพ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด (มหาชน)

2.3.2 ขั้นตอน/วิธีการดำเนินงาน

- 1) ประสานงานกับเทศบาลตำบลกุดน้ำใส และผู้ประกอบการที่ยื่นคำร้องขอเปิดดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการ
- 2) จัดการประชุมระดมความคิดเห็น ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด อำเภอ ผู้ประกอบการ ผู้แทนภาคประชาชน ในวันที่ 8 เมษายน 2557 มีผู้เข้าร่วมประชุม 42 คน เพื่อระดมสมองข้อห่วงกังวลของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย จากการประกอบกิจการของบริษัทฟินิกซ์ พัลพ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด (มหาชน) ที่ต้องการให้บริษัทมีการประชาสัมพันธ์หรือสื่อสารให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบโรงงาน และข้อมูลที่ควรนำเสนอในรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อนำเสนอประกอบการขออนุญาตต่อเทศบาลตำบลกุดน้ำใส ดังรายละเอียดกำหนดการประชุมและรายงานการประชุมในภาคผนวก ก.

จากผลการประชุม ประเภทกิจการที่จะดำเนินการจัดทำรายงาน HIA เพื่อประกอบการขออนุญาตเปิดดำเนินการใหม่ คือ ประเภทการสะสมถ่านหิน (เพื่อการผลิตไฟฟ้า) และประเภทกิจการที่จะดำเนินการเพื่อการขอต่ออายุใบอนุญาต คือ ประเภทการผลิตกระดาษพิมพ์เขียน ซึ่ง

ที่ผ่านมาได้มีการอนุญาตประกอบกิจการแล้ว แต่ไม่ได้จัดทำรายงาน HIA ดังนั้น ในการต่อใบอนุญาตสำหรับปี พ.ศ. 2557 จึงได้ดำเนินการจัดทำรายงาน HIA ซึ่งเป็นกรณีศึกษาของโครงการศึกษานี้ นอกจากนี้ ที่ประชุมได้เสนอข้อห่วงกังวลของประชาชน เพื่อให้ผู้ประกอบกิจการได้มีการศึกษาหามาตรการที่เหมาะสม และมีการสื่อสารความเสี่ยงสู่ประชาชนให้เข้าใจเกี่ยวกับมาตรการต่างๆ ด้วย

3) จัดทำรายงาน HIA เพื่อประกอบการขออนุญาต และต่อใบอนุญาต

การจัดทำรายงาน HIA สำหรับรูปแบบที่ 4 นี้ ได้ใช้ข้อมูลหรือมาตรการหลักๆ ที่ทางโรงงานได้มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว โดยเทศบาลตำบลกุดน้ำใส ได้จัดการประชุมปรึกษาหารือ ร่วมกับผู้แทนโรงงานซึ่งเป็นกรณีศึกษา และที่ปรึกษาจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ร่วมกันศึกษารายละเอียดจากรายงานการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการจัดทำรายงาน HIA แล้วจัดทำรายงานโดยเน้นการนำเสนอข้อมูลที่เป็นข้อห่วงกังวลของผู้มีส่วนได้เสียจากผลการประชุมใน วันที่ 8 เมษายน 2557 รวมทั้งการจัดการมลพิษ และมาตรการการป้องกัน/ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

4) พิจารณารายงาน HIA และศึกษาข้อดี ข้อด้อยของการดำเนินการ โดยจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสรุปข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินงาน รวมทั้งข้อเสนอเพื่อการพัฒนาระบบและแนวทางในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยจัดการประชุมในวันที่ 14 สิงหาคม 2557 มีผู้เข้าร่วมประชุม 29 คน ดังรายละเอียดกำหนดการประชุมและรายงานการประชุมในภาคผนวก ข.

2.4 จัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวทางการดำเนินงาน การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในวันที่ 18 กันยายน 2557 ณ โรงแรมอมารี ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 70 คน ดังรายละเอียดกำหนดการประชุมและรายงานการประชุมในภาคผนวก ค.

2.5 สรุปผลและจัดทำรายงานผลการศึกษาการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

3. ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาในการดำเนินการ ระหว่าง กุมภาพันธ์ - พฤศจิกายน 2557 รวมระยะเวลา 10 เดือน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ระยะที่ 2) ผลการศึกษาประกอบด้วย

1. ผลการดำเนินงานรูปแบบที่ 3 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA)
2. ผลการดำเนินงาน รูปแบบที่ 4 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น
3. ผลการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “โครงการศึกษาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ระยะที่ 2)”
4. การวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพรูปแบบต่างๆ
5. แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

โดยมีรายละเอียดผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ผลการดำเนินงานรูปแบบที่ 3 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA)

การดำเนินงานรูปแบบที่ 3 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพารา ในพื้นที่อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี โดยการจัดตั้งคณะกรรมการ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าวแล้วในบทที่ 3 และคณะกรรมการร่วมกับที่ปรึกษาจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดทำรายงาน HIA (ดังรายละเอียดในรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพารา ในพื้นที่อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี)

คณะผู้ดำเนินการศึกษา ได้ส่งมอบรายงาน HIA ของโครงการ ให้กับนายอำเภอบ้านฝาง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอและจังหวัด เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป โดยผลที่ได้จากการศึกษา ครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกระบวนการ HIA ที่ได้ดำเนินการร่วมกันของคณะกรรมการ ที่ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการ และผู้แทนภาคประชาชน ในการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วันที่ 8 สิงหาคม 2557 ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากการจัดทำรายงาน HIA ดังนี้

- 1) รายงานดังกล่าว อปท. ในพื้นที่อำเภอบ้านผือ ยกเว้นเทศบาลตำบลบ้านผือ ยังไม่มีการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นเรื่องการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพสามารถใช้ผลการวิจัย ในกระบวนการร่างข้อกำหนดของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียเกิดความตระหนักในความจำเป็นของการออกข้อกำหนดท้องถิ่น เพื่อการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จากการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพารา
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา อปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพารา
- 3) กระบวนการ HIA สร้างความตระหนัก ให้กับประชาชน ผู้ประกอบกิจการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมกันป้องกันและสอดส่องดูแล เฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพาราในชุมชน
- 4) ประชาชนกลุ่มเสี่ยง ในการประกอบกิจการเกี่ยวกับยางพารา ได้รับความรู้จากการร่วมให้ข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะผู้ศึกษา ช่วยเพิ่มความตระหนัก ในการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง สมาชิกในครอบครัว และชุมชน

2. ผลการดำเนินงาน รูปแบบที่ 4 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

การดำเนินงานรูปแบบที่ 4 ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน คือ บริษัทฟินิกซ์ พัลพ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด (มหาชน) และเทศบาลตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ได้ร่วมกันดำเนินการตามขั้นตอนในบทที่ 3 (ดังรายละเอียดในรายงาน HIA โรงงานผลิตกระดาษพิมพ์เขียน และรายงาน HIA การสะสมเชื้อเพลิงถ่านหิน) เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ได้จัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในวันที่ 14 สิงหาคม 2557 ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากการจัดทำรายงาน HIA ดังนี้

- 1) เทศบาลตำบลกุดน้ำใส จะได้นำรายงาน HIA ซึ่งผู้ประกอบกิจการได้จัดทำขึ้น ซึ่งได้สรุปเนื้อหาที่สำคัญ และเป็นที่ห่วงกังวลของประชาชน จาก รายงาน HIA ไปใช้เพื่อการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับทราบ และร่วมกันสอดส่องดูแล การประกอบกิจการของโรงงานมิให้ก่อเหตุรำคาญในชุมชน ซึ่งที่ผ่านมา ผู้ประกอบกิจการ ขออนุญาตโดยนำรายงาน EIA ฉบับรายงานหลัก ซึ่งมีรายละเอียดมากแบบเป็นเอกสารประกอบการขออนุญาต ด้วยภารกิจของบุคลากรของเทศบาลที่มีปริมาณมาก ไม่มีเวลาในการสรุปข้อมูลเพื่อการสื่อสารสู่ชุมชน ทำให้ประชาชนเกิดความวิตกกังวล ไม่ไว้วางใจผู้ประกอบกิจการ
- 2) ในกระบวนการจัดทำรายงาน HIA มีการประชุมร่วมกันทุกภาคส่วน ทั้งผู้แทนโรงงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน ประชาชน ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
- 3) กระบวนการ HIA ช่วยเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ต่อกระบวนการตัดสินใจอนุมัติ อนุญาต กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 4) การจัดทำรายงาน HIA เพื่อประกอบการขออนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในโครงการนี้ ถือเป็นกรณีศึกษาที่ทำให้ได้มีการวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อย และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ รวมทั้งประโยชน์ที่ได้รับของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพต่อไป

3. ผลการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “โครงการศึกษาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ระยะที่ 2)”

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำเสนอร่างแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในวันที่ 18 กันยายน 2557 ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแนวทางฯ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

3.1 สรุปประเด็นความคิดเห็นต่อ รูปแบบที่ 1 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น

- 1) จากการติดตามการใช้แบบเช็ครายการ (Checklist) ในพื้นที่พบว่ายังไม่เหมาะกับขนาดกิจการที่มีขนาดเล็ก เหมาะกับการใช้ในกิจการขนาดใหญ่
- 2) การใช้ Checklist มีประโยชน์ต่อการพิจารณากรณีการออกใบอนุญาตและการต่อใบอนุญาต เนื่องจากศักยภาพหรือพื้นฐานความรู้ของเจ้าหน้าที่นั้นแตกต่างกันจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยเป็นแนวทางในการพิจารณาได้
- 3) ควรมีการปรับ Checklist ให้เหมาะกับขนาดกิจการ /การแบ่งเกณฑ์การประเมินตามระดับของขนาดกิจการ ให้กิจการแต่ละขนาดมีเกณฑ์ประเมินและการจัดทำเครื่องมือ Checklist เสนอให้มีการควบคุมกำกับกิจการที่แตกต่างกัน เพื่อช่วยให้เหมาะสมกับกิจการขนาดเล็ก (กิจการขนาดเล็กอาจเริ่มที่การผ่านเกณฑ์ระดับเบื้องต้นก่อน)
- 4) การประยุกต์ใช้ Checklist ในการควบคุมกำกับกิจการขนาดเล็ก ท้องถิ่นสามารถการประยุกต์ใช้ในการให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข หรือดูแลสถานประกอบการได้
- 5) คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด สามารถเป็นกลไกหนึ่งที่พิจารณาปรับ Checklist ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยมี Checklist จากส่วนกลางเป็นมาตรฐานกลาง เมื่อต้องไปปรับใช้ในพื้นที่ คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดอาจมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในการปรับ Checklist เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดหรือพื้นที่นั้นหรือไม่ หรือต้องปรับปรุงอย่างไร
- 6) ควรเพิ่มเติมกลไก กรณีไม่ผ่านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น นอกเหนือจากการที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแล้ว อาจเพิ่มกรอบกระบวนการให้ผ่านคณะกรรมการของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ไม่ใช่เจ้าพนักงานสาธารณสุขได้อีกทางหนึ่ง (ยกตัวอย่างกรอบแนวทาง กรณีท้องถิ่นอนุมัติอนุญาตกิจการ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีโครงการพัฒนาดันแบบ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติ

การสาธารณสุข โดยมีแนวคิดพัฒนาคณะกรรมการเสนอความคิดเห็นประกอบการพิจารณาอนุญาต และรับรองการแจ้งกิจการตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข โดยมี เจ้าพนักงานสาธารณสุข (คล้าย ในลักษณะรูปแบบที่ 1) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและตรวจสอบหลังจากที่ได้รับคำขอใบอนุญาต แล้วนำ กลับมาเสนอความเห็นต่อ ผอ.กองสาธารณสุข ปลัดเทศบาล นายกเทศมนตรีเพื่อพิจารณาอนุญาต ซึ่งปัญหาอุปสรรคที่พบคือการไม่ไว้วางใจจากประชาชนและผู้ประกอบกิจการในแง่ของความถูกต้อง ตามหลักวิชาการ จึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการที่เป็นตัวกลางในการช่วยกลั่นกรอง เสนอความคิดเห็น ต่อกิจการว่าสมควรอนุญาตหรือไม่ เพื่อเสนอต่อ เจ้าพนักงานท้องถิ่น (นายกเทศมนตรี) โดยคณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยผู้แทนจากหลายภาคส่วน (เทศบาล ผู้แทนชุมชน ผู้แทนชมรม ผู้ประกอบการ ผู้แทนจากหน่วยงานสาธารณสุข) จากการจัดตั้งคณะกรรมการชุดนี้ขึ้นพบว่ามี ประโยชน์ ทำให้การพิจารณาอนุญาตกระชับรัดกุมขึ้น ซึ่งอาจเพิ่มระยะเวลาบ้าง แต่ทำให้อยู่ภายใต้ กรอบกฎหมายตามที่กำหนด

- 7) การเพิ่มคณะกรรมการในกระบวนการพิจารณาอนุญาต อาจกลายเป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนั้นควรที่จะกำหนดมาตรฐานในเรื่องระยะเวลาด้วย
- 8) ข้อเสนอต่อกระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้นควรมีการการจัดประชุม 3 ฝ่าย ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชน เพื่อพิจารณา Checklist ให้ได้ข้อตกลง ก่อนนำไปใช้
- 9) ข้อดีของการใช้ Checklist ในการควบคุมกำกับกิจการ อีกประการหนึ่งคือสามารถใช้ในกระบวนการ ในช่วงระหว่างการประกอบการได้ ช่วยในการเฝ้าระวัง และในกรณีเกิดเหตุร้องเรียน
- 10) มีข้อเสนอให้มีการจัดทำ Checklist ควรแยกตามหมวดหมู่กิจการตามพ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ได้เลย

3.2 สรุปประเด็นความคิดเห็นต่อ รูปแบบที่ 2 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน

- 1) ควรมีการปรับปรุง Checklist ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ชุมชน
- 2) การดำเนินงาน HIA ในรูปแบบที่ 2 ของ ศูนย์อนามัยที่ 5 ยังไม่มีข้อกำหนดเรื่องกิจการลานตาก มันสำปะหลัง มีเพียงคำแนะนำหรือข้อตกลงในการงดดำเนินการตากมันสำปะหลังในช่วงฤดู หนาว เพราะเป็นช่วงที่มีการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองมากที่สุด
- 3) ในการดำเนินงาน HIA ในรูปแบบที่ 2 ไม่จำเป็นต้องดำเนินการเช่นเดียวกันทุกพื้นที่ อาจมีความ แตกต่างกันบ้าง โดยปรับให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ
- 4) ในการประชุมหารือเพื่อหามาตรการป้องกันและลดผลกระทบ ผู้เข้าร่วมประชุมควรประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้าง การมีส่วนร่วมในพื้นที่
- 5) ในกรณีเหตุเดือดร้อนรำคาญที่ไม่ได้ระบุใน EIA จะมีมาตรการป้องกันและลดผลกระทบอย่างไร เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องหามาตรการในการจัดการ โดยอาศัยความ ร่วมมือกับผู้ประกอบการเพื่อให้เกิดการจัดการปัญหาต่อไป
- 6) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานมีส่วนช่วยในการลดปัญหาที่เกิดขึ้น

- 7) กรมอนามัยควรจัดอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสาธารณสุข ให้กับหน่วยงานสาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงควรเชื่อมโยงการดำเนินงานกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ในการจัดการปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสม
- 8) สำหรับกิจการขนาดเล็กควรกำหนดขนาด และประเภทกิจการในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในแต่ละรูปแบบให้ชัดเจน และพบว่ากิจการขนาดเล็กไม่มีงบประมาณเพียงพอในการปรับปรุงแก้ไขสถานประกอบการให้เป็นไปตามมาตรการใน Checklist
- 9) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเรียกตรวจสอบรายงานการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากผู้ประกอบการเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาอนุมัติอนุญาตประกอบกิจการได้

3.3 สรุปประเด็นความคิดเห็นต่อ รูปแบบที่ 3 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน

- 1) เนื่องจากข้อจำกัดของการจัดตั้งคณะกรรมการ ต้องใช้เวลาในการศึกษาจัดทำรายงานอย่างน้อย 6 เดือน ดังนั้นถ้าเป็นเกณฑ์ข้อกำหนดทั่วไป เสนอให้ออกเป็นข้อกำหนดท้องถิ่นหรือออกเป็นกฎกระทรวง
- 2) ควรมีการกำหนดประเภทกิจการ และขนาดที่จะต้องจัดทำรูปแบบที่ 3
- 3) กิจการที่เป็นหลักเกณฑ์เดียวกัน สามารถใช้ได้ทั่วประเทศ ไม่ต้องทำเป็นเรื่องๆ แต่ต้องดูความเหมาะสมของพื้นที่ และต้องผ่านความเห็นชอบของประชาชนในพื้นที่ด้วย
- 4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะออกข้อกำหนดท้องถิ่น แล้วมีการขออนุญาตประกอบกิจการให้้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสามารถนำเครื่องมือแบบประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมไปใช้ได้เลย
- 5) กรณีการทำ HIA แบบรอบด้านสำหรับกิจการยางพารานั้น ควรศึกษาให้ครอบคลุมทุกกระบวนการผลิต โดยเริ่มตั้งแต่การกรีดยาง เนื่องจากพบว่ากิจการยางพารามีผลกระทบเกิดขึ้นกับชุมชนมาก
- 6) การจัดทำ HIA แบบรอบด้าน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการนั้นมีความเหมาะสมและก่อให้เกิดผลสำเร็จมากกว่าการว่าจ้างนิติบุคคล เนื่องจากผู้มีส่วนได้เสียสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืน แต่จะมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ
- 7) ข้อดีของการจัดทำ HIA แบบรอบด้าน นอกจากจะสร้างความตระหนักให้ประชาชนและผู้ประกอบการแล้วนั้น ยังสามารถสร้างความตระหนักให้หน่วยงานอื่นๆได้อีกด้วย

ประโยชน์ของ Checklist สำหรับเทศบาลตำบลหนองชุมพลเหนือ

- เจ้าหน้าที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบสถานประกอบการ
- เพื่อป้องกันเหตุร้องเรียนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้
- เป็นเครื่องมือประกอบการอนุมัติอนุญาตขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ประชาชนมีความพึงพอใจ
- เป็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่

3.4 สรุปประเด็น การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้ กฎหมายอื่น รูปแบบที่ 4

- 1) ผู้แทนบริษัทฟินิกซ์ พัลพ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด มีประเด็นที่ค่อนข้างกังวลใจเรื่องของการต้องการของชุมชนที่มีความหลากหลาย จะมีข้อกำหนดตรงนี้อย่างไร และประเด็นเรื่องขอบเขตจะพิจารณาเฉพาะที่ตั้งของโครงการ หรือจะดูขอบเขตที่กำหนดใน EIA (SCG)
- 2) โรงงานขนาดใหญ่ มีการทำ EIA แต่ประเด็นด้านสุขภาพยังคงต้องดูแลประชาชน ส่วนใหญ่เมื่อมีการเร่งการผลิตมักเป็นสาเหตุให้มีมลพิษออกมา โดยในการตรวจสอบจะตรวจสอบตั้งแต่ระยะขออนุญาตก่อสร้างเพื่อคุยกันในเรื่องการปล่อยมลพิษระหว่างผู้ประกอบการและท้องถิ่น (เทศบาลตำบลกุดน้ำใส)
- 3) HIA มีประโยชน์ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการร้องเรียนหรือประชาชนได้รับผลกระทบ ทางเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีความรู้จะเข้ามาช่วยเหลือ โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขหรือตรวจสอบโดยชี้ว่าสิ่งสำคัญคือการแก้ไขปัญหาที่ทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ (เทศบาลตำบลบางเตย ปทุมธานี)
- 4) ควรสนับสนุนให้ผลักดัน HIA เป็นธรรมเนียมปฏิบัติ (Culture) ขององค์กร (กรมโรงงานอุตสาหกรรม)
- 5) หากเพิ่มองค์ประกอบในขั้นตอนอนุญาตก่อสร้าง จะเป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้ประกอบการ และอาจขัดกับทิศทางของรัฐบาลในนโยบายการลงทุนที่ต้องการความรวดเร็ว ซึ่งหากเห็นว่า HIA เป็นเครื่องมือที่ดี ควรหาแนวทางที่จะสอดแทรกเข้าไปในกระบวนการของการจัดทำรายงานที่อยู่ภายใต้การควบคุมโดยกฎหมายอื่นๆ (รวมเข้าด้วยกัน) (กรมโรงงานอุตสาหกรรม)
- 6) ทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมมองว่า EIA ESA (การประเมินสิ่งแวดล้อมกับความปลอดภัย) นั้นมีการประเมินเรื่องสุขภาพอยู่แล้ว ทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานที่ตรวจสอบรายงาน ESA โดยจะมีการพิจารณาเรื่องมลพิษ การประเมินด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีประเภทที่จะต้องทำการประเมินความเสี่ยงก่อนการอนุญาต ซึ่งเป็นอีกมาตรการในการป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนั้นจะเป็นไปได้หรือไม่ที่จะประสานการทำงานร่วมกันในระดับกรม คือ กรมอนามัยและกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับทราบเรื่องนี้อยู่แล้วเพราะทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมจะให้มีการรายงานผลการประกอบการทุก 6 เดือน หรือ 1 ปี และทุก 6 เดือนผู้ประกอบการต้องมารายงานเป็นวาจาและเชิญให้ชุมชนรอบข้างเข้าร่วมฟังด้วย ESA ก็พยายามสร้างมาตรการแบบนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม)
- 7) EIA กำหนดได้เฉพาะโครงการใหญ่ๆ ไม่สามารถที่จะให้โครงการเล็กๆ ทำได้เนื่องจาก EIA ใช้ทรัพยากรมาก (สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม)
- 8) หลายๆ ประเทศใช้ Checklist สำหรับให้ท้องถิ่นใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการอนุญาตกิจการเป็นระบบที่เป็นเครื่องช่วยในการที่ให้ท้องถิ่นคัดกรองเรื่องต่างๆ แต่สิ่งสำคัญต้องไม่ใช้เวลาในกระบวนการพิจารณาให้มากเกินไป (สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม)
- 9) เห็นด้วยกับการแบ่ง HIA ออกเป็นรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่น้อยไปถึงยาก แต่ต้องมีความชัดเจนว่าโครงการประเภทใด ขนาดใด ที่จะนำไปใช้ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นต้องมีความชัดเจนว่าเมื่อใดเจ้าของโครงการจะใช้รูปแบบไหนให้สอดคล้องกับโครงการ (สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม)

- 10) ในส่วน EIA ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบที่ 4 ที่ให้ทำ Checklist ก่อน แล้วนำข้อมูลมาสรุปจากนั้นนำมาทำรายละเอียด โดยกลไกการ ตรวจสอบ ทบทวนของเจ้าพนักงานสาธารณสุข ก่อนขั้นตอนการขออนุญาต เราจะนำ EIA และ HIA มาคู่ขนานกันหรือใช้ร่วมกันได้อย่างไรเพื่อลดเวลาในขั้นตอนการขออนุญาตให้ผู้ประกอบการ (สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม)
- 11) ควรเพิ่มการติดตามตรวจสอบและประเมินผล (Monitoring and Evaluation; M&E) ในกระบวนการ เพื่อให้ทราบว่ามาตรการต่างๆที่เกี่ยวกับด้านสาธารณสุขมีการปฏิบัติหรือไม่ จึงดำเนินการต่อไปอนุญาต (สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม)
- 12) เสนอให้ปรับในกระบวนการของรูปแบบที่ 4 ควรตัดขั้นตอนการตรวจประเมินโดยเจ้าพนักงานสาธารณสุข ซึ่งโครงการมีการเสนอ EIA และผ่านการพิจารณาแล้ว จึงนำข้อมูลใน EIA มาสังกัด
- 13) ควรมีการแยกภารกิจการประเภทใดควรจะมีการทำ HIA
- 14) เพิ่มประเด็นในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนควรจะเริ่มตั้งแต่การออกข้อกำหนดของท้องถิ่นหัวใจสำคัญอยู่ในการทำประชาพิจารณ์ ให้ผู้มีส่วนได้เสียดูว่าหลักเกณฑ์เพียงพอหรือเหมาะสมหรือไม่ ทั้งนี้การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอยากให้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ผู้มีส่วนได้เสียในรูปแบบที่ร่วมเป็นคณะกรรมการ และ 2) ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ได้รับผลกระทบภายในพื้นที่เนื่องจากการให้ความเห็นจะต่างกัน (สสจ.สุพรรณบุรี)
- 15) อยากให้แบ่ง HIA ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) เป็นเครื่องมือพิจารณาประกอบการอนุญาตหรือต่อไปอนุญาตประกอบกิจการ 2) เป็นข้อกำหนดอยู่ในข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สสจ.สุพรรณบุรี)
- 16) ถ้าต้องการให้มีผลอย่างแพร่หลาย ไปยังท้องถิ่นต่างๆ ควรให้คณะกรรมการสาธารณสุขออกเป็นคำแนะนำให้ทุกๆท้องถิ่นได้รับทราบ แต่ยังคงให้ท้องถิ่นออกข้อกำหนด หรือการเปลี่ยนหรือปรับปรุงกฎกระทรวง ซึ่งต้องพิจารณาว่ากฎกระทรวงครอบคลุมถึงเรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพหรือไม่ (ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข)

4. การวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพรูปแบบต่างๆ

ผลจากการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รูปแบบต่างๆ ประกอบกับการรวบรวมสังเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน คณะผู้ดำเนินการศึกษานำมาวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพรูปแบบต่างๆ ได้ผลดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น

ในปีงบประมาณ 2557 กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ร่วมกับศูนย์อนามัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้นำรูปแบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพไปทดลองดำเนินการ เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาแบบตรวจรายการที่เหมาะสมสำหรับ HIA ขั้นต้น ผลการดำเนินงานสามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น

ข้อดี	ข้อเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	ข้อจำกัด	เงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะการดำเนินงาน
1. ง่าย และสะดวกต่อการตรวจสอบควบคุมสถานประกอบกิจการและการให้คำแนะนำปรับปรุง 2. ช่วยในการตรวจประเมินให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น 3. ผู้ประกอบการสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจการ 4. สร้างความตระหนักให้กับผู้ประกอบการเนื่องจากสามารถประเมินตนเองก่อนที่จะเจ้าหน้าที่จะไปตรวจประเมิน 5. ใช้เวลาไม่นาน อาจไม่เกิน 1 วันทำการ	มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสูงและเป็นภารกิจที่ อปท.ปฏิบัติงานอยู่แล้วการใช้แบบตรวจรายการ (Checklist) ยังช่วยให้อปท. ง่ายต่อการตรวจสอบสถานประกอบกิจการและการให้คำแนะนำปรับปรุง	1. ไม่สามารถระบุรายละเอียดปัจจัยเสี่ยงประชากรกลุ่มเสี่ยง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพอย่างละเอียดได้ 2. แบบตรวจรายการยังมีความครอบคลุมไม่ครบทุกกิจการ ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องพัฒนา Checklist ต่อไป	1. แบบตรวจรายการ (Checklist) จะต้องมียอดประกอบหลัก 2 ส่วน ดังนี้ 1) การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือ สุขลักษณะของการประกอบกิจการ 2) มาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ (ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนโดยรอบ) 2. การตรวจประเมิน สามารถดำเนินการได้ 2 กรณี คือ 1) กรณีขออนุญาตประกอบกิจการ (กิจการใหม่) และ 2) กรณีขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการ 3. เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขของอปท. ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพ 4. แบบตรวจรายการบางประเภทมีความจำเป็นต้องระบุให้มีการตรวจวัดสิ่งแวดล้อมโดยใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ อปท. สามารถขอรับการสนับสนุนเครื่องมือและ/หรือ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5. อปท. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการรับทราบเกี่ยวกับการประกอบกิจการที่ได้มีการขออนุญาตเปิดดำเนินการ หรือต่ออายุใบอนุญาต โดยเลือกใช้วิธีการต่างๆ เช่น การติดประกาศตาม

ข้อดี	ข้อเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	ข้อจำกัด	เงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะการดำเนินงาน
			บอร์ดประชาสัมพันธ์ การใช้หอกระจายข่าว หรือ จดหมายข่าว หรือวิธีการอื่นๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของอปท.

ความสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

- 1) แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้นโดยใช้แบบตรวจรายการ (รูปแบบที่ 1) สามารถใช้ในกรณีพิจารณาอนุญาตสำหรับกิจการใหม่ และกรณีต่อใบอนุญาต
- 2) การใช้แบบตรวจรายการ ในการตรวจประเมินสถานประกอบการกิจการ สามารถบังคับใช้ได้ภายใต้กลไกของ พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

4.2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน

ในปีงบประมาณ 2557 กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ร่วมกับศูนย์อนามัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้นำรูปแบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพไปทดลองดำเนินการ เพื่อให้ทราบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน HIA แบบเร่งด่วน ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป ผลการดำเนินงานสามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 7

ความสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

- 1) แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (รูปแบบที่ 2) โดยใช้แบบตรวจรายการ มีการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบหลักของ HIA ทั้ง 4 ข้อ โดยองค์ประกอบที่ 4 การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการตรวจประเมินด้วยแบบตรวจรายการ ให้มีหัวข้อที่ว่าด้วย การสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง ซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขจะนำความเห็นฯ พร้อมมาตรการฯ เสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อประกอบการตัดสินใจ
- 2) รูปแบบที่ 2 สามารถใช้ในกรณีพิจารณาอนุญาตสำหรับกิจการใหม่ และกรณีต่อใบอนุญาต
- 3) รูปแบบที่ 2 สามารถบังคับใช้ได้ภายใต้กลไกของ พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- 4) รูปแบบที่ 2 มีการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปแบบที่ชัดเจนกว่ารูปแบบที่ 1 โดย อปท. จัดประชุมปรึกษาหารือหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการพิจารณาการตัดสินใจอนุญาต
- 5) เจ้าพนักงานสาธารณสุขสามารถสรุปข้อมูลจากการจัดประชุมผู้มีส่วนได้เสียเสนอให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาอนุญาต
- 6) รูปแบบที่ 2 สามารถบังคับใช้ได้ภายใต้ กลไกของ พ.ร.บ.การสาธารณสุขที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน

ข้อดี	ข้อเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	ข้อจำกัด	เงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะการดำเนินงาน
1. Rapid HIA เป็นกระบวนการที่สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการตรวจประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการฯ ทำให้เกิดความเชื่อมั่น หรือลดความหวังกังวลของประชาชนในเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพ 2. เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจประเมินประกอบการอนุญาตให้ประกอบกิจการฯ ของ อปท. 3. ผลจากการทำ Rapid HIA ทำให้ได้เงื่อนไขเฉพาะกิจการ ซึ่ง อปท. สามารถนำไปบรรจุเป็นเงื่อนไขเฉพาะสำหรับการอนุญาตเพื่อประกอบกิจการใหม่ หรือการต่ออายุใบอนุญาตประจำปี 4. ในกรณีการทำ Rapid HIA เพื่อการต่อใบอนุญาต จะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินการกิจการฯ	1. เมื่อพิจารณาถึงเงื่อนไขระยะเวลาที่กำหนดตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาการอนุมัติอนุญาต 45 วันทำการ (ตรวจเอกสาร 15 วัน และตรวจสอบลักษณะ 30 วัน) ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะ อปท. ขนาดใหญ่ที่มีผู้ประกอบกิจการมายื่นขออนุญาตเป็นจำนวนมาก 2. หากสามารถปรับปรุงแก้ไขในเรื่องระยะเวลา ให้มีระยะเวลาการพิจารณาอนุมัติอนุญาตให้ยาวขึ้น หรืออาจไม่นับรวมเวลาของการทำ Rapid HIA น่าจะมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสูง	1. ไม่สามารถระบุรายละเอียดปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพอย่างละเอียดได้ 2. ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากการประชุมปรึกษาหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจลำเอียง 3. มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 4. มีขั้นตอนในการพิจารณาเพื่อต่อใบอนุญาตเพิ่มขึ้น 5. ในการดำเนินงานจำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบกิจการนั้นๆ	1. เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบสถานประกอบการกิจการต้องเป็นพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจประเมินโดยใช้แบบประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม (Checklist) 2. อปท. จัดการประชุมปรึกษาหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนไม่น้อยกว่า 5 คน โดยจะต้องประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ อปท. ผู้ประกอบกิจการประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง ผู้รู้ ผู้นำชุมชน และผู้แทนชุมชน 3. คณะกรรมการตรวจสอบประเมินคุณภาพรายงานควรประกอบด้วยคณะกรรมการเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในราชการส่วนท้องถิ่นนั้นๆและ/หรือขอความร่วมมือให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขสังกัดราชการส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติงานในระดับตำบลหรืออำเภอร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ตรวจสอบคุณภาพความครบถ้วนของรายงาน

4.3 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน

ในปีงบประมาณ 2557 กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ร่วมกับคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ศูนย์อนามัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้นำรูปแบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพไปทดลองดำเนินการโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงาน HIA แบบรอบด้าน เพื่อให้ทราบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน HIA แบบรอบด้าน ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป ผลการดำเนินงานสามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 8

ความสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

1) กรณีใช้กลไกของ พ.ร.บ.การสาธารณสุขที่มีอยู่ในปัจจุบัน

รูปแบบที่ 3 เป็นการดำเนินการที่มีการลงทุนและใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจอนุญาต ดำเนินการได้ดังลักษณะต่อไปนี้

- (1) อปท.เห็นว่ากิจการนั้น มีความเสี่ยงต่อสุขภาพ จึงตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อร่วมกันพิจารณาผลกระทบให้รอบด้านมากขึ้น
- (2) อปท.สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาให้ประเมินผลกระทบและให้ได้มาซึ่งข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุญาตของเจ้าพนักงานท้องถิ่น
- (3) ผู้ประกอบการสมัครใจทำการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการยื่นขออนุญาต (อปท.สามารถเจรจา หรือโน้มน้าวให้ ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญและสมัครใจดำเนินการดังกล่าว)

2) กรณีการแก้ไข/เพิ่มเติมในกฎกระทรวง

ควรมีการปรับปรุงกฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียม โดยกำหนดอัตราค่าเนียมสำหรับประเภทกิจการที่มีรายชื่อว่าต้องทำการประเมินผลกระทบแบบรอบด้าน ให้สูงขึ้น เพื่อเอื้อให้อปท. มีงบประมาณเพียงพอต่อการประเมินผลกระทบแบบรอบด้าน

3) กรณีใช้กลไกของ พ.ร.บ.การสาธารณสุขฉบับใหม่ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 255....)

- (1) การกำหนดมาตราที่เกี่ยวข้องกับ HIA สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพใน พ.ร.บ. การสาธารณสุขฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 255.... ควรมีมาตราที่ระบุถึงแหล่งที่มาของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ HIA แบบรอบด้าน เพื่อให้เกิด ความชัดเจนยิ่งขึ้น
- (2) กิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น เช่น พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ร.บ.โรงงาน เป็นต้น ก่อนที่จะมีการพิจารณาอนุญาตประกอบกิจการ **ต้องให้คณะกรรมการสาธารณสุข** ซึ่งคณะกรรมการสาธารณสุขประกอบด้วยผู้แทนจากทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนในการให้ข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจอนุญาต เพื่อให้มีความครอบคลุมและสามารถคุ้มครองสุขภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- 4) กรมอนามัยควรออกหลักเกณฑ์การพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และหลักเกณฑ์การแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา รายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ประธาน และเลขานุการ เพื่อเป็นแนวทางให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน

ข้อดี	ข้อเป็นไปในทางปฏิบัติ	ข้อจำกัด	เงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะการดำเนินงาน
1. อปท. สามารถระบุรายละเอียดปัจจัยเสี่ยง ประชากรกลุ่มเสี่ยง และผลกระทบต่อสุขภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้อย่างละเอียด จากกิจการนั้นๆ เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตสำหรับกิจการใหม่ 2. ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลโดยช่องทางต่างๆ ในระหว่างกระบวนการจัดทำรายงาน ทำให้ลดความหวงกังวล 3. กรณีที่เกิดการร้องเรียนปัญหาเหตุรำคาญจากกิจการฯ ที่ผ่านการอนุญาตแล้ว การทำ Comprehensive HIA จะเป็นการแก้ไขปัญหามเหตุรำคาญ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 4. กระบวนการ Comprehensive HIA เป็นการสร้างความ	1. การดำเนินการโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ในปัจจุบันมีความเป็นไปได้น้อย เพราะยังขาดความชัดเจน ในด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ และนักวิชาการที่จะร่วมดำเนินการยังมีการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอ	1. ใช้เวลาในการศึกษาจัดทำรายงาน ประมาณอย่างน้อย 6 เดือน 2. ยังมีองค์กร และบุคคล ที่มีความรู้ทักษะ เฉพาะด้านไม่เพียงพอ 3. ใช้งบประมาณมากกว่าแบบเร่งด่วนมาก	1. คณะกรรมการจัดทำรายงาน HIA ควรประกอบด้วยบุคคลที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข อย่างน้อย 1 คน โดยจะต้องมีองค์ประกอบของคณะกรรมการ ดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย 1) หัวหน้าส่วนสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เจ้าพนักงานสาธารณสุขจากหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ 3) ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการประเภทนั้นๆ 4) นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา และศูนย์วิชาการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 5) ผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น 2. การตรวจสอบคุณภาพรายงาน สามารถเลือกใช้กลไกอย่างใดอย่างหนึ่ง

ข้อดี	ข้อเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	ข้อจำกัด	เงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะ การดำเนินงาน
ตระหนักของประชาชนและผู้ประกอบกิจการในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ			ดังนี้ 1) การตรวจสอบคุณภาพของรายงานโดยคณะกรรมการสาธารณสุขระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องครบทุกภาคส่วน 2) การตรวจสอบคุณภาพของรายงาน โดยการจัดการประชุมผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการประเภทที่ขออนุญาต หน่วยงานสาธารณสุข ศูนย์วิชาการที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนภาคประชาชน 3. งบประมาณในการจัดทำรายงาน โดยคณะกรรมการฯ ควรมีการพิจารณาว่าควรมาจากแหล่งใด จึงจะทำให้ได้รายงานซึ่งเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาชน 4. กรมนามัย ควรพัฒนาหลักสูตร และจัดการอบรม HIA ให้กับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนชุมชน
	2. การดำเนินการโดยผู้ประกอบกิจการว่าจ้าง ที่ปรึกษา น่าจะมีความเป็นไปได้สูง	ผู้ประกอบกิจการที่มีศักยภาพด้านการเงินน้อย อาจจะไม่สามารถว่าจ้างที่ปรึกษาดำเนินการ	1. สถาบันวิชาการ หรือ นิติบุคคล ที่จะรับจ้างจัดทำรายงาน Comprehensive HIA ต้องเป็นหน่วยงานที่ขึ้นทะเบียนจากกรมนามัย กระทรวงสาธารณสุข 2. กรมนามัยควรจัดการอบรมแนวทางการจัดทำ

ข้อดี	ข้อเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	ข้อจำกัด	เงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะ การดำเนินงาน
			รายงาน Comprehensive HIA สำหรับองค์กรที่จะรับจ้างจัดทำรายงาน 3. กรมอนามัยควรมีการพัฒนาศักยภาพ อปท. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการที่ต้องจัดทำรายงาน HIA แบบรอบด้าน 4. ควรมีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทที่ปรึกษา หรือนิติบุคคลอื่นๆที่สามารถให้บริการในการจัดทำรายงาน HIA เพื่อให้อปท. ได้นำไปให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการ 5. การตรวจสอบคุณภาพรายงาน สามารถเลือกใช้กลไกอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ 1) การตรวจสอบคุณภาพของรายงานโดยคณะอนุกรรมการสาธารณสุขระดับจังหวัด 2) การตรวจสอบคุณภาพของรายงาน โดยการจัดการประชุมผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการประเภทที่ขออนุญาต หน่วยงานสาธารณสุข ศูนย์วิชาการที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนภาคประชาชน 6. งบประมาณในการจัดทำรายงานผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบ

4.4 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

ในปีงบประมาณ 2557 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกับเทศบาลตำบลภูน้ำใส และ บริษัทฟินิกซ์ พัลพ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด (มหาชน) ได้นำรูปแบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น ไปดำเนินการ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพโรงงานผลิตกระดาษ บริษัทฟินิกซ์ พัลพ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด (มหาชน) ผลการดำเนินงานสามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

ข้อดี	ข้อเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	ข้อจำกัด	เงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะการดำเนินงาน
1. เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญๆ และที่เป็นข้อห่วงกังวลของประชาชน ซึ่งเป็นความต้องการของ อปท.และเหมาะสมกับการนำไปสื่อสารแก่ประชาชน 2. อปท. ได้มีการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมกันพิจารณาก่อนการอนุญาต เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ประกอบการและทุกภาคส่วนในชุมชน 3. เป็นการทบทวนความครอบคลุมของประเด็นสุขภาพที่มีในรายงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หากขาดในประเด็นใด อปท.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเสนอแนะให้ผู้ประกอบการดำเนินการเพิ่มเติม ให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น	มีความเป็นไปได้สูง เนื่องจาก ผู้ประกอบการกิจการกลุ่มนี้มีรายงานอื่นที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว และเป็นความต้องการของ อปท.	ปัจจุบันผู้ประกอบการกิจการกลุ่มนี้ยังไม่มี ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำ รายงาน HIA สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ	1. กรมอนามัย ควรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนา ศักยภาพบุคลากรของ อปท. และหน่วยงานสาธารณสุข ให้มีความรู้ ความเข้าใจ การประเมินผลกระทบ ต่อสุขภาพ ของกิจการที่เข้าข่ายควบคุมโดยกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง 2. การพิจารณาคุณภาพรายงาน มีแนวทาง ดังนี้ 2.1 อปท. ขอความร่วมมือจาก คณะอนุกรรมการสาธารณสุขระดับ จังหวัด เพื่อตรวจสอบคุณภาพ รายงาน หรือ 2.2 อปท. แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือจัดการประชุม ที่ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ กิจการประเภทนั้นๆรวมทั้งผู้แทน ภาคประชาชนและองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อให้ความเห็น และข้อเสนอแนะต่อคุณภาพ รายงาน

ข้อดี	ข้อเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	ข้อจำกัด	เงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะการดำเนินงาน
			3. อปท. ต้องมีการออกตรวจประเมินก่อนการอนุญาตหรือการต่ออายุใบอนุญาตตามแบบฟอร์มการตรวจประเมิน ควบคู่ไปด้วย 4. งบประมาณในการจัดทำรายงาน HIA รับผิดชอบโดย ผู้ประกอบกิจการ ส่วนงบประมาณในการจัดประชุมรับผิดชอบ โดย อปท.

ความสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น (รูปแบบที่ 4) สามารถใช้ได้ภายใต้กลไกของ พ.ร.บ.การสาธารณสุขที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยมีเงื่อนไขดังนี้

- กรมอนามัยจัดทำองค์ความรู้หรือแนวทางปฏิบัติให้เจ้าพนักงานสาธารณสุข ในการเชื่อมโยงข้อมูลจากใบอนุญาตโดยกฎหมายอื่น กับเงื่อนไขการอนุญาตกิจการ ภายใต้ พ.ร.บ.การสาธารณสุข (รูปแบบของหัวข้อ/ประเด็นเนื้อหาที่จะดึงมาจากรายงาน EIA/EHIA/IEE/RA/ESA)
- กรมอนามัยพัฒนาศักยภาพเจ้าพนักงานสาธารณสุข ให้สามารถใช้อำนาจหน้าที่ภายใต้ พ.ร.บ.การสาธารณสุข เพื่อเติมเต็มหรือป้องกันปัญหาจากการประกอบกิจการที่มีการอนุญาตโดยกฎหมายอื่นๆ ให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น
- รูปแบบที่ 4 ใช้ในกรณีพิจารณาอนุญาตสำหรับกิจการใหม่ ส่วนกรณีต่อใบอนุญาตสามารถเลือกใช้แบบเบื้องต้นหรือแบบเร่งด่วน อย่างใดอย่างหนึ่ง ให้อยู่ในดุลพินิจของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

5. แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ผลการรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนต่างๆ และผลการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาจัดทำแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

**แนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535**

1. ความหมายของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

ในการศึกษานี้ได้ปรับปรุงความหมายของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับ การนำเอาหลักการของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพมาใช้เป็นกลไก หรือเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจ ในการพิจารณาอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตาม บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ดังนี้

1.1 ความหมายของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หมายถึง กิจการที่มีกระบวนการผลิตหรือกรรมวิธีการผลิต ที่ก่อให้เกิดมลพิษหรือสิ่งทำให้เกิดโรค หรือกิจกรรมการให้บริการที่อาจเป็นแหล่งแพร่กระจายมลพิษ หรือสิ่งทำให้เกิดโรค ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน ผู้รับบริการ ประชาชนที่อยู่ใน บริเวณข้างเคียงนั้นๆ และชุมชน¹

1.2 ความหมายของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หมายถึง กระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือ ที่ใช้เพื่อการบ่งชี้ คาดการณ์ วิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพ และเสนอมาตรการ ป้องกันและแก้ไขผลกระทบทางลบต่อสุขภาพ ที่อาจจะเกิดจากการประกอบกิจการหรือกิจกรรม การให้บริการ ของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ รวมทั้งมาตรการในการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อสุขภาพบุคคล ชุมชน และสังคม โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน²

2. หลักการการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีหลักการตามหลักการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพซึ่งเสนอแนะโดยองค์การอนามัยโลก³ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

---

¹ ปรับปรุงจาก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การทหารผ่านศึก, 2553.

² ปรับปรุงจาก กรมอนามัย. คู่มือหลักสูตร อบรมการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (HIA) ระดับท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก, 2552; สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ, 2552; Quigley R, den Broeder L, Furu P, Bond A, Cave B, Bos R. Health Impact Assessment International Best Practice Principles International Association for Impact Assessment (IAIA), Special Publication Series 2006; 5: 1-4.

³ WHO European Centre for Health Policy, eds. Health Impact Assessment, Main concepts and suggested approach. Gothenburg Consensus Paper, December 1999. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 1999.

1) เป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจ ในการพิจารณาอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

2) มีข้อมูลและหลักฐานทางวิชาการที่สามารถระบุหรือคาดการณ์ เกี่ยวกับสิ่งคุกคามสุขภาพ ความเสี่ยง ผลกระทบต่อสุขภาพ และกลุ่มเสี่ยงที่อาจได้รับผลกระทบ จากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทนั้นๆ

3) มีข้อเสนอมาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพที่เหมาะสมต่อการจัดการ ความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นข้อเสนอที่ได้จากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4) สร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นผลกระทบต่อสุขภาพ และมาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพที่รอบด้านมากขึ้น

3. รูปแบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แบ่งเป็น 4 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Rapid/Desktop-HIA)

รูปแบบที่ 2 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid/Mini-HIA)

รูปแบบที่ 3 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA)

รูปแบบที่ 4 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพรูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 2 จัดเป็นการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid appraisal HIA) ซึ่งการประเมินผลกระทบแบบเร่งด่วน แบ่งเป็น 2 ประเภท⁴ ได้แก่

1) Desktop HIA หมายถึง การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพโดยการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ หรืออาจมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพียงเล็กน้อย และจัดการประชุมปรึกษาหารือกับผู้รับผิดชอบหลักๆ เพื่อพิจารณาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบาย/โครงการ/กิจกรรม และหามาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพ

2) Mini-HIA หมายถึง การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพโดยการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ และเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เช่น สอบถามความคิดเห็นของชุมชน การสนทนากลุ่ม เป็นต้น แล้วจึงจัดการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อร่วมกันพิจารณาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบาย/โครงการ/กิจกรรม และหามาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพ

⁴ J Mindell, E Ison and M Joffe. A glossary for health impact assessment. *J Epidemiol Community Health* 2003;57; 647-651; Ison E, ed. Rapid appraisal tool for health impact assessment in the context of participatory stakeholder workshops. Commissioned by the Directors of Public Health of Berkshire, Buckinghamshire, Northamptonshire and Oxfordshire. London: Faculty of Public Health Medicine, 2002; International Association of Oil & Gas Producers, International Petroleum Industry Environmental Conservation Association. A Guide to Health Impact Assessments in the Oil and Gas Industry. OGP, IPIECA, 2005.

การจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อการขออนุญาตเปิดประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (กิจการใหม่) ให้ใช้รูปแบบตามที่กำหนดไว้ว่ากิจการนั้นให้ทำการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพรูปแบบใด ส่วนการจัดทำรายงาน HIA เพื่อขอต่ออายุใบอนุญาต สามารถเลือกใช้ รูปแบบที่ 1 หรือ รูปแบบที่ 2 ทั้งนี้ ขึ้นอยู่ในดุลยพินิจของเจ้าพนักงานท้องถิ่น และรายงานนั้นจะต้องมีความครอบคลุมตามองค์ประกอบที่สำคัญของ HIA ดังกล่าวข้างต้น

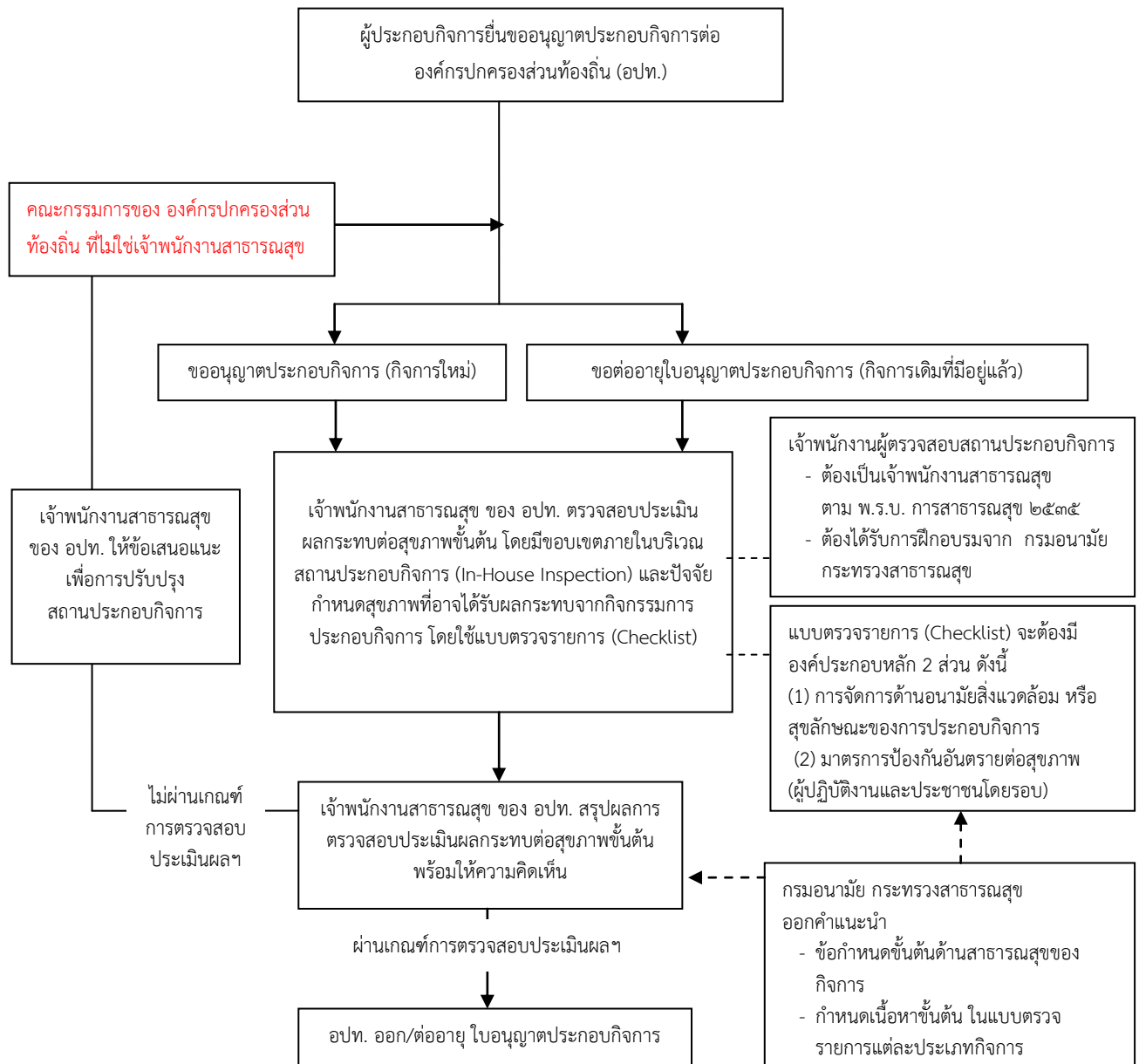
4. แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

4.1 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (รูปแบบที่ 1 Rapid/Desktop-HIA)

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น (Rapid/Desktop HIA) เป็นรูปแบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพที่ดำเนินการ เมื่อผู้ประกอบการยื่นขออนุญาตประกอบกิจการ (กิจการใหม่) หรือยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการต่ออปท. เจ้าพนักงานสาธารณสุขของ อปท. จะดำเนินการโดยตรวจสอบผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้นโดยใช้แบบตรวจรายการ (Checklist) ซึ่งเจ้าพนักงานผู้ตรวจสอบสถานประกอบกิจการต้องเป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุขตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และต้องได้รับ การฝึกอบรมจากกรมอนามัยเกี่ยวกับแนวทางการใช้แบบตรวจรายการ

องค์ประกอบหลักของแบบตรวจรายการ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือ สุขลักษณะของการประกอบกิจการ ส่วนที่ 2 มาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ เมื่อตรวจสอบแล้วเสร็จ เจ้าพนักงานสาธารณสุข ของ อปท. จะสรุปผลการตรวจสอบประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น พร้อมทั้งให้ความคิดเห็นเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการพิจารณาออกหรือต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการ หากไม่ผ่านการตรวจประเมินเจ้าพนักงานสาธารณสุข ของ อปท. ให้ข้อเสนอแนะผู้ประกอบการเพื่อการปรับปรุง และหลังจากการปรับปรุงแล้วเจ้าพนักงานสาธารณสุขจะดำเนินการตรวจประเมินซ้ำและสรุปผลเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นต่อไป

แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น สรุปได้ ดังรูปที่ 12

รูปที่ 12 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น

4.2 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (รูปแบบที่ 2 Rapid/Mini-HIA)

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid/Mini-HIA) เป็นการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพที่ดำเนินการ เมื่อผู้ประกอบการยื่นขออนุญาตประกอบการ (กิจการใหม่) ต่ออปท. เจ้าพนักงานสาธารณสุขของ อปท. จะดำเนินการตรวจสอบผลกระทบสุขภาพขั้นต้นโดยใช้แบบตรวจรายการ และจัดทำรายงานสรุปผลการตรวจสอบประเมินเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดประชุมปรึกษาหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ อปท. ผู้ประกอบการ ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง ผู้รู้ ผู้นำชุมชน และผู้แทนชุมชน โดยมีประเด็นปรึกษาหารือ ได้แก่ สิ่งคุกคามสุขภาพ ผลกระทบต่อสุขภาพทั้งด้านบวก และด้านลบ ผู้ที่ได้รับผลกระทบ และข้อเสนอแนะในการป้องกันแก้ไขผลกระทบต่อสุขภาพ จากนั้นเจ้าพนักงานสาธารณสุขของอปท. จัดทำรายงานสรุปผลการตรวจสอบจากประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม (Checklist) และข้อมูลที่ได้จากการประชุมปรึกษาหารือ แล้วแจ้งผู้ประกอบการและติดประกาศภายใน 3 วัน จากนั้นเจ้าพนักงานสาธารณสุขเสนอรายงานต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นส่งมอบรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบประเมินคุณภาพรายงาน หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดการประชุมที่มีองค์ประกอบผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบประเมินคุณภาพรายงานต่อไป

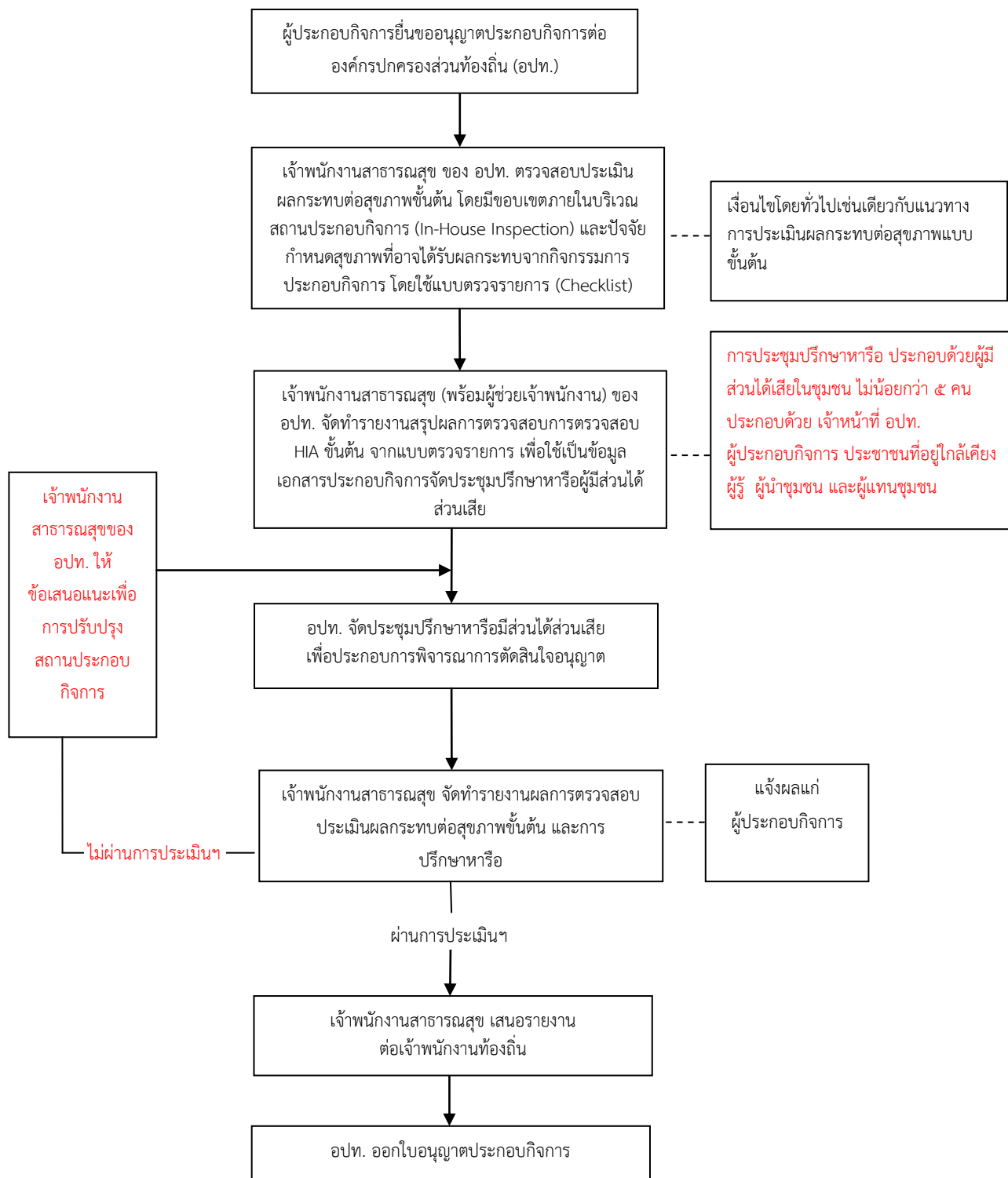
แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน สรุปได้ ดังรูปที่ 13

4.3 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (รูปแบบที่ 3 Comprehensive HIA)

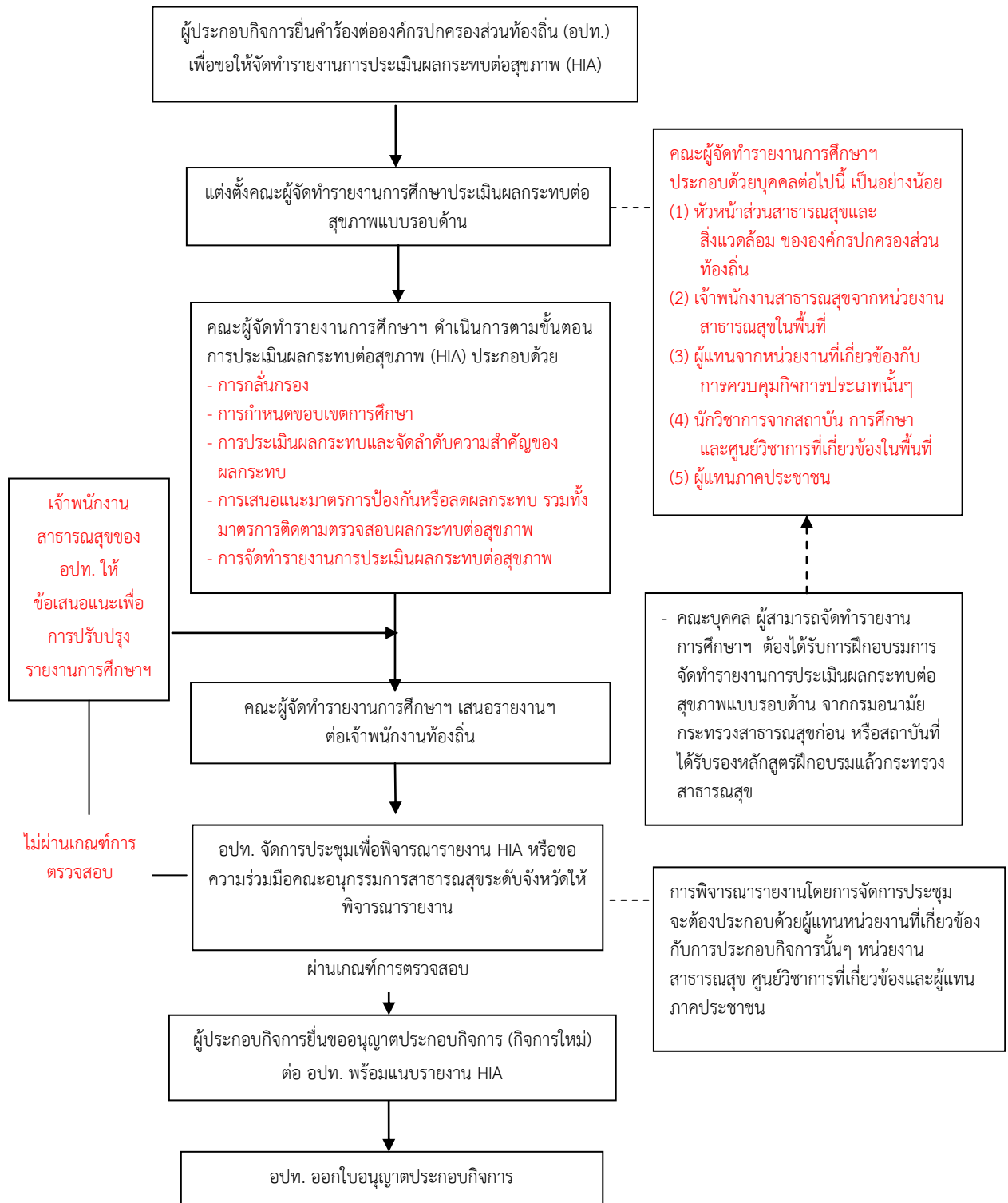
การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน เป็นการจัดทำรายงาน HIA สำหรับกิจการที่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงาน HIA แบบรอบด้าน และไม่เข้าข่ายการควบคุมโดยกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการโดยคณะกรรมการจัดทำรายงานที่แต่งตั้งขึ้น หรือการจัดทำรายงานโดยผู้ประกอบการว่าจ้างที่ปรึกษาดำเนินการ มีการวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการใช้วิธีวิทยาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะต่อขอบเขตการศึกษา และการวิเคราะห์ผลกระทบสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากกิจการนั้นๆ

ขั้นตอนต่างๆ ในการจัดทำรายงาน มีกระบวนการตามขั้นตอนหลักของการประเมินผลกระทบสุขภาพ ได้แก่ การกลั่นกรอง การกำหนดขอบเขตการศึกษา การประเมินผลกระทบและจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบ การเสนอแนะมาตรการป้องกันหรือลดผลกระทบ มาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสุขภาพ และการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสุขภาพ

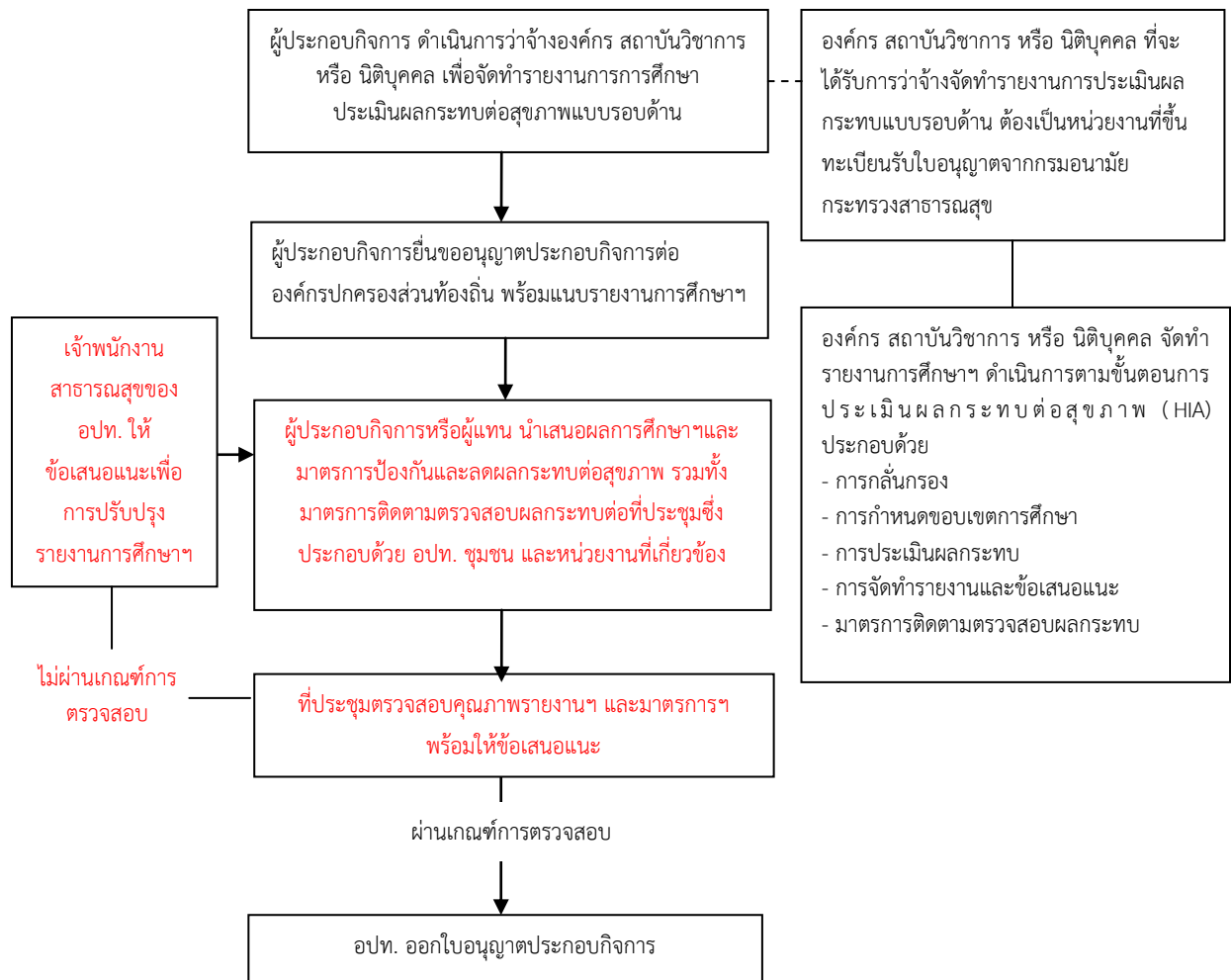
แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน สรุปได้ ดังรูปที่ 14 และ 15

รูปที่ 13 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน (Rapid HIA)

รูปที่ 14 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA) โดยการจัดตั้งคณะกรรมการ

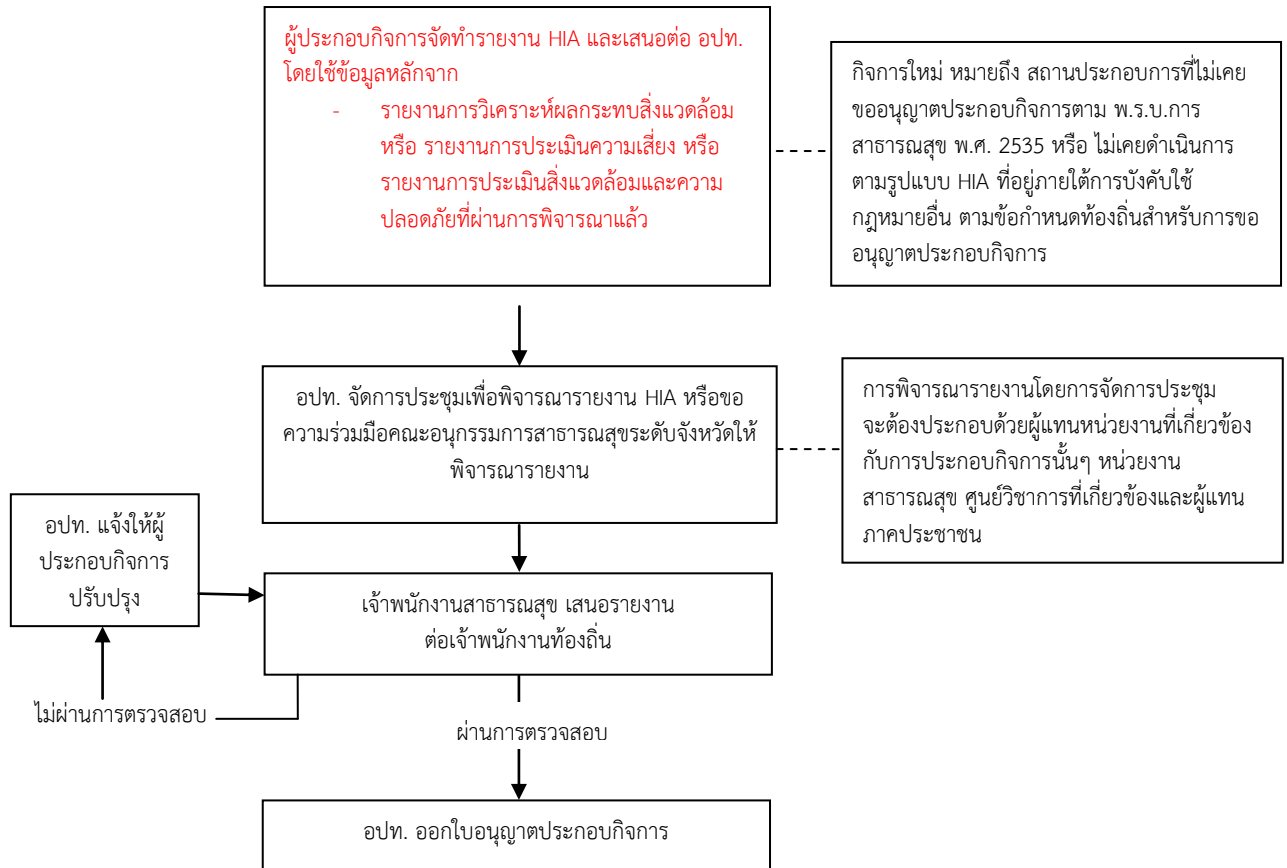
รูปที่ 15 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน (Comprehensive HIA)
โดยการว่าจ้างนิติบุคคล

4.4 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น เป็นการจัดทำ รายงาน HIA โดยผู้ประกอบกิจการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อสุขภาพจากรายงานอื่นๆที่ผ่านการพิจารณาจากหน่วยงานอนุญาตหลัก ตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการขออนุญาต ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจาก อปท.

ขั้นตอนการดำเนินงาน เมื่อ อปท. ได้รับคำร้องขออนุญาตประกอบกิจการใหม่ (หมายถึงกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่นที่ผ่านมาได้รับอนุญาตในการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจากอปท. แล้ว แต่ยังไม่มีการจัดทำรายงาน HIA หรือ กิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่นที่ยื่นขออนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพต่อ อปท.เป็นครั้งแรก) เจ้าพนักงานของ อปท. จะดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบกิจการโดยใช้แบบประเมินขั้นต้น และแจ้งให้ผู้ประกอบกิจการจัดทำ รายงาน HIA โดยนำข้อมูลจากรายงานอื่นๆที่ผ่านการพิจารณาจากหน่วยงานอนุญาตหลัก รวมทั้ง รายละเอียดต่างๆที่อปท. ได้ไปตรวจประเมินเบื้องต้นแล้ว ต้องการให้ผู้ประกอบกิจการได้จัดทำเพิ่มเติมให้ ครบคลุมยิ่งขึ้น หลังจากผู้ประกอบกิจการได้จัดทำรายงาน HIA เรียบร้อยแล้ว และยื่นต่อ อปท. ขั้นตอนต่อไป เป็นการพิจารณารายงาน โดยอาจใช้กลไกการพิจารณาโดยคณะกรรมการสาธารณสุขระดับ จังหวัด หรือ อปท. จัดการประชุมผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้แทนกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ ข้อคิดเห็นต่อคุณภาพรายงาน เมื่อผ่านการพิจารณารายงานแล้ว อปท. จึงจะอนุญาตต่อไป

แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น สรุปได้ ดังรูปที่ 16

รูปที่ 16 แนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอื่น

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ระยะที่ 2) โดยผลการศึกษาได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ผู้มีส่วนได้เสีย สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ของการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ทั้ง 4 รูปแบบ ได้แก่ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพขั้นต้น การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบรอบด้าน และการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ที่เข้าข่ายการควบคุมโดยกฎหมายและประกาศกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่ารูปแบบต่างๆมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อเสนอแนวทางและกลไกที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบท ของประเภทกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ศักยภาพของผู้ประกอบกิจการ ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อประกอบการอนุมัติ อนุญาตการดำเนินการ ให้สามารถป้องกัน/ลดผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการกิจการ

1.2 ผลการศึกษาข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ทั้ง 4 รูปแบบ พบว่า มีข้อดี ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ศึกษาของแต่ละรูปแบบ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ควรคำนึงถึงข้อดีและปัญหาอุปสรรคที่พบจากการศึกษานี้ และมีการเตรียมการเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน

การปรับปรุง (ร่าง) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยการบรรจุ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อใช้เป็นมาตรการในการควบคุม กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ 135 ประเภท ถือเป็นนโยบายที่เหมาะสมในการคุ้มครองสุขภาพประชาชน และที่สำคัญ คือ ทำให้ระบบคุ้มครองสุขภาพของไทยมีความเป็นสากลมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยจะเข้าสู่กรอบการค้าและการลงทุนเสรีในกลุ่มประเทศอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ยังสนองตอบต่อการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ อันเนื่องมาจากการปัจจุบันมีการร้องเรียน เรื่อง ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจากประเภทกิจการต่างๆ อย่างหลากหลาย ทั้งร้องเรียนต่อรัฐสภา ส่วนราชการส่วนกลาง ระดับกระทรวง ระดับกรม และราชการส่วนภูมิภาค ระดับจังหวัด และอำเภอ รวมทั้งราชการส่วนท้องถิ่นโดยตรง เป็นต้น การใช้การประเมินผล

กระทบต่อสุขภาพ ถือเป็นมาตรการที่เหมาะสม โดยที่ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถใช้เป็นมาตรการ ในการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น และเนื่องจาก พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 นับเป็นกฎหมายฉบับเดียวที่มีประวัติยาวนาน ในการมอบอำนาจให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ดำเนินการได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพเกิดขึ้นจากระดับท้องถิ่น

จากผลการศึกษาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จะเห็นได้ว่า รูปแบบการประเมินผลกระทบสุขภาพทั้ง 4 รูปแบบ ยังมีข้อจำกัดบางประการที่มีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรสาธารณสุข บุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบกิจการ รวมทั้งประชาชนอย่างต่อเนื่อง ให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้และการมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบสุขภาพสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจอนุญาตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) กระทรวงสาธารณสุข ควรพัฒนาโครงสร้างองค์กร โดยการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและการประเมินผลกระทบสุขภาพ ในราชการส่วนภูมิภาค (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ) เพื่อให้สนับสนุนการใช้มาตรการทางกฎหมายของราชการส่วนท้องถิ่น
- 2) กรมอนามัย ควรมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรสาธารณสุข ในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์อนามัยเขต รวมถึงคณะกรรมการสาธารณสุข ในกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นต่อรายงาน HIA และการเตรียมโครงสร้างรองรับในอนาคต
- 3) กรมอนามัย ควรกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำรายงาน HIA และแนวทางการพิจารณา รายงาน HIA ในแต่ละรูปแบบ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 2) ประสานงานกับองค์กรวิชาชีพ และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลกระทบสุขภาพ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) การพัฒนาคู่มือ แนวทางการดำเนินการประเมินผลกระทบสุขภาพของ 135 ประเภทกิจการ
- 4) การจัดทำมาตรฐานและรับรองบุคคล ที่เป็นผู้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสุขภาพ ตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- 5) การจัดทำมาตรฐานและรับรององค์กร สถาบัน ที่เป็นหน่วยงานจัดทำรายงาน การประเมินผลกระทบสุขภาพ ตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- 6) การจัดทำมาตรฐานและรับรองบุคคล ที่เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพรายงานการประเมินผลกระทบสุขภาพ ตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- 7) การจัดทำมาตรฐานและการรับรองหลักสูตรการเรียนการสอนและการฝึกอบรม การประเมินผลกระทบสุขภาพ ตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- 8) การพัฒนาศูนย์ข้อมูล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยง และผลกระทบต่อสุขภาพต่างๆ จากประเภทกิจการ 135 กิจการ
- 9) การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลกระทบสุขภาพ จำแนกกลุ่มประเภทกิจการ 135 กิจการ รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรและการจัดการฝึกอบรมนานาชาติ

10) การจัดการฝึกอบรม การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ และการบังคับใช้ พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แก่บุคลากรของราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

2.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

กรมอนามัย ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม ในด้านต่างๆ ดังนี้

2.2.1 การศึกษากลไกการจัดทำรายงาน HIA และการพิจารณารายงาน HIA สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของโครงการเอง

2.2.2 การศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของกลไก HIA แต่ละรูปแบบว่ามีความเหมาะสมกับอปท.ขนาดใด หรือควรเริ่มในอปท.ขนาดใดก่อน โดยอาจทดลองศึกษาเปรียบเทียบในอปท. แต่ละระดับ

2.2.3 การวิจัยผลกระทบต่อสุขภาพของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในมิติต่างๆ จำแนกกลุ่มประเภทกิจการ 135 กิจการ

2.2.4 ควรมีการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาเครื่องมือ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ให้ครอบคลุมกิจการทุกกลุ่ม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. อุตสาหกรรมยางแผ่นรมควัน. [ออนไลน์]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 30 กรกฎาคม 2556] จาก www.pcd.go.th/count/waterdl.cfm?FileName=rubber.pdf
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การทหารผ่านศึก. 2553.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายงานการฉบับสมบูรณ์ การศึกษาแนวทางและกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ระยะที่1). นนทบุรี: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2556.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2557
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาดและวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ประกาศราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553.
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประกาศราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2555.
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พ.ศ. 2552 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2552.
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง มาตราการคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2552 ประกาศราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2552
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การผลิตยางแผ่นรมควัน. [ออนไลน์]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 30 กรกฎาคม 2556] จาก kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2553/4019/11/ch2.pdf
- รัตน์ เพชรจันทร์. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. การทำยางแผ่นรมควัน. [ออนไลน์]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 30 กรกฎาคม 2556] จาก <http://guru.sanook.com/encyclopedia>
- ศูนย์ประสานงานการพัฒนาาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบบ้านสุขภาพ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.). หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบบ้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท คุณาไทย จำกัด (วนิดาการพิมพ์). 2554.
- ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายและเคมีภัณฑ์. paranitrophenol. [ออนไลน์]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 30 กรกฎาคม 2556] จาก <http://msds.pcd.go.th/searchName.asp?VID=190>
- ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายและเคมีภัณฑ์. formic acid.[ออนไลน์]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 30 กรกฎาคม 2556] จาก <http://msds.pcd.go.th/searchName.asp?VID=143>

- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. ระบบการจัดการความรู้. [ออนไลน์]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 30 กรกฎาคม 2556] จาก www.pcd.go.th/count/waterdl.cfm?FileName=rubber.pdf
- สำนักงานตลาดกลางยางพาราหนองคาย. การผลิตยางก้อนถ้วย. [ออนไลน์]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 30 กรกฎาคม 2556] จาก <http://www.rubbernongkhai.com>
- สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. แนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการเจ วัน แอดเวอร์ไทซิ่ง โซลูชัน. 2556.
- อรุณ จิรวัดน์กุล. ชีวสถิติสำหรับงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. ขอนแก่น: ภาควิชาชีวสถิติและประชากรศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2548.
- Barnes R., Hillier A., & Rainer J. (2003). Rapid Health Impact Assessment. Report of a workshop held on 28 February 2003. St Edmundsbury Borough Council Local Plan.
- Birley M., Abrahams D., Pennington A., Haigh F., & Dreaves H. (2008). A Prospective Rapid Health Impact Assessment of the Energy from Waste Facility in the States of Jersey: Stage 2 Final. University of Liverpool.
- Castro A., Chen L., Edison B., Huang J., et. al. (2010). Santa Monica Airport, Health Impact Assessment (HIA), A Health-Directed Summary of the Issues Facing the Community Near the Santa Monica Airport. UCLA Department of Pediatrics Faculty. UCLA.
- Connecticut Department of Health, Public Health Code 19-13-B1. Conditions specifically declared to constitute public nuisances. 2006. Access 4 August 2013. Available from http://www.ct.gov/dph/lib/dph/public_health_code/sections/19-13-b1_to_19-13-b25_public_nuisances.pdf
- Cooperative Extension FSA9518 Program, University of Arkansas at Pine Bluff, Environmental Issues for Small Swine Farmers. Access 4 August 2013. Available from http://www.uaex.edu/Other_Areas/publications/PDF/FSA-9518.pdf
- Forsyth A. (2008). Design for Health. 2008. Rapid Health Impact Assessment Toolkit. Version 3.0. University of Minnesota.
- Harris A. Nottingham Rapid Health Impact Assessment: A Guide to Research. NCD Radford & Hyson Green, Nottingham, United Kingdom.
- Harris E., Harris P., & Kemp L. (2006). Rapid Equity Focused Health Impact Assessment of the Australia Better Health Initiative: Assessing the NSW components of priorities 1 and 3, Sydney: UNSW Research Centre for Primary Health Care and Equity.
- Human Impact Partners and San Francisco Department of Public Health. A Health Impact Assessment of the Healthy Families Act of 2009. Oakland, California. June 2009. (<http://www.healthimpactproject.org/resources/document/federal-paid-sick-days.pdf>)
- Ison E. (2002). Rapid Appraisal Tool for Health Impact Assessment, A Task-Based Approach. Eleventh iteration. Commissioned by the Directors of Public Health of Berkshire, Buckinghamshire, Northamptonshire, and Oxfordshire. Oxford, United Kingdom.

- Lester C. & Temple M. (2004). Rapid Collaborative Health Impact Assessment: A Three-Meeting Process. *Public Health* (2004) 118, 218–224.
- Quigley R., den Broeder L., Furu P., Bond A., Cave B., Bos R. (2006). Health Impact Assessment International Best Practice Principles. IAIA Special Publication Series 2006.
- S. 2506--109th Congress: Healthy Places Act of 2006. (2006). In www.GovTrack.us. Retrieved July 25, 2013, from <http://www.govtrack.us/congress/bills/109/s2506>
- S. 1067--110th Congress: Healthy Places Act of 2007. (2007). In www.GovTrack.us. Retrieved July 25, 2013, from <http://www.govtrack.us/congress/bills/110/s1067>.